

אסטרטגיה ומחקר

כספים

טכנולוגיה

הפעילות המשפטית

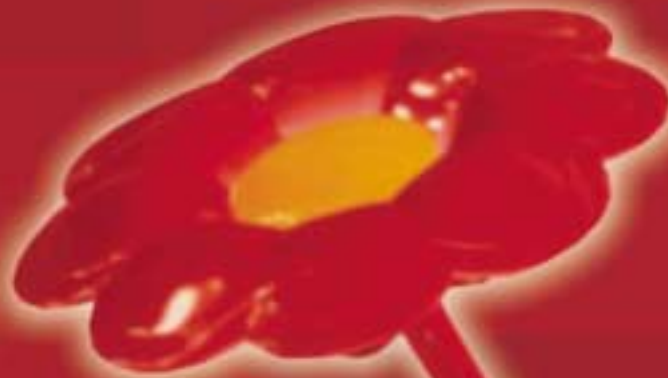
דוברות, פרסום ויחסי ציבור

אתר הרשות

חוק חופש המידע

ביקורת פנים

נציב תלונות הציבור

מזינויות ופיצויות פנים

אסטרטגיה ומחקר

מאת: נחמה לאור, סמנכ"ל אסטרטגיה ומחקר

פתיחה

שנת 2004 היא שנת הפעילות המלאה הראשונה של תחום אסטרטגיה ומחקר ברשות השנייה.

התחום הוביל השנה שני מהלכים אסטרטגיים מרכזיים. האחד, השלמתו של המחקר על אודות **הגיוון התרבותי בשידורים** וקביעת מדיניות לקידום שילובן של הקבוצות החברתיות השונות בשידור. השני, כתיבתו של **מדריך אתיקה בפרסומות** על ידי וועדה ציבורית, שחברים בה כל הגורמים הרלוונטיים, ובהם השחקנים המרכזיים בשוק הפרסום.

שני מהלכים מרכזיים אלה הובילו להישגים משמעותיים, כל אחד בתחומו.

שאלת שילובן של קבוצות מיעוט בשידור איננה שאלה חדשה בתחום השידורים. גופי פיקוח שונים בעולם מתמודדים עם הבעייתיות הכרוכה בהעדר גיוון תרבותי בשידורים. תופעת ההדרה מן המרקע אינה ייחודית למדינת ישראל אם כי נוכח המבנה החברתי בארץ חשיבותה כגורם מעכב סולידריות חברתית, רבה. אם כן, במה הועלנו ובמה חידשנו כשעלו הממצאים ממחקר הנעדרים והנוכחים בשידור המסחרי?

התשובה לשאלה זו היא בהפיכתו של כלי המחקר לכלי עבודה. באמצעות המחקר תיעדנו את היעדר הגיוון ודירגנו את הקבוצות השונות על פי מידת הדרתן מהמרקע. ממצאי המחקר ומסקנותיו שולבו במכרזי ערוץ 2, והמתמודדים בו נדרשו לתת מענה הולם לכשל שנתגלה בגיוון התרבותי בשידורים. הרשות מתכוונת להמשיך ולעקוב מקרוב אחר אופן הייצוג תוך בחינת מגמות השינוי, שאנו מצפים שיתרחשו. מחקרי הניתור השיטתיים יאפשרו לנו לגזור מדיניות רגולטורית מושכלת הנשענת על ממצאים אמפיריים הנאספים מעת לעת.

בימים אלה של כתיבת דוח זה והפצתו לציבור - אנו נמצאים בעיצומו של דוח מעקב ראשון בתחום. התקופה הנבחנת היא התקופה הטרום מכרזית, שבה נוכחנו, כי כאשר ישנה מודעות לנושא, ניתן ליצור ייצוג הולם יותר של הקבוצות החברתיות בישראל.

המהלך האסטרטגי השני הוא כתיבתו של מדריך אתיקה בפרסומות בשיתוף עם גורמי השוק - המפרסמים וחברות הפרסום, ואנשי אקדמיה. מדובר במיזם ראשון בתחום התקשורת שבו נעשתה רגולציה בשיתוף גורמי השוק (co-regulation).

אנו רואים במיזם זה את תחילתו של שינוי רגולטורי המתרחש גם במדינות שונות בעולם, במסגרתו מתבצעת רגולציה מתוך הידברות ודו שיח מתמיד עם השוק. אנו מאמינים כי שינויים בהתנהלות ענף התקשורת לטובת האינטרס הציבורי, יבואו לכדי מימוש נרחב יותר מתוך ההבנה וההכרה באחריות החברתית, לצד הפעלת כוח הסמכות הרגולטורית הנתונה לרשות.

אנו מקווים, שמהלך זה יוכיח, כי תפיסה רגולטורית זו היא התשובה לשמירה על האינטרסים הציבוריים באופן ראוי וכי ניתן יהיה ליישם תפיסה זו בנושאי רגולציה נוספים.

שני מיזמים אלה מדגישים את תפיסתה של הרשות כי ערוצי הטלוויזיה המסחריים-ציבוריים, שעליהם היא מפקחת, הם אמנם גופים עסקיים, אך לא פחות מכך גופים בעלי אחריות ומחויבות ציבורית, זאת בשל ההשפעה הניכרת שיש להם על החברה והתרבות בישראל. כך אנו מאמינים ולאור זאת אנו פועלים.

נוסף לשני מהליכים אסטרטגיים אלה נותן תחום אסטרטגיה תמיכה מקצועית קבועה ושוטפת לתהליכי קבלת ההחלטות של הרשות. החל מסקירות משוות לעולם בשאלות הסדרה שעולות חדשים לבקרים, דרך עידוד מחקרים בתחום התקשורת הטלוויזיונית והענקת מלגות מחקר וכלה בביצוע דיונים ציבוריים בסוגיות שעולות על סדר היום התקשורתי. כל זאת, כדי לקבל תמונה רחבה ככל האפשר לגבי סוגיות העולות על סדר יומנו.

השנה השקנו מיזם ארוך טווח של ביצוע סקרי דעת קהל בתחומי השידור שאנו מופקדים עליהם. ביקשנו לתת מענה לחסר הקיים בנתונים על אודות עמדות הציבור כלפי השידור, זאת בצד נתונים הקיימים זה שנים על מדידת הצפייה בערוצים השונים. מידע זה מאפשר הבנה מעמיקה יותר של אינטרס הציבור, כפי שיבוא לידי ביטוי בסקר עמדות הציבור השנתי שהרשות תפעיל במועד קבוע, מדי שנה.

נוסף לסקר קבוע זה, התמקדנו השנה בהבנת עמדות בני הנוער כלפי השידורים. בחנו את הרגלי הצפייה שלהם, את עמדותיהם כלפי פרסומות ותכניות, את מידת הביקורת שהם מביעים כלפי תכנים שנויים במחלוקת ואת עמדתם כלפי הצורך בבקרה על תכנים אלה.

מעניין לציין, כי בני הנוער מגלים אחריות כלפי השידור, ומביעים צורך לקיים בקרה על התוכן המשודר. הם מבינים את כוחה של התקשורת לעצב תרבות וערכים חברתיים, ולכן מביעים עמדות אחראיות, בעיקר כלפי הילדים הצעירים מהם. ממצאים אלו גרמו לרשות ליזום פרום דיונים לאחריות תקשורתית המיועד לבני נוער. בדיונים אלה באות לידי ביטוי הדילמות הכרוכות בהשפעת אמצעי התקשורת על עיצובם של ערכים ונורמות חברתיות בחברה בכלל, ובקרב בני הנוער בפרט.

אלו היעדים המרכזיים שבהם עסק תחום אסטרטגיה בשנה זו.

היעדים מרכזיים של התחום לשנת 2005 הם:

- **הקמת קבוצות עבודה אקדמיות מדיסציפלינות שונות אשר יעניקו תמיכה מקצועית לפיקוח הציבורי.** הכוונה היא להשתמש בידע המקצועי הנצבר בתחום מומחיותם ולהשתמש בו על מנת למקצע את כלי השמירה על האינטרס הציבורי.
 - **יצירת תרחיש עתידיים להתפתחות התקשורת בשנים הבאות.** מטרת העבודה ליצור מוכנות של הרגולטור לאתגרים עתידיים. בלב השינויים עומדת חדירתה של הטכנולוגיה הדיגיטלית. ננסה להבין את משמעויות השינויים שכבר מתרחשים ושעתידיים להתרחש ובעיקר נתאים את הרגולציה לעידן הדיגיטלי.
 - **השלמת הקמתו של מרכז מידע ברשות.** מטרתו של המרכז לשמר בפורמט דיגיטלי את חומרי השידור שבאגרו ברשות מאז הקמתם של הערוצים שבפיקוחה. כמו כן, הרשות תאפשר לחוקרי תקשורת לצפות ולהאזין בחומרי השידור, לצורכי מחקר ולצרכים ציבוריים שונים.
 - **ביצוע מחקר על אודות הטשטוש בין המרחב הפרטי למרחב הציבורי ומשמעותיו.** בעיקר יעסוק המחקר בהיבטים שונים של תכניות המציאות (ריאליטי).
- זו ההזדמנות לומר תודה לנועה אלפנט לפלר, אילנה שטיין ואלינור זלטיין על תרומתן לעבודת התחום ולהצלחתו.

גיוון תרבותי בשידורים - ממצאי המחקר ומדיניות הלכה למעשה

כחלק מהמאמץ לקדם גיוון תרבותי בשידורים, יזמה הרשות מחקר מקיף בנושא הצגת מיעוטים בטלוויזיה המסחרית בישראל. זהו מחקר מקיף ראשון מסוגו בארץ. במסגרת המחקר בוצע ניתוח תוכן כמותי על התכניות ששודרו בזמן צפיית שיא, במשך 19 שבועות שידור בשנת 2003 בערוצים 1 ו- 10. נוסף לכך, התקיימו קבוצות מיקוד ובוצע ניתוח תוכן איכותי לתכניות דרמה וסאטירה.

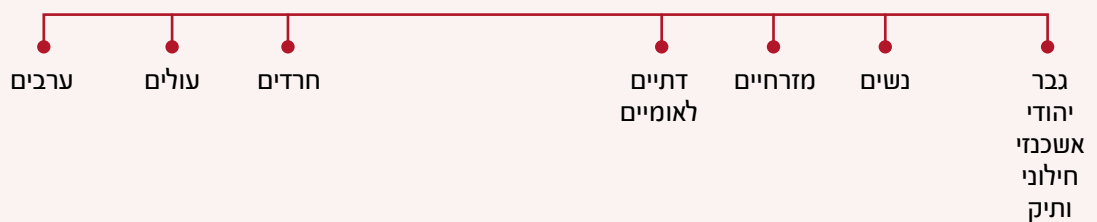
המחקר שכותרתו "הנעדרים והנוכחים בזמן צפיית שיא - מגוון תרבותי בשידורי ערוצי הטלוויזיה המסחריים בישראל", נעשה בשיתוף עם ד"ר אלי אברהם מאוניברסיטת חיפה וד"ר ענת פירסט מהמכללה האקדמית נתניה.

במחקר נבדק הייצוג של קבוצות שונות על פי לאום (יהודים-ערבים), מוצא (אשכנזים-מזרחיים), מגדר (גברים-נשים), ותק בארץ (ותיקים-עולים), מידת דתיות (חילוניים-דתיים לאומיים-חרדיים) וכן ייצוג של קבוצת המתנחלים, בסוגות השונות. הסוגות כוללות: חדשות, תכניות אקטואליה ותחקיר, תכניות אירוח ובידור, שעשועונים, דרמות ותכניות סאטירה.

אופן ייצוג הקבוצות נבחן בשלושה ממדים: תדירות הופעתה של הקבוצה על המרקע, איכות ההצגה של הקבוצה על המרקע והיחסים שבין חברי קבוצות הרוב לבין חברי קבוצות המיעוט.

תוצאות המחקר הראו, באופן עקבי הצגה בלתי הולמת של קבוצות המיעוט. ההצגה הלקויה מאפיינת את כל קבוצות המיעוט בכל הסוגות. הקבוצות הזוכות להצגה בעייתית במיוחד הן: הערבים, העולים החדשים והחרדים. אלו נעדרות לחלוטין מתכניות דרמה, מתכניות אירוח ומשעשועונים. מהדורות החדשות ותכניות האקטואליה מציגות נציגים של קבוצות אלה, אולם איכות ההצגה נמוכה (במונחים של הקשר, דרכי התנהגות וביוגרפיה), ביחס לקבוצות אחרות ונוכחותם מצומצמת ביחס לחלקן באוכלוסייה. נשים, דתיים לאומיים, מזרחיים ומתנחלים זוכים אף הם להצגה לקויה, אולם בצורה פחות קיצונית.

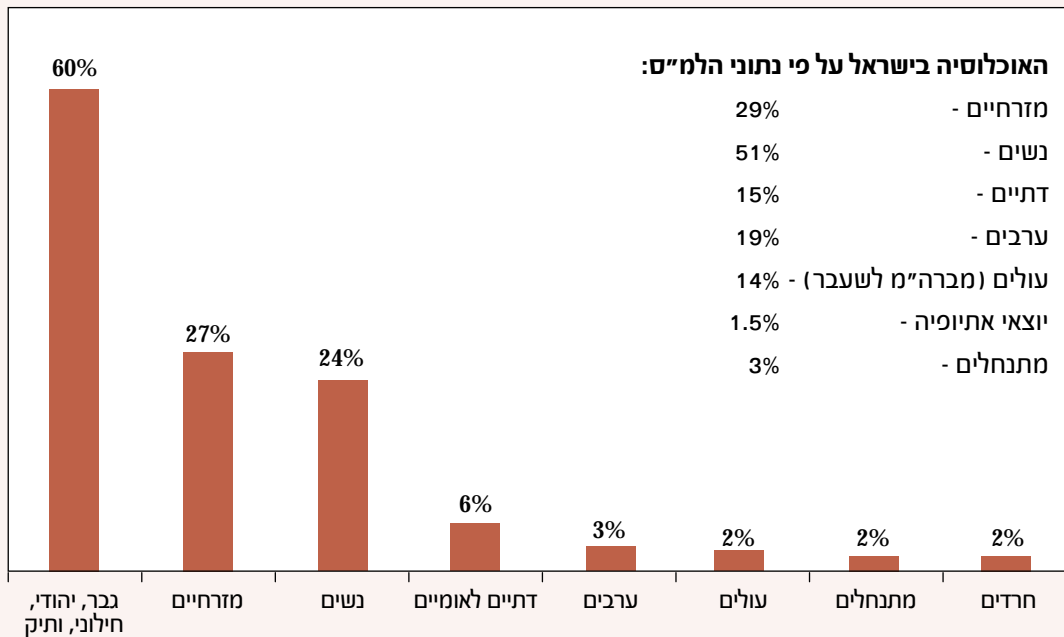
יוצא אם כן שעל פי ממצאי המחקר ניתן לשרטט רצף של "אחרות" הנע על הציר הזה:

כפי שעולה מהרצף, מתוך כלל הדמויות שנבחנו בסוגות השונות (4354 דמויות), 60% הם גברים, יהודים, חילוניים וותיקים (2619 דמויות). כלומר כשני שלישים מהדמויות שייכות לפרופיל דומיננטי זה.

על שכיחות הופעתן של דמויות מקבוצות שונות בזמן צפיית שיא, ניתן ללמוד מהגרף הזה:

שכיחות דמויות מקבוצות שונות בזמן צפיית השיא

את ממצאי המחקר במלואם ניתן למצוא באתר הרשות השנייה: www.rashut2.org.il

כלל, הממצאים מוכיחים ללא כל צל של ספק, כי הגיוון התרבותי בשידורי הטלוויזיה המסחרית בישראל מצומצם ביותר, ובעצם קיימת הדרה מהמרקע של קבוצות חברתיות שגם ייצוגן במוקדי השפעה ציבורית, כלכלית, חברתית או תרבותית בישראל, הוא מוגבל.

השאלה שעמדה לפתחה של הרשות נוכח ממצאי המחקר היא: כיצד לעודד תהליך של שינוי בדפוסי הייצוג של קבוצות המיעוט בערוצי הטלוויזיה המרכזיים במדינת ישראל?

ממצאי המחקר פורסמו בתקופת ההיערכות לכתיבתו של מכרז ערוץ 2. מאחר שהרשות ראתה בגיוון התרבותי בשידורים אחד הנושאים המרכזיים שיש להתמודד עמו במכרז, הרי נפתח לפנינו חלון הזדמנויות לביצוע שינוי חשוב ויסודי בתחום.

את ניצני השינוי בהתייחסות לשילוב קבוצות חברתיות שונות בשידור המסחרי, ניתן היה כבר לאתר בלוחות המשדרים של התקופה הטרם-מכרזית, שבה נצפו על המרקע מנעד רחב של חברי קבוצות חברתיות מגוונות.

הרשות החליטה לפעול בתחום זה בכמה מישורים:

1. קיום דיון ציבורי נרחב ומעמיק בסוגיה בהסתמך על נתוני המחקר.

הרשות הציגה את ממצאי המחקר בכמות ציבוריות רבות. בפורום לאחריות תקשורתית, שבו הוצגו הממצאים והתקיים דיון בהשתתפות חברי הקבוצות החברתיות וזכייני השידור, בוועדות הכנסת השונות העוסקות בקידום של חברי הקבוצות הללו, בכנסים ימי עיון שערכו ארגונים חברתיים שונים ובאקדמיה.

אין ספק, כי הדיון הציבורי המעמיק והנרחב בסוגיה העלה את נושא הרב תרבותיות בשידור לסדר היום הציבורי והציג אותו כסוגיה הדורשת ליבון והתייחסות.

2. ביצוע מחקרי המשך למדידת התמורות בתחום.

כדי ליצור תהליך מתמשך של שינוי תבצע הרשות מעת לעת מחקרי מעקב שימדדו את השתנות הייצוג. ניתן סדיר ושיטתי של מצב הייצוג, יאפשר לקבוע מדיניות מושכלת על פי נתוני השטח. אם יתגלו מגמות חיוביות בביון התרבותי, הרי אין צורך בהתערבות רגולטורית בנושא. אם לא יתרחשו תמורות חיוביות, הרשות תיאלץ להפעיל מדיניות רגולטורית מתערבת יותר.

את מחקר המעקב הראשון מתעתדת הרשות לבצע על התקופה הטרום מכרזית כלומר, רבעון שידורים אחרון של 2004 עד תום רבעון השידורים הראשון של 2005.

3. העסקה של חברי קבוצות מיעוט אצל הזכיינים.

שילוב קבוצות חברתיות שונות במסגרת המשאב האנושי של הזכייין, נשען על ההנחה שביציג קבוצות המיעוט ייטיבו לשקף את הנושאים המעסיקים אותם, והייצוג יהיה מציאותי ופחות סטריאוטיפי. המתמודדים במכרז ערוץ 2 נדרשו להציג תכנית עבודה לקידום הביון התרבותי בקרב המשאב האנושי שהם מעסיקים. על תכנית העבודה להיות מוחשית וניתנת למדידה. תחום זה הוגדר כקריטריון לתחרות במכרז. מימושו יבוא לידי ביטוי באכיפת המחויבות שהזכייין לקח על עצמו בתחום זה.

4. דרישה לקיומה של פונקציה אחראית לביון תרבותי.

יצירתה של פונקציה זו בגופים המשדרים חיונית בשתי רמות. אחת, אין ספק כי פונקציה זו תתרום לקידום הנושא. שתיים, תהיה בכך יצירת כתובת למתן דין וחשבון (accountability) בכל הנוגע לביון תרבותי בגופים המשדרים.

5. דרישה לדיווח שוטף על פעילות הזכייין בתחום זה.

חובת הדיווח תיצור התייחסות נאותה של הזכייין לנושא. יש חשיבות לפרסום פומבי של הדוחות הללו לצורך יצירת שקיפות ומודעות ציבורית.

6. דרישה לשילוב נאות של כלל הקבוצות החברתיות בשידור.

קבוצות מיעוט מחפשות לגיטימציה למעמדן, תרבותן, שפתן ומאפייניהן הפיזיים. הופעה מגוונת ומכובדת מעניקה לקבוצה לגיטימציה. הצגה סטראוטיפית ושוללית של חברי הקבוצה פוגעת במעמדה ומקבעת את דימויה הנמוך בחברה. הופעה חיובית של חברי קבוצת המיעוט מקרינה על תחושת ההשתייכות של הקבוצה לחברה הכללית, מקדמת את התרבות של הקבוצה ושוברת סטראוטיפים ודעות קדומות. אי לכך, המתמודדים במכרז נדרשו להציע ייצוג תרבותי מגוון בלוחות המשדרים שהגישו למכרז.

כאמור, הרשות רואה בקידום גיון תרבותי בשידורים את אחת המטרות הציבוריות שעליה לקדם. אנו מקווים כי התשתית המחקרית, המאמץ לגזור ממנה מדיניות מושכלת והמעקב השיטתי - יבטיחו על פני זמן השתנות ניכרת בתחום.

ועדת האתיקה בפרסומות - מיזם ראשון של קו-רגולציה

בחודש מאי השנה יזמה הרשות הקמה של ועדה ציבורית שתפקידה לערוך מדריך אתיקה בפרסומות. בראשית פעילותה של הוועדה נמנו עם חבריה אנשי אקדמיה, אנשי מקצוע מענף הפרסום ונציגי הרשות השנייה. בנובמבר 2004 לאחר הידברות ממושכת עם איגוד חברות הפרסום ואיגוד המפרסמים, הצטרפו לוועדה גם נציגים מטעמם.

הרחבתה של הוועדה והצטרפותם של כלל הגורמים בשוק לשורתיה, פתחה חלון הזדמנויות נדיר, שבו התחייבו כלל העוסקים בענף להגיע להסכמה באשר לרף האתי הראוי בתשדירי פרסומות.

מדובר בצעד רב משמעות בעבור כל הצדדים שהשתתפו בו. הרשות, כבעלת הסמכות החוקית לפקח על האתיקה בפרסומות, פתחה את שעריה להליך הידברות עם השוק ועם אנשי אקדמיה, כדי להגיע לקוד פעולה מוסכם. המפרסמים וחברות הפרסום הסכימו להשתתף בהליך שיקבע סטנדרטים אתיים ראויים להתנהלותם המקצועית. נדרש לא מעט אומץ מקצועי מכל הצדדים להשתתף בהליך כזה. דומה כי מרבית הענף הגיע לבשלות ולבגרות שהביאה עימה שיתוף פעולה פורה ואחריות משותפת.

הרכב החברים בוועדה:

פרופ' אסא כשר	יו"ר הוועדה, הקתדרה לאתיקה מקצועית, אוניברסיטת ת"א
עו"ד תלמה בירו	מנכ"ל איגוד המפרסמים
מר משה גאון	נציג איגוד חברות הפרסום
מר דויד טמיר	פרסומאי מבעלי משרד פרסום טמיר כהן JWT
גב' נחמה לאור	סמנכ"ל אסטרטגיה ומחקר, הרשות השנייה
פרופ' זאב סגל	החוג למדיניות ציבורית, אוניברסיטת ת"א
עו"ד אורנה קופולוביץ'	המכון האקדמי טכנולוגי וביה"ס לתקשורת של המכללה למינהל

עם תחילת פעילותה של הוועדה ולצורך לימוד מעמיק של הסוגיות העומדות בפניה, יזמה הוועדה מפגש עם מספר גורמים בשוק הפרסום (מפרסמים ומנהלי חברות פרסום), כדי לשמוע את עמדותיהם בנושא האתיקה בפרסומות. בו בזמן, יזמה הוועדה שימוע ציבורי שאליו הוזמן הציבור הרחב להגיש לוועדה את עמדותיו בכתב.

לאחר שמיעת מגוון העמדות בנושא, צפתה הוועדה בעשרות תשדירי פרסומות, ובהם גם בתשדירי פרסומות, אשר הרשות החליטה, כי יש לאסור את שידורם, להגביל את שעת השיבוץ שלהם לשידור או לתקנם, וכן בתשדירי פרסומות שעוררו דיון ציבורי, בשל היותם שנויים במחלוקת. לפני הוועדה הוצגו הנימוקים המפורטים להתערבותה של הרשות בתשדירים ונערך דיון ראשוני בעקרונות האתיים, אשר ראוי שיילקחו בחשבון בהפקת התשדירים ובתהליכי הבקרה עליהם. הוועדה סקרה מספר קודים אתיים הנהוגים במדינות שונות בעולם, כדי לבחון באורח משווה את הנוהג בתחום זה בישראל. כמו כן עיינה הוועדה בפסיקות בג"ץ שניתנו בעתירות שונות, אשר דנו בפסילת תשדירי פרסומות, בהגבלת שידורם או בדרישה לבצע בהם תיקונים. עוד סקרה הוועדה את ההנחיות השונות שהעבירה הרשות לזכייה בנוגע לאופן יישום כללי האתיקה בסוגיות שונות שעלו על הפרק בשנים האחרונות.

בתום תהליכי ההכנה והלימוד, החלה הוועדה לדון בכללי הרשות השנייה העוסקים באתיקה בפרסומות, ולהציע קווים מנחים להבנתם ולאופן יישומם.

העבודה על מדריך האתיקה הסתיימה במאי 2005. מדובר בהישג בעל משמעות עצומה לענף הפרסום. מבחנו של המדריך יהיה באופן יישומו ובמידת האחריות של אנשי המקצוע להסכמות הקבועות בו.

מדובר במיזם ראשון מסוגו בענף התקשורת משום שלראשונה נעשה בו הליך של רגולציה משותפת עם השחקנים השונים בענף (co-regulation).

ניתן לעיין במדריך האתיקה המלא באתר האינטרנט של הרשות: www.rashut2.org.il

הרחבת כלי המעקב אחר האינטרס הציבורי:

סקר עמדות בקרב בני נוער

הרשות רואה חשיבות עליונה בהגנה על ילדים ובני נוער מפני מסרים העלולים להיות מזיקים עבורם, כצרכני תקשורת. קבוצת אוכלוסייה זו היא בעלת ניסיון חיים מועט יחסית והניסיון המחקרי מלמד, כי תפיסת העולם שלהם נוטה להיות תמימה ויכולת השיפוט והבקרה נמצאות בראשית דרכן. נוכח היותם קהל שנדרשת לו הגנה רחבה יותר, סברנו כי נכון יהיה לבחון את תפיסותיהם בעניין התקשורת ולהבין ביתר העמקה את עמדתם ויכולת השיפוט שלהם כלפי המסרים השונים העולים על המרקע. הממצאים יוכלו לשמש את הרשות בקביעת מדיניותה בעניין ההגנה על ילדים ובני נוער בשידורים.

לכן, הרשות יזמה ביצוע סקר עמדות בקרב בני נוער (12-17), ביחס לשידורי הטלוויזיה המסחריים שבפיקוחה. הסקר נערך על ידי חברת "מדגם" במרס 2004, בליווי של פרופ' שאול בר לב, המשמש יועץ סטטיסטי לרשות.

מטרת הסקר היא לבחון את יחס הנוער לתכניות ולתשדירי פרסומת המשודרים בערוץ 2 ובערוץ 10. נבחנו בעיקר הרגלי הצפייה, מידת ההשפעה הנתפסת של מסרים תכניים ופרסומיים, היכולת לפתח צפייה ביקורתית כלפי התכנים הנצפים ועמדות כלפי הצורך בפיקוח על השידורים.

את ממצאי הסקר במלואם ניתן למצוא באתר הרשות השנייה: www.rashut2.org.il

מהסקר עלו הממצאים העיקריים האלה:

● בני הנוער בגילאי 12-17 צופים בדרך כלל לבד בטלוויזיה. ל-64% מהם טלוויזיה בחדר. כמחציתם צופים עד חצות וכמחצית גם אחרי חצות, מרבית הנוער הבוגר (15-17) צופה גם אחרי חצות.

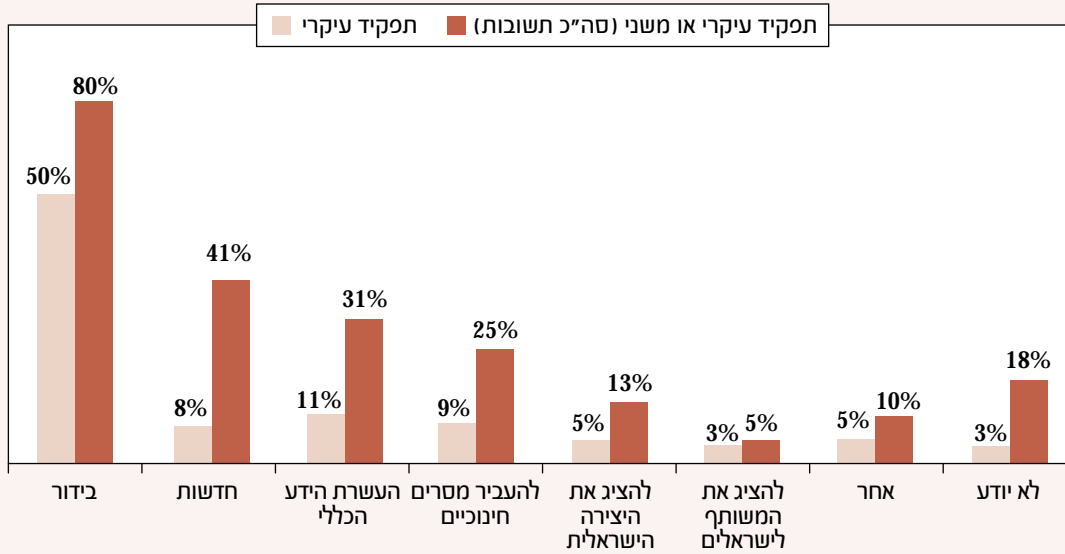
ממצא זה מלמד, כי יש לבחון כזירות את יעילות הבקרה על השידורים באמצעות הגבלת שעות השידור. בבסיס ההגבלה עומדת ההנחה כי שיבוץ תכניות בעלות מסרים פוגעים בשעות מאוחרות בלילה, תקטין את חשיפתם לילדים ובני נוער, כיוון שמרביתם לא נוהגים לצפות בשעות אלו. עוד נטען, כי בשעות מאוחרות ההורים צופים עם ילדיהם, ולכן האחריות לצפייה בשעות אלו יכולה לעבור אליהם. ממצאי הסקר מלמדים כי מרבית בני הנוער צופים לבד, בדרך כלל באמצעות מכשירי טלוויזיה בחדרם. כלומר, היכולת של ההורה לבקר את הצפייה ולפקח עליה מוגבלת.

כמו כן, הסתבר כי שעות הצפייה מאוחרות מאוד, בעיקר אצל הבוגרים שביניהם. בגילאי 15-17 למעלה מ-60% מבני הנוער צופים בשידורים אחרי חצות. כלומר, גם הגבלה של תכנים לאחר חצות, איננה יעילה לגיל זה.

בגילאי 12-14 רק 14% מבני הנוער צופים עד השעה 22:00, 35% צופים עד 23:00, 65% עד חצות. כלומר, בגיל זה הגבלה יעילה יכולה להיות לאחר חצות הלילה.

תפקידי הטלוויזיה

“מהו לדעתך התפקיד העיקרי של הטלוויזיה? ומה עוד?” השאלה נשאלה באופן נעזר.

● תפקידה העיקרי של הטלוויזיה לדעת בני הנוער הוא לבדר. עם זאת, הוזכרו בשיעורים גבוהים גם תפקידים אחרים דוגמת: חדשות, העשרת הידע הכללי וכן כרבע מבני הנוער ציינו שתפקידה של הטלוויזיה הוא להעביר מסרים חינוכיים.

העובדה ש- 25% מבני הנוער בחרו לציין העברת מסר חינוכי, כתפקיד של המדיום הטלוויזיוני, מעניינת במיוחד. מדובר בתיאור תפקיד שניתן היה להניח שבני נוער לא יזדהו עמו, משום שיש בו אמירה פטרונית ומחנכת. למרות זאת, נראה שאחוז ניכר מבני הנוער מבינים את כוחה של המדיה בעיצוב מסרים שישיעו על חינוכם. אמנם, אין זה לדעתם תפקידה העיקרי של הטלוויזיה, אך לדעתם, יש בכוחה למלא פונקציה זו.

● בני נוער סבורים כי לתכנים בטלוויזיה יש השפעה על התנהגות בני הנוער. השפעת התכניות רבה יותר לדעתם מהשפעת תשדירי הפרסומת.

ממצא זה הוא בעל חשיבות רבה מבחינת ההבנה של ההשפעות של הטלוויזיה על בני נוער. מהנתונים עולה כי הנוער מעיד על כך שתכני השידור משפיעים על אופן התנהגותו ועל אופן התנהגותם של ילדים צעירים ממנו. אין ספק, שממצא זה מחליש את העמדה הגורסת, כי לתקשורת יש תפקיד בשיקוף המציאות בלבד ואין בכוחה להשפיע על המציאות.

בהקשר זה ראוי לציין, כי בני הנוער מעידים יותר על מעשים שליליים כתוצאה מצפייה בטלוויזיה ופחות על מעשים חיוביים. אחת הסדרות הטלוויזיוניות שנזכרה באופן בולט כמשפיעה היא “המורדים”. שיעורים גבוהים יותר ציינו, כי השפעתה היא לרעה ולא לטובה.

● מרבית בני הנוער ציינו כי לא נחשפו לפרסומות או לתכניות בעלות תכנים שליליים: אלימים, מיניים או שיש בהם שפה גסה. נציין, כי בסקר שערכה הרשות בשנת 2003, בנושא פרסומות בקרב אוכלוסייה בוגרת, רמת החשיפה והפגיעה למסרים מיניים או אלימים בפרסומות הייתה גבוהה באופן ניכר בהשוואה לבני הנוער.

זהו ממצא מעניין שניתן לפרשו בשני כיוונים. מחד, ניתן לומר שבעיני מרבית בני הנוער שידורי הטלוויזיה אינם מתאפיינים בבוטות יתר מבחינת האלימות, המיניות והשפה הבוטה המוצגת בהם. יתכן, כי בני הנוער חשופים

בעידן האינטרנט למסרים רבים בעלי אופי מיני, גם או אלים, ולכן תכני השידור נתפסים בעיניהם כמעודנים באופן יחסי. מאידך, ייתכן שממצא זה מעורר תהייה בעניין יכולת הפענוח של המסרים ומידת הביקורת שבני נוער מסוגלים להפעיל כלפיהם. ההשוואה עם מידת הביקורת שמתעוררת כלפי אותם התכנים, על ידי אוכלוסייה בוגרת (בסקר המוזכר לעיל), מחזקת עמדה זו.

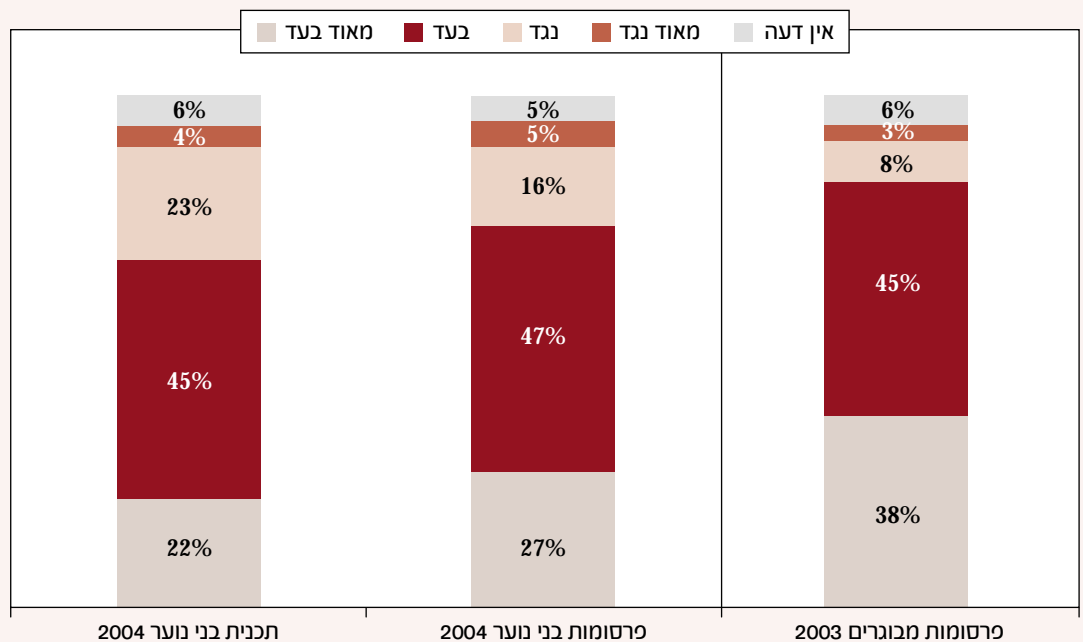
נראה, כי כגוף הפיקוח האחראי, בין השאר, על הגנת ילדים ובני נוער מפני מסרים פוגעניים בשידור, מידת האחריות מחייבת לאמץ עמדה זהירה יותר ולשקול היטב, נוכח ממצא זה, אם בני נוער הם בעלי תפיסה ביקורתית מספקת, כדי לזהות מסרים פוגעניים ולדווח עליהם. ייתכן שמידת ההגנה הנדרשת במצב של היעדר ביקורת כלפי מסרים אלו ואולי אף היעדר מודעות אליהם מחדדת את הצורך לפקח, לבקר ולסנן מסרים אלו, ככל שהם משודרים בערוצים המרכזיים, המיועדים לצפייה של קהלים רחבים.

מרבית בני הנוער שנחשפו לתכניות או פרסומות בעלות תכנים שליליים סבורים, כי יש להגביל את שידורן. נציין, כי בקרב מבוגרים עלתה עמדה מחמירה יותר. כלומר, שיעור גבוה יותר סבר שיש לאסור לחלוטין שידור פרסומות אלו, ואילו בקרב בני נוער שיעור גבוה יותר תמך בהגבלה לשעות מאוחרות או לערוצי נישא.

נוכח העובדה שבני נוער צופים בשידורי הטלוויזיה בשעות מאוחרות למדי (ראה לעיל), הרי העמדה התומכת בהגבלת שיבוץ על פני איסור שידור, מעוררת תהיות. ייתכן כי הנוער חש בצורך להגן על צעירים ממנו ולסברתו, הוא איתן דיו להיחשף לתכנים שנויים במחלוקת, בעוד רק הצעירים ממנו זקוקים להגנה.

יותר משני שלישים מבני הנוער תומכים בפיקוח על תכניות ועל פרסומות.

“פיקוח על פרסומות זה אומר שמי שמפקח יכול להחליט לפסול פרסומת/ תכנית או חלקים ממנה או להגביל לשעות מאוחרות בלילה. האם אתה בעד או נגד פיקוח על פרסומות/תכניות בערוץ 2 או 10?”

זהו ממצא מעניין, כיוון שעולה ממנו הבנה של האחריות הציבורית הנדרשת מהגורמים העוסקים בתכנים המועברים בתקשורת. עולה כאן גם צורך שגורם אחראי כלשהו יתן את הדעת להתאמתם של מסרים אלה לקהל הצופים.

● כשבני הנוער התבקשו להעדיף בין פיקוח על תכניות לפיקוח על פרסומות שיעור גבוה (כמחצית) בחר בפיקוח על תכניות וכשליש בחרו בפרסומות.

הצורך בפיקוח רב יותר על תכניות ביחס לפרסומות, מתאים לעמדה העולה מייחוס השפעה גדולה יותר לתכניות על התנהגות בני הנוער.

ראוי להוסיף כאן, כי מקבוצות המיקוד שביצענו טרם ביצוע סקר העמדות, עולה שבני נוער מייחסים לפרסומות השפעה הנוגעת להיבטים צרכניים. קיימת נטייה, בעיקר בקרב בני הנוער הבוגרים, לפתח תחושת ביקורת עד כדי עוינות למסרים פרסומיים וזאת נוכח "שטיפת המוח" המיוחסת להן. היינו, ניתן לשער שבני הנוער המורגלים במסרים פרסומיים, פיתחו חשדנות כלפי מסרים אלו - ולכן יכולת ההשפעה שלהם מצומצמת יותר. לעומת זאת, חשדנות זו אינה מיוחסת לתכניות, ולכן ייתכן שהשפעתן בעניהם רבה יותר.

סקר עמדות כללי

השנה, הפעלנו לראשונה סקר עמדות שנתי שהוא כלי משלים למערכת מדידת הצפייה. תפקידו של הסקר לתת מידע שיטתי וקבוע על אודות עמדות הציבור כלפי השידורים. בכוונתנו לערוך סקר זה מדי שנה כדי לאסוף מידע אודות עמדות הציבור כלפי השידור באורח קבוע ולאפשר ניתוח מגמות ואיתור תהליכי שינוי לאורך השנים. מלבד תהליכים ארוכי טווח, סקר זה חושף לפני הרשות מידע חיוני לצורך קביעת מדיניות הפיקוח על השידורים ומציג כלי עבודה בעל מימד סטטיסטי, המאפשר הרחבה של הבנת האינטרס הציבורי שעליו מופקדת הרשות. מודל הסקר לקוח מבריטניה, שם נערך סקר דומה על ידי הרגולטור במשך שלושה עשורים.

הסקר עוסק במגוון של תחומים ובהם: הרגלי הצפייה; העדפות צפייה בתכניות; שביעות רצון מהשידורים ומתמהיל השידורים; תפיסות הציבור לגבי תפקידי הערוצים ותכונותיהם; מידע בעניין תכנים פוגעים (תכניות ופרסומות); מידע בעניין עמדות הצופים כלפי הרשות השנייה והציפיות ממנה.

הסקר התבצע בנובמבר 2004 וכלל 1,000 מרואיינים בגילאי 17 ומעלה. הוא מורכב מ-3 שכבות (בהתאם לחלקם היחסי באוכלוסייה): יהודים ותיקים - רואיינו בעברית; ערבים - רואיינו בערבית; עולים מחבר העמים (משנת 1990 ואילך) - רואיינו ברוסית. טעות הדגימה המרבית של כלל המדגם היא בגודל של 3.2%.

הסקר נערך על ידי חברת "מדגם". פרופ' שאול בר לב משמש יועץ סטטיסטי לרשות.

את ממצאי הסקר המלא ניתן למצוא באתר הרשות www.rashut2.org.il. להלן יוצגו הממצאים המרכזיים שעלו מהסקר:

בעלות על מכשירי טלוויזיה וסוג החיבור

● ליותר ממחצית המשיבים בסקר יש שני מכשירי טלוויזיה או יותר בבית. קרוב ל-50% מהאוכלוסייה מחוברים לכבלים ולמעלה משליש מחוברים ללוויין. סה"כ המחוברים ללוויין או לכבלים עומד על 85% מהאוכלוסייה. מכאן ניתן להניח, כי כ-15% מהאוכלוסייה לא צופים בטלוויזיה באמצעות מינוי לכבלים או ללוויין.

● שיעורים גבוהים שאינם מחוברים לכבלים או ללוויין נמצאו בקרב ערבים (48%), יהודים דתיים (41.7%) ובקרב בעלי הכנסה נמוכה מהממוצע (44%). ניתן להעריך, כי שלוש קבוצות אלה, צופות בשידורי הערוצים המרכזיים בקליטה חופשית מהאוויר. כלומר, **המשך ההפצה חינם, שלא דרך המערכות למנויים, חיונית, ומשרתת קבוצות חברתיות אלה.**

שיעורי צפייה

תדירות הצפייה בטלוויזיה גבוהה: רוב רובה של האוכלוסייה, כ- 80%, צופים בטלוויזיה כל יום. מרבית האוכלוסייה (52.6%) צופה בטלוויזיה 2 - 4 שעות ביום. כ- 13% צופים למעלה מ- 4 שעות. סה"כ, עפ"י הסקר, ממוצע הצפייה ביום, באמצע השבוע, עומד על כ- 2.8 שעות. בסופי השבוע מספר שעות הצפייה בטלוויזיה עולה ועומד על כ- 3.9. מעניין לציין כי, בסקר (מרס, 2003) שבו בדקנו את היקפי הצפייה אצל בני נוער (12 - 17) עלה, כי ממוצע הצפייה דומה באמצע השבוע ובסוף השבוע ועומד על כ- 3.5 שעות.

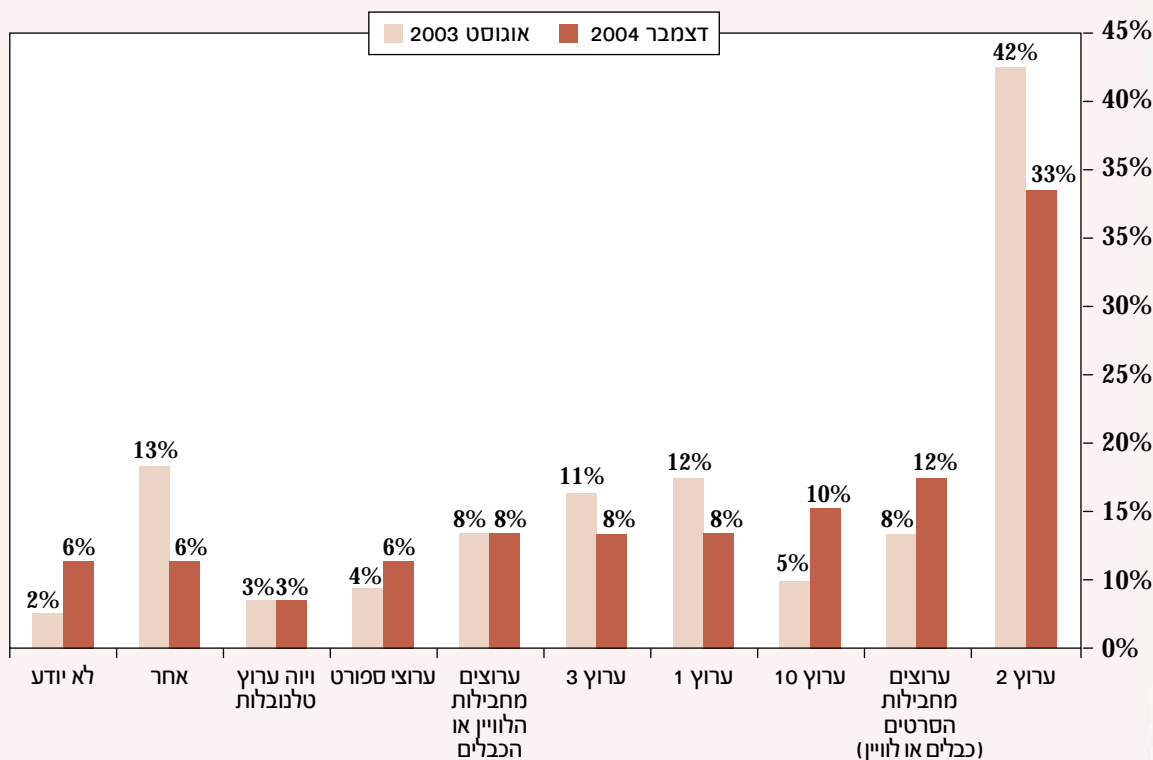
נתונים אלה, המצביעים ככלל על צפייה ממוצעת של בין 3 ל- 4 שעות ביום, דומים לנתונים במדינות מערביות אחרות.

אוסף הממצאים שלעיל מצביע על כך שצפייה בטלוויזיה תופסת נתח ניכר משעות הפנאי שלנו ומחזקים את ההנחה כי הטלוויזיה היא מקור מרכזי לאספקת תרבות הפנאי ולעיצובה בנוף הישראלי.

נמצאה עלייה בשיעור הצופים בטלוויזיה עם העלייה בגיל. בקרב בני 17 - 24 שיעור הצופים בכל יום עומד על 76% ואילו בקרב גילאי 65+ שיעור הצופים בכל יום עומד על 90%. הטלוויזיה היא מרכיב מרכזי בחיי הפנאי של האוכלוסייה המבוגרת. שיעור הצופים בערוץ 1 עולה עם הגיל מ- 5% בלבד בקרב בני 17-24 ל- 31% בקרב בני 65+. לעומתו, שיעור הצופים בערוץ 2 יורד עם הגיל מ- 25% בקרב בני 25-34 ל- 10% בלבד בקרב בני 65+. ניכר, כי שביעות הרצון מערוץ 2 עולה ככל שיועד הגיל. כמו כן, ככל שיועד הגיל עולה שיעור הבחירה בערוץ 2 כערוץ עיקרי. **ניתן לסיכם, כי בני 65+ צופים בטלוויזיה הרבה, אך ערוץ 1 מתן להם מענה רב יותר ביחס לערוץ 2.**

ערוצי צפייה

ערוץ צפייה עיקרי בהשוואה לסקר מאוגוסט 2003

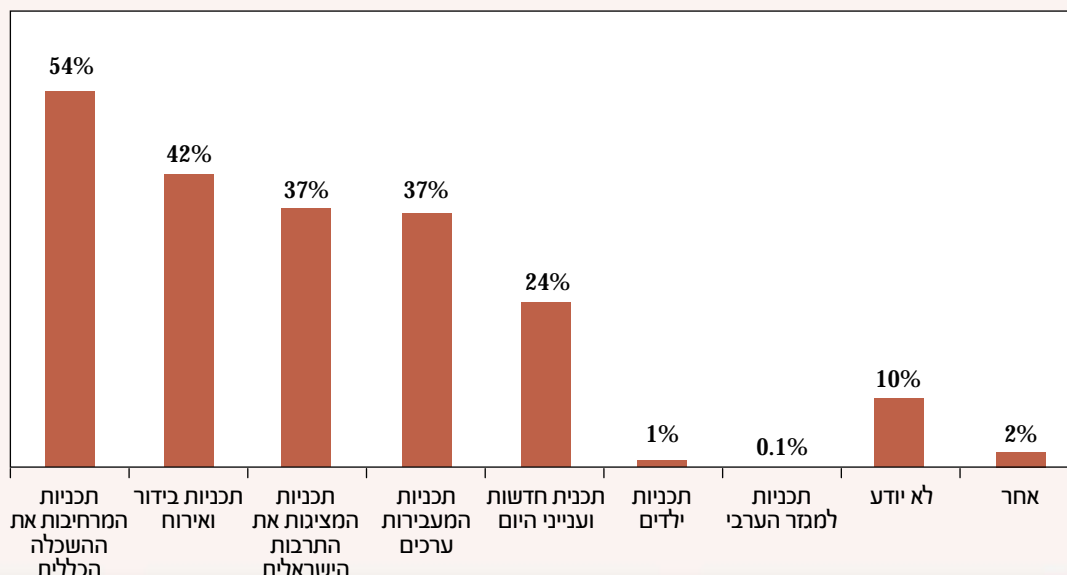
● השיעור הגבוה ביותר של הנשאלים הצהיר, כי ערוץ 2 הוא הערוץ העיקרי שבו הוא צופה (29%). לאחריו ערוצי הסרטים בכבלים ולווין (15%) ואחריהם ערוץ 10 עם 8%. ערוץ 1 הוא הרביעי עם 7%. בסה"כ כ- 62% מהמדגם השיבו, כי הם צופים בערוץ 10 ו- 80% מהמדגם השיבו, כי הם צופים בערוץ 2 (לא רק כערוץ עיקרי). כדי לבחון את תהליך השינוי, השווינו נתונים אלה לסקר שערכה הרשות באוגוסט 2003 (נאלצנו לבחון אותם רק על האוכלוסייה היהודית, שהייתה קבוצת המדגם במחקר הקודם). היקף הנשאלים שהעידו, כי ערוץ 2 הוא הערוץ העיקרי שבו הם צופים, ירד מ- 42% ל- 33% ואילו שיעור המשיבים כי ערוץ 10 הוא הערוץ העיקרי שלהם עלה מ- 5% ל- 10%. **העלייה המרשימה של ערוץ 10, ממקמת אותו במקום השני בין שלושת הערוצים המרכזיים הנצפים ביותר בישראל, 2,1, ו-10.**

● ממצאי הסקר עולה תמונה כללית של דמיון רב בין ערוצים 2 ל- 10 מבחינת קהלי היעד. לא נמצא הבדל ניכר באפיון הקהלים הצופים בערוצים בהשכלה, במגזר (יהודים ותיקים, ערבים ועולים), במצב הכלכלי ובמצב המשפחתי. כאמור, נצפו הבדלים באפיון של גילאי הצופים וכן נמצא, כי הציבור הדתי, צופה פחות באופן ניכר בערוץ 10. ייתכן, כי אחד ההסברים לממצא זה, הוא שיעור החיבור הנמוך לכבלים וללוויין, שכן ערוץ 10 אינו ניתן לקליטה באמצעות אנטנה.

תמהיל השידורים

● באופן כללי העמדה כלפי הז'אנרים השונים המשודרים בערוצים 2 ו- 10 דומה. רבים השיבו כי יש יותר מדי תכניות אקטואליה ופוליטיקה ותכניות מציאות ישראליות. עוד השיבו הנשאלים, כי בערוץ 2 יש יותר מדי טלנובלות ואופרות סבון ישראליות וכן תכניות בידור ואירוח. לעומת זאת למעלה מ- 30% ציינו, כי בשני הערוצים יש פחות מדי תכניות המתייחסות לפריפריה ולקבוצות מיעוט, תכניות תרבות ואמנות, תכניות מסורת ומורשת ישראל וסרטי קולנוע ישראליים. עוד ציינו המשיבים, כי בשני הערוצים יש מחסור בתכניות לילדים ולנוער ובסדרות דרמה וקומדיות ישראליות. המשיבים ציינו את המחסור בשידורי ספורט בערוץ 2 ואת המחסור בתכניות תעודה ותחקיר בערוץ 10. **לא ברור אם הציון של מחסור בחלק מהנושאים הוא תוצאה של הדין הציבורי בעת האחרונה או שהוא מעיד על חסר אמיתי. כן לא ברור עד כמה ישנה השפעה לרצייה חברתית במענה לשאלות הללו. עם זאת, ניתן בהחלט לציין כי הציבור מודע לז'אנרים השונים, רואה חשיבות בתמהיל השידורים ואף ער לצורך לעסוק בנושאים ייחודיים בשידור.**

“אם את/ה היית בתפקיד מנהל ערוץ 2 או ערוץ 10 איזה סוג של תכניות היית מקדם/ת?”

כאשר הטלנו על המשיבים את תפקיד מנהל הערוץ, 54% מהנשאלים ענו שהם היו מקדמים תכניות המרחיבות את ההשכלה והידע הכללי. 42% השיבו, כי היו מקדמים תכניות בידור ואירוח ו- 37% השיבו, כי יקדמו תכניות המציגות את התרבות הישראלית. 37% יקדמו תכניות המעבירות ערכים ו- 24% תכניות חדשות ואקטואליה. **נראה, כי לאור נתונים אלה, ניתן חיזוק ציבורי לצורך להגדיר מכסה לתכניות העשרת ההשכלה והידע הכללי. לצד זה הציבור מעניק חשיבות גם לפונקציה הבידורית של המרקע. מעניין לציין כי משתקפת גם תפיסה הרואה במכשיר הטלוויזיה כלי להעברת ערכים ולשיקוף התרבות הישראלית.**

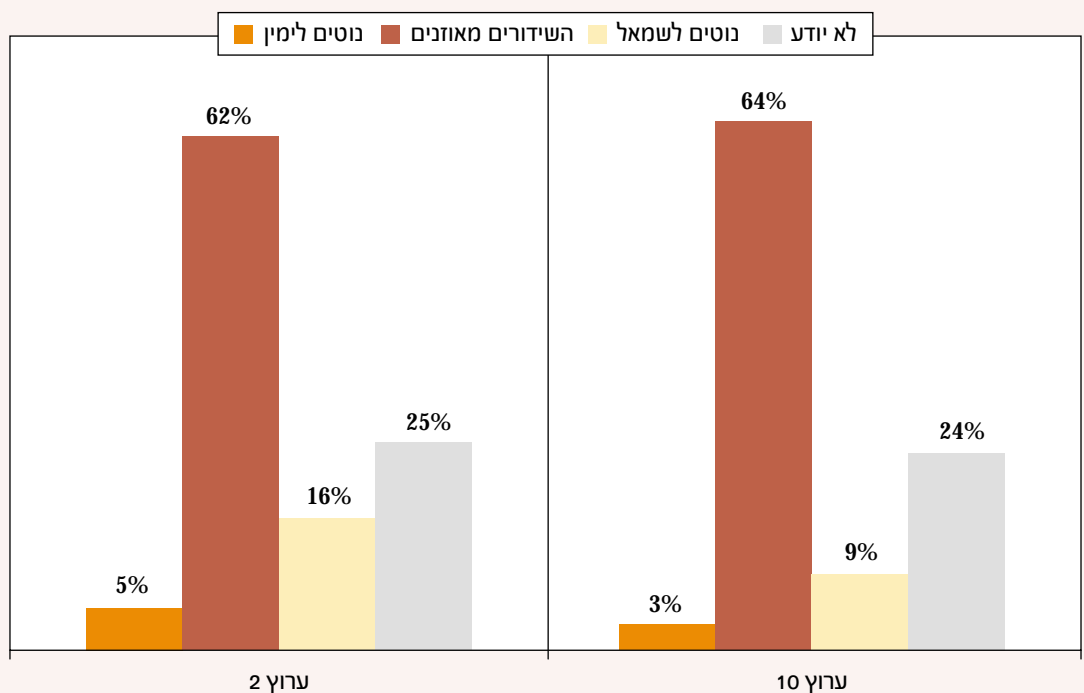
תפיסת תכונות מבדילות בין הערוצים

רבים מהנשאלים ייחסו לערוץ 2 את התכונות המבדילות שהוצגו לפניהם (מי הכי מבדר, מי הכי מספק מגוון רחב של תכניות, מי משקף ביותר את התרבות הישראלית, מי מספק תכניות בעלות איכות גבוהה, מי המשפיע ביותר על התרבות הישראלית ומי הספק העיקרי של מידע וחדשות), למעט התכונה של "מי הכי חינוכי", שאותה ייחסו מרבית הנשאלים לערוץ 1 והתכונה של העשרת הידע הכללי אשר יוחסה לערוצי הכבלים והלוויין (ערוץ 1 ו-2 קיבלו אחוז דומה בתכונה זו). עוד נציין, כי ערוץ 2 וערוצי הכבלים והלוויין נתפסו באותה מידה כמספקים טוב יותר את הצרכים של הצופה. **ראוי לבחון מדוע מעטים תופסים את ערוץ 2 כערוץ חינוכי, בעיקר על רקע תפיסתו של ערוץ 1 ככזה. ייתכן שהיותו של ערוץ 1 ממלכתי ובעל ותק רב יותר מתייגת אותו כערוץ חינוכי.**

חדשות

קרוב לשני שלישים מהצופים בערוצים 2 ו-1 סבורים, כי שידורי החדשות מאוזנים. שיעור הסבורים כי חדשות ערוץ 2 נוטות לשמאל גבוה יותר במעט (16%), בהשוואה לשיעור הסבורים כך בעניין ערוץ 10 (9%). **ההנחה המקובלת, כי רוב הציבור סבור ש"התקשורת שמאלנית", אינה מקבלת חיזוק בממצאי הסקר.**

"האם החדשות בערוץ מאוזנות או לא מאוזנות מבחינה פוליטית? אם לא, לאיזה כיוון?"

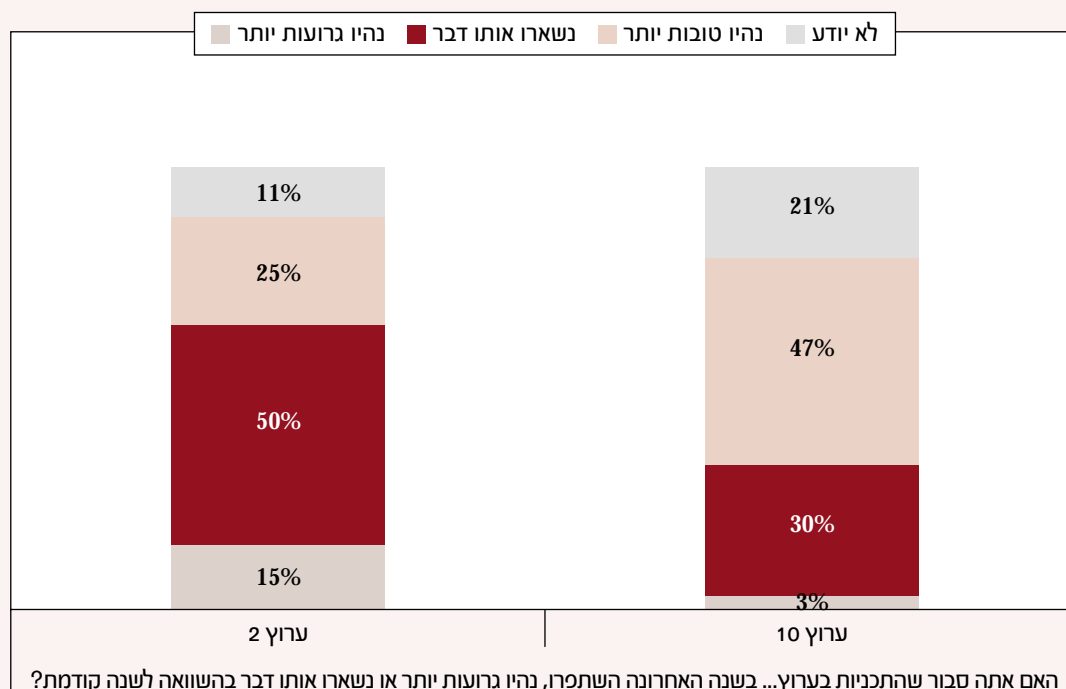
שביעות רצון מאיכות התכניות

בקרב הצופים בכל אחד מהערוצים שיעורים דומים של 55% - 57% שבצי רצון מאיכות התכניות. לעומת זאת בקרב צופי ערוץ 2 נמצא שיעור גבוה יותר של חסרי שביעות רצון - 17%, לעומת 9% בלבד בקרב צופי ערוץ 10. אחד ההסברים האפשריים לשביעות הרצון הגבוהה יותר מערוץ 10, היא ההצדקה בבחירה בשינוי. כלומר, משום שערוץ 10 הוא ערוץ חדש יחסית, המעבר אליו כרוך בבחירה מודעת, ולכן קהל הצופים שלו מרוצה ממנו יותר. שביעות הרצון מערוץ 2 עולה ככל שירדת ההשכלה. לא נמצאו קשרים דומים בעניין שביעות הרצון מערוץ 10.

תפיסת השינוי באיכות בהשוואה לשנה קודמת

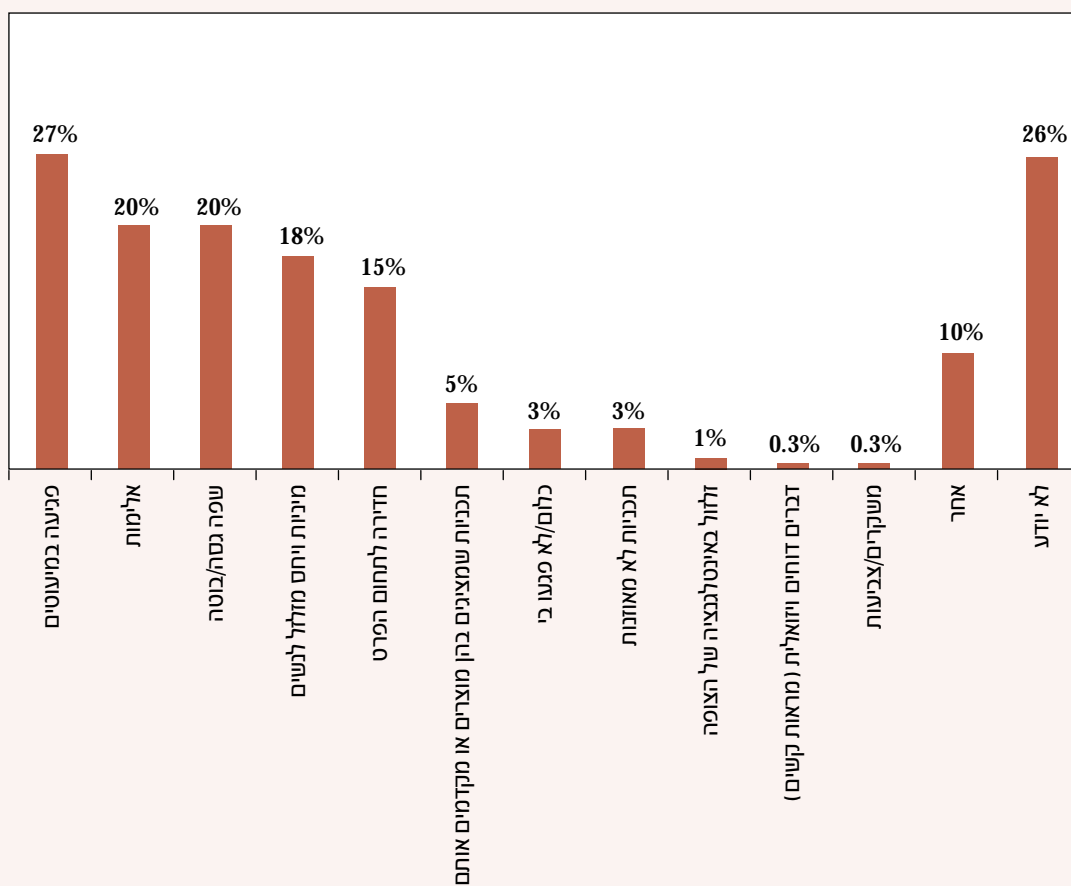
15% מהצופים בערוץ 2 השיבו, כי התכניות בערוץ 2 נעשו גרועות יותר בהשוואה לשנה שעברה, שיעור גבוה מזה של ערוץ 10 - 3% בלבד. שיעור המשיבים כי התכניות נשארו אותו דבר גבוה יותר בערוץ 2 (50%) בהשוואה לערוץ 10 (30%). שיעור גבוה מאוד - 47%, השיב כי התכניות בערוץ 10 השתפרו בהשוואה לשנה שעברה, זאת לעומת 25% בלבד שהשיבו כך לגבי ערוץ 2. מהנתונים עולה כי הציבור מעיד על מגמת שיפור ברורה בשידורי ערוץ 10.

"האם אתה סבור שהתכניות בערוץ 2 ובערוץ 10 השתפרו, נהיו גרועות יותר או נשארו אותו דבר, בהשוואה לשנה קודמת?"

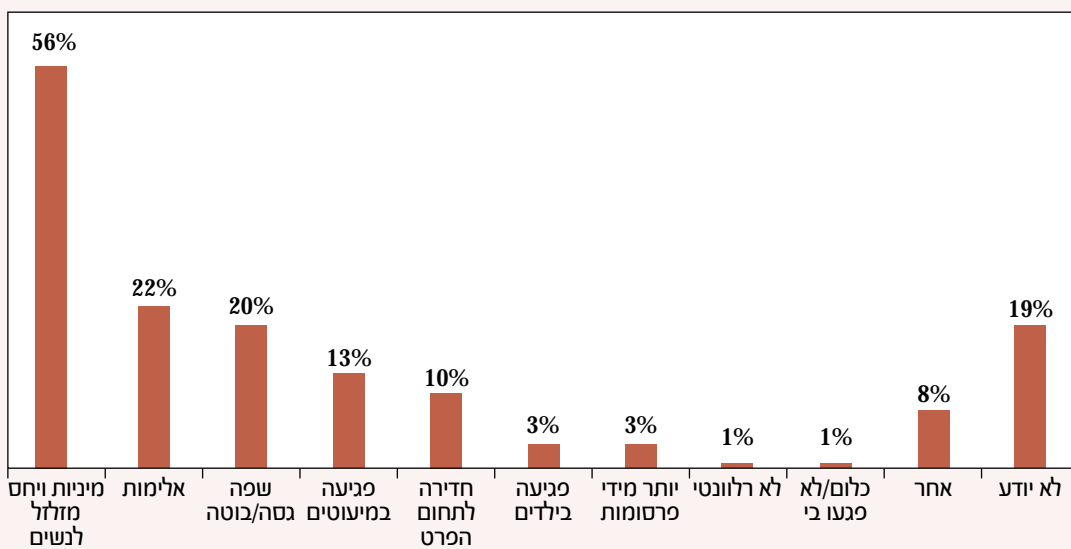

תכנים פוגעים - השוואה בין תכניות לפרסומות

מי שהשיב כי יש תכניות פוגעות נשאל באופן בלתי נעזר: "מהם הדברים שהפריעו לך או פגעו בך באותן תכניות?"

מי שהשיב כי יש פרסומות פוגעות נשאל באופן בלתי נעזר: "מהם הדברים שהפריעו לך או פגעו בך באותן פרסומות?"

● כאשר הציבור נשאל מה הגורמים לפגיעה בתוכן ובפרסומות, ניכר הבדל שניתן ללמוד ממנו רבות על פוטנציאל הפגיעה בכל אחד מהשידורים הללו. בעוד הפגיעה במיעוטים נתפסת כגורם העיקרי לפגיעה בתכניות (27%), הרי שבפרסומות, שיעור ניכר בציבור (56%) הצביעו על מיניות ויחס מזלזל בנשים כגורם הפוגע ביותר. **נוכח הרגישות הציבורית לפגיעה בכבוד האישה בתשדירי פרסומות, על הרשות השנייה להקפיד ולהדק את הפיקוח בתחום זה. באותו אופן, עולה כי הציבור ער לפגיעה בקבוצות מיעוט בתכניות, ולכן גם בעניין זה נדרשת הרשות לפעול. יש בממצאים אלה משום חיזוק למסקנות המחקר הרב תרבותי ויישומו במדיניות הרשות. בשולי הדברים נעיר, כי גם במקרה זה ייתכן שלהד הציבורי בנושא ייצוג המיעוטים בתקשורת יש השפעה על ממצאי הסקר.**

קידום מוצרים מסחריים בתכניות

● רק 5% מהנשאלים ציינו באופן בלתי נעזר כי תכניות שמציגים בהן או מקדמים בהן מוצרים הפריעו או פגעו בהם. מדובר בשיעור נמוך ביותר ביחס לגורמים פוגעים אחרים. **מכאן ניתן לומר כי נושא התוכן השיווקי שמדובר בו רבות לאחרונה, בהקשר לפגיעה בקהל הצופים, איננו נתפס כפוגע בקהל הצופים.** לעומת זאת, כאשר הצבנו שאלה מפורשת בנושא 40% השיבו, כי קידום מוצרים מסחריים בתכניות מפריע להם, כ- 50% השיבו כי הדבר לא מפריע להם. **כלומר ייתכן שהסיבה לכך שהנושא לא עלה כגורם פוגע באופן בלתי נעזר, נובעת מהיעדר מודעות של הצופים לתופעה.**

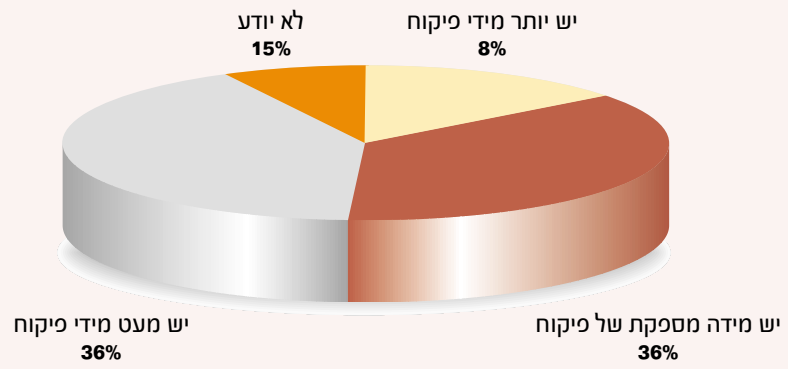
תפיסת הצורך בגוף מפקח ומודעות לקיומו

● 64% מהמדגם סבורים, כי יש צורך בגוף ציבורי שיפקח על ערוץ 2 ו-10. שיעור זה גבוה בהשוואה לזה שנמצא בסקר ינואר 2003 - 47%. שיעורים דומים של יהודים ותיקים וערבים (72% ו-75%) השיבו, כי יש צורך בפיקוח, לעומת זאת, רק 21% מהעולים מברה"מ השיבו כי יש צורך בפיקוח (שיעור גבוה בקרב מגזר זה השיב "לא יודע" - 43%, בהשוואה ל- 5%-6% בלבד בקרב יהודים-ותיקים וערבים). **ניתן לשער כי העלייה בשיעור הנשאלים הסבורים כי יש צורך בגוף ציבורי מפקח נובעת ממודעות גבוהה יותר למקומו של השידור המסחרי- ציבורי בישראל, ולחשיבות הבקרה על תכניו. ייתכן גם כי מרכזיותו של ערוץ 2 והשפעתו על התרבות והחברה בישראל יוצרת אצל הציבור צורך בהפעלת מנגנוני ויסות על עוצמתו. ראוי לתת את הדעת בהקשר זה גם למיעוט המעורבות הציבורית הפעילה בישראל והנטייה לסמוך על גורם מסדיר.**

מידת הפיקוח

● 36% מהנשאלים סבורים שיש פחות מדי פיקוח וכ- 41% סבורים כי יש מידה מספקת של פיקוח. רק 8% ציינו כי יש יותר מדי פיקוח. **ממצא זה מעמיד בסימן שאלה את הטענות כאילו הרשות מפעילה יתר אמצעי פיקוח ובקרה על השידורים. נראה כי הציבור הרחב איננו שותף לטענה זו.**

“האם לדעתך יש יותר מדי או פחות מדי פיקוח על ערוצים 2 ו-10?”

סקירות משוות

אחת ממטרותיו של התחום הוא מתן מידע מרחיב על המתרחש בתחום התקשורת בעולם. לשם כך נאסף חומר רקע אודות הסוגיות המעסיקות את הרשות, ובבחינת מדיניות ההסדרה של גופי פיקוח בחו"ל.

הסקירות המשוות שנערכו השנה עסקו בין השאר בסוגיות האלה:

הצגת אנשים בעלי מוגבלות

האירועים שגרמו לתחילת העיסוק בנושא זה היו הפקתם של מספר תשדירי פרסומת שבהם הוצגו חולי נפש. תשדירים אלה גררו תלונות ציבור רבות שנטען בהן כי יש בשידור ניצול ציני של החולה והצגתו באורח נלעג. בתשדירים אלה יש משום חיזוק סטיגמות שליליות ופגיעה בכבוד האדם.

תחילת העיסוק בנושא היה הכנתה של סקירה משווה הפורשת את הרציונל להצגת אנשים בעלי מוגבלות במדיה. בסקירה מוצגים מחקרים שנעשו בעולם בתחום זה וכן מפורטים כללי רגולציה ורגולציה עצמית בנוגע להצגת אנשים בעלי מוגבלות.

רגולטורים וגופי רגולציה עצמית במדינות שונות מקדישים תשומת לב לסוגיית הצגת אנשים בעלי מוגבלות במדיה בכלל, ובפרסומות בפרט. המלצות מחקרים ודוחות בעניין מאמצות כולן רציונל זהה. הרציונל המלווה את ההמלצות הוא העובדה שהציבור מכיר היכרות מצומצמת את סביבת חייהם של אנשים בעלי מוגבלות, והמכשולים החברתיים הניצבים בפניהם. העדר הצגתם בכלי התקשורת או הצגה מעוותת שלהם מעצימים את הקושי הכרוך במוגבלות.

נקודות מרכזיות בהנחיות ובהמלצות נוגעות לשמירה על כבוד האדם של אנשים בעלי מוגבלות, דורשות להימנע מהומור ולעג, להימנע מהצגה של אדם בעל מוגבלות כקורבן או כגיבור ומהתייחסות למוגבלות כמאפיין היחיד של הדמות.

לאחר ביצוע הסקירה, נכתבו המלצות לשילוב אנשים בעלי מוגבלות בשידורים בכלל ובתשדירי הפרסומת. לאחר כתיבת ההמלצות ביצעה הרשות שימוע ציבורי בכתב ובעל פה בקרב גופים יציגים של אנשים בעלי מוגבלות ובני משפחותיהם וכן בקרב אנשי מקצוע המתמחים בתחום זה.

לאחר עיון מעמיק בתגובות שגאספו בשימוע נכתבו המלצות לשילוב אנשים בעלי מוגבלות בשידורים ואלה הועברו לגופי השידור השונים שבפיקוחה של הרשות.

את ההמלצות ניתן למצוא באתר הרשות www.rashut2.org.il.

מכרזים להנפקת זיכיונות שידור בטלוויזיה המסחרית

סקירה זו בוחנת הליכי הנפקת זיכיונות במדינות שונות, בהיבטים של פרוצדורה, תנאים ודרישות מהמתחרים, דרכי בחירה וביקורת. המדינות הנכללות בסקירה הן בריטניה, צרפת, אוסטרליה וקנדה. מן הסקירה ניתן ללמוד על אופנים שונים של שילוב הפן הכלכלי והפן התוכני ועל הדרך להבטיח את שמירת האינטרס הציבורי בתהליך הבחירה.

סקירה זו שימשה רקע לתחילת הדיונים על מכרז ערוץ 2.

הסדרת נגישות שידורי טלוויזיה לבעלי מוגבלויות שמיעה

סקירה זו מציגה מבט משווה על הסדרת אמצעי הסיוע לליקויי שמיעה בטלוויזיה במדינות שונות. ההתמקדות היא במשדירים מסחריים. בין השיטות הנסקרות, הדרך המוכרת והמקובלת ביותר היא כתוביות. במדינות אחרות מקובלת שיטת הכתוביות הסגורות, כלומר אלו העולות למרקע על פי דרישת הצופה. שפת הסימנים היא השיטה השלישית

להעברת מידע ללקויי השמיעה, ובעיקר לחירשים. כיום עולה שיטה חדשה המאפשרת ליווי טקסטואלי עם ייחוס פיזי לדובר (כמו ה"בלונים" בקומיקס).

סקירה זו מציגה את אופני ההסדרה הנהוגים במדינות שונות בתחום זה כדי להפוך את כלי התקשורת לנגישים בעבור אוכלוסייה זו.

שילוב פרסומות בתוכן

הסקירה מציעה הבחנה, השאובה מהרגולציה האירופית, בשאלה מהו פרסום סמוי (ואסור) ואלו סוגים של שילוב פרסום בתוכן יכולים להתקבל, שכן פגיעתם בחופש היצירה ובצופים היא נסבלת. בסקירה מוצג אופן התמודדותן של מספר מדינות עם הסוגיה.

הסקירה בוחנת טכניקות שונות של שילוב פרסומות בתוכן, על רקע התפתחויות טכנולוגיות שנכנסו לשימוש בארה"ב ובבריטניה (ולאחרונה גם בישראל). כמו כן, מופיעה בסקירה התייחסות קצרה למידע הקיים עד כה באשר לחדירת הטכנולוגיות החדשות והשפעתן.

עקב העניין הרב וההתפתחויות בתחום זה הקרוי בשוק: "תוכן שיווקי", יזמה הרשות דיון ציבורי על אודות סוגיה זו (ראה פירוט ברשימת דיוני הפורום לאחריות תקשורתית).

השפעת מכשיר ההקלטה הדיגיטלי "DVR" (Digital Video Recorder) על החשיפה לפרסום בטלוויזיה המסחרית

סקירה זו מעריכה את השפעת השיווק של מכשירי ההקלטה הדיגיטליים על שוק הפרסום הטלוויזיוני בישראל. בסקירה יש תיאור של המכשיר ויכולותיו, לאחריה נסקרים נתונים על חדירתו אל שוקי התקשורת בעולם ולבסוף מתמקד הדיון בהערכה של השפעת החדירה על הצפייה בפרסומות בישראל. נוסף על כך מציג המסמך הערכות בעניין השינוי הצפוי בפרקטיקה הפרסומית עם התרחבות השימוש במכשיר.

הרדיו הדיגיטלי במדינות נבחרות

סקירה זו מציגה נתונים על היקף השידור הדיגיטלי הקיים במספר מדינות בעולם. לסקירה נבחרו מדינות בעלות מאפיינים מסוימים הדומים לישראל על רקע גאופיזי של שיטות רישוי או התפתחות טכנולוגית.

עדכון חודשי משווה

מנובמבר שנה זו החל תחום אסטרטגיה ומחקר לפרסם מידי חודש עדכון קצר על המתרחש בעולם בתחומי מדיניות התקשורת. העדכון, המתבסס על מקורות מידע מגוונים, מופיע מידי חודש באתר האינטרנט של הרשות.

מלגות למחקרים בתחום התקשורת

תכנית המלגות של הרשות השנייה לעידוד מחקרים בתחום התקשורת ע"ש זבולון המר ז"ל

מטרתה של תכנית המלגות לעודד ולתמוך, בדרך של הענקת מלגות, במחקרים בתחום התקשורת אשר יתרמו לקביעת מדיניות הרשות ולעבודתה. הרשות נותנת עדיפות לעבודות אשר ירחיבו את בסיס הידע המחקרי בתחומי השידורים והשפעתם על החברה והתרבות בישראל.

ב- 2004 פרסמה הרשות בקשה לקבל הצעות למחקרים לתואר שני (מאסטר), לדוקטורט או מחקרים של חוקרים צעירים בתחום התקשורת. על המחקרים לעמוד ברמה אקדמית נאותה ולעסוק בנושאים הנוגעים לתחומי עבודתה של הרשות.

לתכנית המלגות הוגשו 26 בקשות, מתוכן נבחרו 10 ההצעות המתאימות ביותר. סך כל המלגות שהוענקו עומד על 120 אלף ש"ח. שלל הבקשות שהוגשו לרשות מעידות על רמת עניין גבוהה של קהילת המחקר בנושאים שונים הקשורים באופן זה או אחר לתחום התקשורת.

המחקרים עתידיים להסתיים עד אמצע שנת 2006.

להלן ההצעות שזכו למלגות:

1. הערכת איכות בתכנים טלוויזיוניים

במחקר זה תתבצע בחינה מעמיקה של עמדות מעצבי מדיניות העוסקים בנושא זה, במודע או שלא במודע, וכן של יוצרים המספקים את התכנים. עבודה זו עשויה לספק תמונת עולם מעשירה של המצב בפועל וכן עשויה לספק תובנות חשובות לבחינה עיונית של נושא זה.

2. התפקיד הממלכתי בעידן המסחרי: מקומם של הטלוויזיה המסחרית והרדיו האזורי כמעצבי זיכרון קולקטיבי.

מחקר זה בוחן, לראשונה, את אחד התפקידים המרכזיים של הערוצים המסחריים בישראל: תפקידם כסוכן הזיכרון הקולקטיבי המרכזי של הקהילה. סוכן זה מעצב את האופן שבו הקהילה זוכרת את העבר, מעניקה לו משמעות ומשתמשת בו לבחינת ערכיה בהווה. בעבודה זו ייבחנו ימי הזיכרון הממלכתיים: יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, יום הזיכרון לשואה ולגבורה ויום הזיכרון לרצח יצחק רבין.

3. לגיטימציה ודה-לגיטימציה פוליטית של הרגולציה על שידורי ערוץ 2

המחקר יבחן את עוצמת מקורות הלגיטימציה לפעילות הרגולטורית של הרשות על השידורים, באמצעות פיתוח כלי מדידה אמין, מהיר ואיכותי אשר יכול לשמש כאינדיקטור לבחינת מוקדי חוסר אמינות שלטונית בפעילות הרשות, דה לגיטימציה מוסדית ועוד. תרומתו הניכרת של המחקר היא בפיתוח כלי סטטיסטי שיאפשר עדכון שוטף ומתמשך של "מדד הלגיטימציה הפוליטית של הרגולציה על השידורים".

4. יחסי הגומלין בין ממסד פוליטי-בטחוני, קבוצות מחאה ותקשורת בסכסוך בעצימות נמוכה: ישראל בלבנון

1982-2000

המחקר מציע התמודדות יישומית עם מודל חדשני שמנסה "לחבר את כל הקצוות", בניסיון למצוא מערכת של אינטראקציות בין הסיקור התקשורתי לתפקוד קבוצות מחאה והממסד תוך התייחסות למספר היבטים: מקומה ותפקידה של התקשורת בסכסוך בעצימות נמוכה, יחסי הגומלין בין קבוצות מחאה לתקשורת, יחסי גומלין בין ממסד פוליטי-ביטחוני לתקשורת וסוגי אמצעי התקשורת.

5. בין הגלובלי ללוקלי: הפקות בינלאומיות של סרטים תיעודיים בישראל

הספרות המדעית והשיח הפופולרי רואים לעיתים מזומנות בתהליכים הקשורים בהפרטה ובגלובליזציה כמסכנים את התרבות המקומית. טענה זו נשמעת בדיונים הנוגעים למעמדה ולעתידה של הטלוויזיה - מדיום שב-40 שנות קיומו ייחס לעצמו תפקיד חשוב בעיצובה של הקהילה הלאומית ושיקופה. המחקר יעסוק באופן ביקורתי בעמדה חד-ממדית זו, באמצעות מעקב וניתוח של הפקות בינלאומיות בישראל. ייבחנו דרכי התמודדות עם המתח שבין הצורך להגדיל תקציבי הפקה הנחוצים "ליצור" תכניות מצד אחד, לבין הצורך לשמור על מאפייני התרבות המקומית-לאומית מצד שני.

6. אומבוסדמן בכלי תקשורת ציבוריים: מנגנון אפקטיבי לנשיאה באחריות או מס שפתיים

נציב תלונות הציבור ברשות השנייה פועל בשלושה מישורים עיקריים: טיפול פרטני בתלונה, סיכום פעילותו השנתית (סטטיסטית ופרשנית) והמלצות לגורמי הרשות בנושאים בוערים. בשני התחומים הראשונים, סדרי העבודה ברורים וכך גם הציפיות מעבודת הנציב. בתחום השלישי, אין כללים ברורים והנציב פועל על פי תחושותיו, ניסיונו ורמת הנגישות שלו לנושאים יוצאי דופן או מעוררי מחלוקת בציבור. מחקר זה יציע קווים ברורים ומתוחמים יותר ללמידת מעורבותו של הנציב בקביעת קווי המדיניות של הרשות. המחקר ינסה להציע שיטות פעולה שמתבססות על זיהוי כשלים אופייניים או כשלים חוזרים ונשנים בפעולת הרשות עצמה ובפעולת גופי השידור שבפיקוחה.

7. הרדיו הפירטי בישראל בשנות ה-2000

המחקר יערך סקירה מקיפה של שידורי הרדיו הפירטי בישראל. החוקרים יעמדו על דרכי התהוותו של הרדיו, תכניו ודפוסי פעולתו, לרבות מאפיינים ארגוניים וכלכליים.

המחקר יסייע בהכרת דפוסי השידורים הפירטיים, תכני השידור, הנורמות הפרופסיונליות והאתיות, הסוגות השונות של השידור הפירטי והדרכים שבאמצעותן הוא נותן מענה לצרכים שונים של קהלי המאזינים ויוצר עימם תקשורת חד-סטריית ודו-סטריית. המחקר ידון בדרכים המעשיות להתמודדות עם הרדיו הפירטי, גם בהתבסס על הניסיון בעולם, יוצעו טכניקות שונות לטיפול בנושא במישור החוקי-אכיפתי ובמישור הכלכלי/תקשורתי. כמו כן, ידון המחקר בפלורליזם בשידורי הרדיו בתחנות הפירטיות.

8. זהות פוליטית וייצוג עצמי בקולנוע הדוקומנטרי הישראלי - הבניית הזהות המזרחית בסרטים דוקומנטריים-

דור שני/שלישי 1990-2005

המחקר עוסק בבחינת תהליכי הכינון והייצוג העצמי של קבוצת מיעוט (תרבותי-חברתי) בחברה רב תרבותית. החברה הישראלית מאופיינת בפלורליזם תרבותי המעומת מאז הקמת המדינה ועד היום עם נרטיבים שונים. בתוך מציאות זו, פועלת הרשות השנייה בתפקידה כרגולטור כמעין מפקחת על סדר היום התרבותי-תקשורתי, תוך שימת לב לאינטרסים הקבוצתיים השונים של צרכני התקשורת.

9. השפעות החשיפה לאלימות פוליטית בסיקורי החדשות בטלוויזיה והתערבות מניעתית מוסתת

המחקר ייחודי בתחומו לבדיקת ההשפעות המיידיות של סיקורי חדשות בתחום האלימות הפוליטית, על ציבור הצופים, בתנאי מעבדה מבוקרים. נוסף על כך, למחקר חשיבות רבה באיתור כלים ומיומנויות המאפשרים חשיפה מוסתת לסיקורי אלימות פוליטית, הן בקרב הצופים והן בקרב זכייניות השידור.

10. הדמיה תפקודית של המוח במהלך צפייה בתכניות טלוויזיה ובמסרים פרסומיים

מעורבות הצופים חיונית להטמעת מסרים תקשורתיים שכן בלעדיה לא יהיה ניתן לזכות בתשומת ליבם. המחקר מציע הדמיה תפקודית של המוח (fMRI) שבאמצעותה ניתן יהיה לקבוע את מידת תשומת הלב של הצופים, את מידת מעורבותם בחומרים הנצפים ואת אופן עיבוד המידע והטמעתו.

מפגשי הפורום לאחריות תקשורתית

הפורום לאחריות תקשורתית הוא במה מרכזית לדיונים פתוחים בתקשורת. הפורום קנה לו מקום בשיח המקצועי על אודות סוגיות המעסיקות את הענף ואשר יש בהן עניין ציבורי נרחב. הרשות רואה בדיוני הפורום, הפתוחים לקהל מגוון ורחב, אחד הכלים החשובים ליצירת מעורבות של הציבור בנושאים מרכזיים הקשורים לתחום אחריותה.

השנה עסק הפורום בנושאים האלה:

● הפורום ה-11: המציאות בראי ה"ריאליטי" -

תכניות המציאות החלו לצבור פופולריות רבה במדינות רבות בעולם בשנים האחרונות. כיום, אין מדינה באירופה המערבית שלא משודרות בה תכניות מציאות. מבקרי הז'אנר טוענים כי הוא מקדם מציצנות, ריקנות וכוכבות מהירה. ביקורות נוספות טוענות כי הוא יוצר תרבות של חוסר מעש, גסות, צריכה על חשבון יצירה והדגשת המראה החיצוני על חשבון האינטלקט. משתתפי הפורום בחנו כיצד הופכים את הז'אנר הזה למנוף תרבותי, חברתי וערכי. האם הוא חייב להישען על הפינות והצדדים האפלים, הבעייתיים והמציצניים של חיינו, שמא נדרשת יצירת קוד אתי לעיסוק בז'אנר זה.

● הפורום ה-12: מי מפתח מתרבות יהודית בטלוויזיה המסחרית?

בכתיבת מרכז ערוץ 2, ביקשה הרשות למצוא ניסוח הולם לכללי השידור שיביאו לגיוון תרבותי ונושאי בלוח השידורים ולשילוב תכני שידור שלא קיבלו ביטוי ראוי עד כה. אחד הנושאים העומדים על סדר היום הוא מקומם של שידורים על תרבות יהודית, על המסורת ועל ימים מיוחדים בלוח השנה, בטלוויזיה המסחרית. משתתפי הפורום בחנו מה עומד מאחורי ההגדרה של תרבות יהודית, למי יש הזכות להחליט מה כוללת ההגדרה הזאת. מה, אם בכלל, אפשר לעשות בזה בטלוויזיה והאם יש צורך? האם ייתכן שחלק מהבעיה נעוצה בגבול שמאוד דק בין תרבות ישראלית לתרבות יהודית? האם השפה העברית היא תרבות יהודית? איך מציגים תרבות יהודית בטלוויזיה המסחרית?

● הפורום ה-13: הנעדרים והנוכחים בטלוויזיה המסחרית

כאמור, כחלק מהמאמץ לקדם גיוון תרבותי בשידור, ערכה הרשות השנייה מחקר בנושא "הנעדרים והנוכחים בזמן צפיית שיא". המחקר בדק את ייצוגן של קבוצות מיעוט בטלוויזיה המסחרית בשעות צפיית השיא בערוצים 2 ו-10, תוך הסתכלות הן בהיבטים האיכותיים והן בהיבטים הכמותיים. פירוט לגבי המחקר ראה לעיל.

פורום זה הוקדש לזכרה של ד"ר ויקי שירן ז"ל, חברת מועצת הרשות השנייה אשר נאבקה למען רב תרבותיות ועמדה מאחורי היוזמה לביצוע המחקר בנושא.

● הפורום ה-14: של מי התוכן הזה? טשטוש הגבול בין תוכן לפרסום.

הדיון עסק במשמעויות הכלכליות שצפויות עקב מתן היתר פרסום בתכניות ובשאלות האתיות הנובעות מטשטוש הגבול בין תוכן לפרסום. הפרסום בטלוויזיה נשען על שני עקרונות מנחים. מחד, עלינו להכיר בכך שפרסומות הן מכשיר חיוני לקיומה של טלוויזיה מסחרית (שאינה ניזונה מדמי מנוי) מאידך, עלינו להגן על זכותם של היוצרים ליצור באופן עצמאי ואיכותי ועל זכותם של הצופים להיחשף ליצירות אמנות, עצמאיות ואיכותיות.

באתר האינטרנט של הרשות ניתן למצוא את תקצירי הדיונים ואת חומר הרקע שחולק בהם. עורכת הפורומים היא ריקי שפרינצק. המפיקה: אלינור זלטיין.

פורום צעירים לאחריות תקשורתית

היוזמה להקמת פורום הצעירים עלתה לאחר הצגת ממצאי סקר העמדות שביצעה הרשות בקרב בני נוער (ראה לעיל). כאמור, בחן הסקר את הרגלי הצפייה של בני הנוער, את עמדותיהם כלפי התכנים המשודרים ואת עמדותיהם כלפי הצורך בפיקוח על התוכן המשודר. אחד מממצאיו המעניינים של הסקר הוא האחריות שבני הנוער מגלים כלפי השידור והצורך שהביעו לקיים בקרה על התוכן המשודר. הם מבינים את כוחה של התקשורת לעצב תרבות וערכים חברתיים ולכן מביעים עמדות אחראיות, בעיקר כלפי הילדים הצעירים מהם.

מטרת הפורום, שהוא יוזמה של הטלוויזיה החינוכית והרשות השנייה, ליצור מסגרת דיון בעבור בני הנוער המתעניינים בנושא, ובמיוחד בעבור תלמידי המגמות לתקשורת בבתי הספר התיכוניים. במסגרת זו יוכלו לבוא לידי ביטוי הדילמות הכרוכות בהשפעת אמצעי התקשורת על עיצובם של ערכים ונורמות חברתיות בחברה בכלל, ובקרב בני הנוער בפרט.

השנה עסק הפורום בנושאים האלה:

פורום 1- גיבורי תרבות בטלוויזיה המסחרית

משתתפי הפנל דנו בשאלות הבאות: האם כל אחד הוא גיבור לא חשוב מה יש לו לומר, לא חשוב האם דמותו היא חיובית או שלילית? האם אנחנו יכולים להשפיע על העניין הזה? האם זו בחירה חופשית? האם ניתן לכוון אותה? מי משפיע יותר? הטלוויזיה? גיבורים אחרים? הפורום התקיים במסגרת פסטיבל ראש פינה.

פורום 2 - סאטירה - "האם הכול כלול?"

הפורום כלל הרצאה של אפרים סידון בנושא: "גבולות הסאטירה: מניקוי ראש ועד ארץ נהדרת"; הקרנת סרטים סאטיריים שהכינו התלמידים; סדנאות סאטירה בנושא: בידור סאטירה וביקורת. הדיון עסק בשאלות האלה: מה ההבדל בין תכנית בידור לתכנית סאטירה? האם תכניות סאטירה משפיעות על החברה, על הממסד? מה הם גבולות הסאטירה? על מי עושים סאטירה ועל מי לא? האם יש אוכלוסיות שלא צוחקים עליהן? האם הסאטירה נשענת על דעת קהל או שמייצרת דעת קהל?

כספים

מאת: יעל בונליק, סמנכ"ל כספים, כלכלה ומינהל

שוק הפרסום

בשנת 2004 נמשכת מגמת ההתאוששות והצמיחה שהחלה במחצית השנייה של 2003. שוק הפרסום בישראל, בדומה לשוקי הפרסום בעולם, גדל באופן ניכר בשנת 2004 לעומת שנת 2003 ב-6% לערך. ואכן, תוצאות הפעילות של זכייני הטלוויזיה בשנת 2004 מלמדות על שיפור בהכנסות כתוצאה מהתאוששות בשוק הפרסום בכלל ובשוק הפרסום בטלוויזיה בפרט.

היקף שוק הפרסום

גורמים שונים במשק אמדו את היקף ההוצאה לפרסום בישראל בשנת 2004, והתגלו פערים ביניהם, משום שחלק מהגורמים מחשבים את היקף ההוצאה עפ"י מחירון וחלקם עפ"י נתונים בפועל של חלק מאמצעי המדיה ומהם משליכים על גודל השוק כולו. ההערכות בעניין היקף שוק הפרסום ב-2004 נעות בטווח של 760-780 מיליוני דולר, וההערכות בעניין היקף שוק הפרסום בטלוויזיה עומדות על 260-275 מיליוני דולר.

הצמיחה בשוק הפרסום בטלוויזיה עמדה על כ-7.5%-10%, גבוהה יותר מהצמיחה הכללית של שוק הפרסום שצמח ב-6%-5%. כך נתח הפרסום בטלוויזיה מסך "עוגת הפרסום" הגיע לשיעור של כ-35% בשנת 2004 לעומת כ-33% בשנת 2003.

הגידול בהיקף הפרסום בטלוויזיה נבע בעיקר מכך שהמפרסמים הפנו תקציבים רבים יותר לטלוויזיה. גידול זה בנתח הפרסום בטלוויזיה משפיע בעיקר על נתח הפרסום בעיתונות, הנמצא בירידה.

מקורות ושימושים 2004

עיקר מקורותיה של הרשות:

1. דמי זיכיון קבועים- למימון הפעילות השוטפת של הרשות. השנה נתקבלו דמי זיכיון מזכייני ערוץ 2, ערוץ 10 ומזכייני הרדיו האזורי.
2. דמי זיכיון משתנים- למימון הפעילות השוטפת של חברות החדשות.
3. תמלוגים- השנה העבירו זכייני ערוץ 2 והרדיו האזורי 4% מהכנסותיהם. ערוץ 10 היה פטור מתשלום תמלוגים עד יולי 2003. מאוגוסט 2003 התקזז סכום התמלוגים שהיה הערוץ אמור להעביר, מהלוואה שנתן להקמת מרכז שידור ובקרה בהתאם למנגנון שנקבע בתקנות הכספים ובחוק.

מרכיבי השימושים העיקריים:

- הפצת שידורים ותפעול משדרים**- כ- 36 מיליון ₪. הרשות מפיצה את שידורי ערוץ 2 וערוץ 10. הסכום כולל תשלומי אגרת תדרים, תפעול תחנות השידור ותחזוקתן, הפצה לווינית וקרקעית של השידורים ותפעול המש"ב.
- חברות החדשות**- כ- 140 מיליון ש"ח. תקציב חברת החדשות של ערוץ 10 מומן בחלקו בניגוד להנחיות הרשות ישירות ע"י הזכיון ולא נכלל בסכום זה.
- העברה לאוצר**- כ- 34 מיליון ₪. חלק מסכום התמלוגים שהתקבל טרם הועבר לאוצר. נושא קיזוז הוצאות מסכום התמלוגים המועברים נמצא בכירור עם הגורמים הרלוונטיים ומתגבשת הסכמה בעניין.
- הפקות וקרנות**- כ- 23 מיליון ₪.
- שכר עבודה והנהלה וכלליות**- כ- 19 מיליון ₪. שכר עובדי הרשות ותנאי העסקתם נקבעים על פי החוק באישור השר הממונה (שר התקשורת) לאחר התייעצות עם שר האוצר. הוצאות התפעול והאחזקה כוללות שכירות ואחזקת המבנה, אחזקת כלי רכב, שירותי תקשורת, הוצאות משרדיות, ביטוח וכד'.

משאבי אנוש

שנת 2004 הייתה שנה מאוד אינטנסיבית בפעילותה של הרשות, בין היתר עקב הטיפול במכרז לבחירת הזכיינים אשר ישדרו בערוץ 2 בעשור הקרוב.

הנהלת הרשות מבקשת להביע את הערכתה לכלל עובדי הרשות ובעיקר לצוות שטיפל במכרז על עבודתם המקצועית והמסורה.

מספר התקנים בשנת 2004 עמד על 69 תקנים, בדומה לשנת 2003. מתוכם אוישו 63.15 משרות (בממוצע שנתי) לפי הפירוט הבא:

תחום	איוש בפועל בשנת 2004
מועצת הרשות	2.00
לשכת המנהל הכללי	7.00
תחום טלויזיה	13.00
תחום רדיו וטכנולוגיה	18.26
תחום כספים, כלכלה ומינהל	11.25
תחום אסטרטגיה ומחקר	3.14
מזכירות כללית	3.50
לשכה משפטית	3.00
נציב תלונות	2.00
סה"כ	63.15

הרשות פועלת בהתאם להנחיות הממונה על השכר בכל הקשור לשכר העובדים.

אבטחה ואבטחת מידע

השנה הוקדשה תשומת לב מיוחדת לנושא אבטחת מידע בשל הטיפול במכרז לערוץ 2.

לשם כך הוגדרו נהלים מיוחדים לטיפול בחומרים הקשורים למכרז כדי לשמור על סודיות המידע ושלמותו, הן בקרב עובדי הרשות והן בקרב יועצי המכרז החיצוניים.

כמון כן תוגברה האבטחה על מבנה הרשות ואתרי פעילות הרשות בכל הקשור למכרז ושודרגו אמצעי האבטחה ואבטחת המידע.

טכנולוגיה

מאת: ניסים טל, ראש אגף שידורים ובקרה

שידור ספרתי:

השינויים הטכנולוגיים בתחום שידורי הטלוויזיה והרדיו בעולם, המגיעים גם לישראל, דורשים את היערכותה המחודשת של הרשות השנייה כדי לנצל קידמה זו לייעול ההפצה של השידורים, לתועלתם של הצופה/מאזין ולתועלתו של הגוף המשדר. הדברים אמורים במעבר משיטת שידור והפצה אנלוגיים לספרתיים.

יתרונותיו של השידור הספרתי:

1. קיבולת ניכרת של ערוצים ותכנים.

2. איכות הקליטה.

3. יכולת לשדר מידע נלווה, בזמן שידור התכנית.

4. יישום שירותים אינטראקטיביים בשידור.

טכנולוגיה זו כבר מיושמת בחלקה בארץ בתחום הטלוויזיה בשידורי ערוץ 10, שידורי ערוץ 2 (ברמת ההפצה הלוויינית והקישוריות לחברות הכבלים והלוויין) ולמנויי חברות הכבלים (HOT) והלוויין (YES).

משרדי האוצר והתקשורת החלו בבדיקה ובתכנון המעבר לשידורים ספרתיים, מדינת ישראל טרם קבעה את המועד הסופי שלאחריו יסתיימו השידורים האנלוגיים הקרקעיים במדינה.

בחינת היערכות לשידורים ספרתיים קרקעיים DVB-T:

כפועל יוצא מהמעבר לשידורים ספרתיים, על הרשות להיערך בנושא מבחינת התשתיות, הקמתן והפעלתן. מדובר בבחינת האפשרות להקמת מערך תחנות שידור להפצת ערוץ 2, ערוץ 10 וערוצים פתוחים נוספים בשיטה הקרקעית ספרתית. יכולת הקיבולת של המש"ב הרב-ערוצי הסיפרתי, היא שידור ובקרה של עד שמונה ערוצים סיפרתיים. המעבר לשידורים ספרתיים יתרום לניצול משאבים מרבי וחסכון כספי ניכר ברמת ההפצה של הערוץ הבודד.

בדיקות עוצמת הקול בפרסומות בהשוואה לתכניות:

בדיקות מקיפות שערכה הרשות במש"ב (מרכז שידורים ובקרה) לאורך תקופה ניכרת, הראו כי עוצמת הקול בפרסומות אינה חורגת מהתקן המותר בשידור.

התקן מתייחס לעוצמה מרבית רגעית, לכן אינו מייצג תמיד את תחושת האוזן של הצופה / המאזין. לכן, היום

הדרישה מהגוף המפיק והמשדר לשמור על רמה של אנרגיית קול ממוצעת כמעט קבועה במעברים מתוכניות לפרסומות וחזרה, כך שהצופה / מאזין לא יצטרך לכוון את עוצמת הקול במקלט במעבר.

הרשות השנייה מתכוונת לרכוש מכשירי מדידה המבצעים מדידת עוצמה ממוצעת (אנרגיה) המתאימה להיענות הספקטרלית של אוזן האדם להתקנים במש"ב ולתעד באופן ממוחשב ובזמן אמת את הרמות החריגות הגורמות להרגשת הפרעה לצופה / מאזין בבית.

● היערכות לשעת חירום:

בשנת 2004, התקיים תרגיל לשידורים בשעת חירום בשיתוף דובר צה"ל ופיקוד העורף. בתרגיל הופעלו מערכות הפריצה של שידור בחירום עם תחנות הרדיו האזורי ועם ערוץ 2 וערוץ 10.

● הקלות לחירש:

אופיינה ותוכננה מערכת למימוש כתוביות לפי דרישה בשידורי הטלוויזיה הספרתית (ערוץ 2, ערוץ 10) וזאת בהתאם לדרישות מכרז ערוץ 2. הכתוביות יופיעו על המרקע על פי דרישת הצופה באמצעות השלט הרחוק וניתן יהיה לממש כתוביות בשלוש שפות (עברית, ערבית ורוסית / שפה זרה נוספת) בהתאם לכתוביות שישולבו בתכנים.

● מכרז ערוץ 2 החדש:

הפרק ההנדסי תפעולי נכתב בספר המכרז. הפרק מתייחס למערך ההפצה של שידורי ערוץ 2 ולדרישות טכניות והנדסיות מבעלי הזיכיונות.

להלן עיקרי הדרישות:

1. מעבר למרכזי שידור ובקרה, אולפנים והפקה ספרתיים, כולל התמסורת האופטית בין מרכזי השידור למש"ב.
2. יישום כתוביות מוסתרות לחירשים ולדוברי שפות זרות, עפ"י דרישת הצופה.
3. יישום פסי קול נוספים - תרגום קול סימולטני לעולים חדשים - תרגום קול סימולטני לשפה הרוסית במהדורת החדשות המרכזית עפ"י דרישת הצופה.
4. יישום שירותים אינטראקטיביים - פרסומות, משחקים וכו'.
5. שימוש בפורמטים ספרתיים בצילום, עריכה ובשידור התכנים.
6. קביעת סטנדרטים לשמירה על עוצמת הקול בפרסומות בהשוואה לתכניות.

● מרכז מידע וארכיב ספרתי:

החל מנובמבר 2004 הותנעה הפעילות להקמת מרכז מידע וארכיב ספרתי ברשות השנייה. הרשות השנייה מתכוונת לרכוש, להקים ולתפעל מערכת לניהול מידע ספרתי וארכיב במרכז מידע ברשות.

המערכת מיועדת לצורכי אספקת שירותי אחסון ספרתי בעבור עובדי הרשות בתחומים הרלוונטיים וכן בעבור הציבור המעוניין בתכנים שונים מהערוצים המסחריים.

המערכת תהיה בעלת יכולת דגימה, קטלוג, אחסון, אחזור, חיפוש ועריכה של תוכני - וידאו, שמע, תמונות, טקסטים ושאר קבצים (יתועדו שידורי ערוץ 2 וערוץ 10 בעבר ובעתיד).

המערכת מבוססת על ארכיטקטורת מחשב פתוחה שרת-לקוח ברשת תקשורת המחשבים המקומית ברשות. המערכת אופיינה ובדקה עלויות ההקמה.

הוחלט לצאת למכרז פתוח בנושא תוכנת המערכת ושירותים נלווים, הוכנו מסמכי המכרז ובהם נספח הנדסי ותפעולי מפורט אשר יהיה תנאי סף למציעים במכרז. היציאה למכרז תהיה בתחילת שנת 2005 כולל מכרזי החומרה וההקמה.

תלונות ציבור

נושא	פרטי התלונה	רקע טיפול ומסקנות הרשות	ביצוע
בעיות בקליטת ערוצים 10-1 בישראל	תושבי ערד יכולים לקלוט רק את ערוץ 1. האם קיימת מחוייבות חוזית של ערוץ 2 וערוץ 10 לאפשר קליטה במקומות ישוב מרוחקים.**	ערוץ 2 אמור להיקלט בערד חופשי מהאוויר באמצעות תחנת השידור שבהר מרפץ. נערכה בדיקה בתחנה ונמצא כי התחנה משדרת כראוי. את ערוץ 10 ניתן לקלוט כיום רק דרך חברות הכבלים והלוויין (אנלוגית ודיגיטלית) ובצורה חופשית מהלוויין באמצעות צלחת מיוחדת וממיר (דיגיטלית). ערוץ 10 והרשות השנייה בודקים אפשרות להפצת שידורי ערוץ 10 גם באופן חופשי באוויר (אנלוגית-קרקעית).	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	תחנת טלויזיה ערבית (כנראה מלבנון) החלה לשדר באותו תדר בו מועברים שידורי ערוץ 2 לתושבי הכרמל המערבי וישובי חוף הכרמל. אין מדובר בהפרעה הנגרמת כתוצאה מתנאי מזג אוויר מיוחדים אלא בשיבוש קבוע באיכות השידורים.**	מדובר בשיבושים בקליטת השידורים מתחנת בית חולים כרמל. החל מ- 17.1.04 אכן השתבשו השידורים מתחנה זו עקב פגעי מזג-האוויר הסוער בצלחת לקליטה הלוויינית. אנו תיקנו את התקלה זמנית.	נשלחה תשובה ע"י הנציב. בינתיים גם הותקנה צלחת חדשה.
	הפונה מתגוררת בכרמיאל ובחודש מרץ בשעות הערב, החלו שיבושים קשים בשידור ערוץ 2: כל 4 שניות השידור הפסיק ל- 6 שניות. הקליטה של הערוץ נעשית באמצעות הלוויין.**	שידורי ערוץ 2 הופצו באופן זמני באמצעות הלוויין LMI. בתחילת חודש מרץ החלה העברת שידורים אלה ללוויין החדש "עמוס-2", ובמקביל החלו עבודות להפסקת השידורים בלוויין LMI (שינויי אנטנות/צלחות). יתכן שפעילות זו גרמה לשיבושים בקליטת השידורים מלוויין LMI. החל מסוף מרץ הופצו שידורי ערוץ 2 רק באמצעות הלוויין "עמוס-2". הודעה בדבר המעבר ללוויין החדש והתדרים נמסרה בעיתונות הכתובה במשך כל אותה תקופה. חברת ח.ל.ל. שבכעלותה "עמוס 2", ועפ"י ההסכם עם הרשות, הקימה קו מיוחד למתן מידע וסיוע.	נשלחה תשובה לפונה וכן צורפו הפרטים הטכניים הדרושים לשם קליטת שידורי ערוץ 2 מעתה ואילך באמצעות לוויין "עמוס 2".
	הפונה מתגוררת ברמת הגולן ומתלוננת על הפרעות בקליטת ערוץ 2 בשעות הערב. כל מספר שניות עולה מסך שחור עם רעש מוזר.**	לבעיה מעין זו יכולות להיות מספר מקורות החל באי כיוון אנטנה וכלה בהפרעות שידור מקומיות. על מנת שנוכל לתת תשובה מושכלת אנו צריכים לדעת האם מדובר בהפרעות בכל יום שישי או ביום שישי מסויים? צורת הקליטה של הפונה (UHF או VHF)? תדירות הבעיה ומשך זמן ההפרעה? וכל פרט אחר שיסביר את מהות ההפרעה. להפרעות יכולות להיות מספר סיבות, בהתאם לסוג הקליטה: הפרעות מזג אוויר, בעיות בצידוד הקליטה, בעיות בצידוד ההפצה שלנו, וכדו'. בפנייה אין מספיק נתונים אשר יוכלו להנחות אותנו במתן תשובה ו/או עזרה לבעיה.	נשלחה תשובה ע"י הנציב. הומלץ לפונה לפרט נתונים טכניים נוספים כדי שהרשות תעשה בדיקה מעמיקה ומקיפה יותר.
	מאז החלה הפצת השידורים מ"עמוס 2", בחודש מרץ 2004, בעלי צלחות פרטיות קולטים כעת את שידורי ערוץ 2 באיכות נמוכה מהמקובל לשידור אנלוגי סטנדרטי באמצעות לוויין.**	לפי הנתונים הטכניים אשר נמדדים ברשות השנייה יום יום, איכות הקליטה מהלוויין "עמוס-2" עולה בהרבה על איכות הקליטה בעבר. להלן נתוני הקליטה מהלוויין "עמוס-2": א. זווית הנכבה - 34.1° ב. אזימוט - 236.6° ג. תדר קליטה - 11,013 מגהרץ ד. קיטוב - אופקי	נשלחה תשובה ע"י הנציב.

* תלונות שהפנתה דוברת הרשות.

** תלונות שהפנה נציב תלונות הציבור ברשות.

נושא	פרטי התלונה	רקע טיפול ומסקנות הרשות	ביצוע
בעיות בקליטת ערוצים 10-1 בישראל (המשך)	אין קליטה (בקרב תושבים שאינם מחוברים לכבלים או ללוויין) של ערוץ 2 באזור הר חומה בירושלים.**	שידורי ערוץ 2 באזור הר חומה מופצים על ידי תחנת שידור באיתנים, לכן, יש לכוון את האנטנה לאיתנים. אם לאחר הכיוון עדיין ישנן הפרעות בקליטה, יש להיוועץ עם טכנאי אנטנות לגבי הצבת מגבר לשיפור הקליטה.	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	אי קליטת ערוץ 2 ו-10, בשכונת הר-חומה בירושלים, גם לאחר שהותקנה אנטנה.**	בעקבות החלטת ממשלה וחקיקה בכנסת, הוחלט על הפצת שידורי ערוץ 10 באמצעות הלוויין בשיטה דיגיטלית בלבד. המשמעות היא, שלא ניתן לקלוט את הערוץ אלא אם כן מתחברים לאחת מחברות הכבלים או הלוויין, או על ידי התקנת צלחת קליטה באופן פרטי. בימים אלה נבדקת אפשרות להפיץ את השידורים גם בשיטה אנלוגית-קרקעית. שידורי ערוץ 2 באזור הר חומה מופצים על ידי תחנת השידור "איתנים". יש לכוון את האנטנה המרכזית לתחנה זו. אם הבעיה לא נפתרה, יש להוסיף מגבר לאמצעי הקליטה הקיימים.	נשלחה תשובה ע"י הנציב, הכולל מרשם הפצת השידורים.
	הפונה מגבעתיים טוענת שאיכות הקליטה של שידורי ערוץ 2 גרועה מאוד. הפונה מציינת כי לידיעתה במודיעין נפתרה הבעיה ע"י חיבור לרשת הכבלים בחינם המאפשר לצפות בערוצים 1 ו-2 בלבד.**	שידורי ערוץ 2 באזור גבעתיים מופצים על ידי תחנת השידור שבאיתנים. לכן, יש לכוון את האנטנה לכיוון איתנים. אם לאחר כיוון זה עדיין ישנן הפרעות בקליטה, יש להיוועץ עם טכנאי אנטנות לגבי הצבת מגבר אשר ישפר את הקליטה. בישוב מודיעין הוחלט לאסור הצבת אנטנות על גגות הבתים ולכן המועצה החליטה לחבר את כל התושבים למערכת אשר תאפשר להם לראות את ערוצים 1 ו-2 ללא אנטנה.	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	הפונה התנתקה מחברת הכבלים והתחברה לאנטנה המרכזית על גג ביתה ומאז קליטת השידורים אינה טובה. הפונה פנתה למתקני אנטנות שמסרו לה כי הסיבה היא הורדת המשדר ממגדל שלום והמליצו על "צלחת".	שידורי ערוץ 2 לאזור תל אביב מופצים על ידי תחנת השידור שבאיתנים, ומעולם לא הופצו ממגדל שלום. אם ברצונה של הפונה לקלוט שידורים אלה, עליה לכוון את האנטנה שלה לאיתנים. אם לאחר כיוון זה עדיין ישנן הפרעות בקליטה יש להיוועץ עם טכנאי אנטנות לגבי הצבת מגבר אשר ישפר את הקליטה.	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	הפונה קולט את ערוץ 10 ישירות מהלוויין. לפני כשבוע החלו להופיע באופן קבוע על המסך כתוביות כפינה ימנית עליונה המציינות תאריך ושעה, וכן פס רחב לאורך חלקו התחתון של המסך (כמו כתוביות בתרגום) המציין 1 AMOS 11177MHZ ועוד. הכתוביות מפריעות מאוד להנאה מהשידורים. טכנאי טלוויזיה ואנטנות מסר כי הבעיה אינה בצלחת אלא בשידור.**	עפ"י בדיקה, שנערכה במרכז השידור והבקרה שברשות השנייה, עלה כי אין בעיה בשידור ללוויין ומהלוויין. הרשות ממליצה לבדוק (אולי גם באמצעות טכנאי) אם במקרה לא נלחץ הכפתור בממיר שמציג את נתוני הלוויין.	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	הפונה, מתגוררת בדרום הר חברון, ומזה כחודשיים, ולעיתים קרובות, מופסקים השידורים ומופיע על המסך לוח צבעים. הפונה לא מחוברת לכבלים וללוויין.**	נערכה בדיקה מול מרכז השידור והבקרה ברשות וישנם הסברים רבים להפרעות קליטה בשידורים טלוויזיוניים.	נשלחה תשובה לפונה ובו נתבקשה הפונה להתקשר ישירות למש"ב כדי לקבל מידע והסברים מפורטים.

* תלונות שהפנתה דוברת הרשות.

** תלונות שהפנה נציב תלונות הציבור ברשות.

נושא	פרטי התלונה	רקע טיפול ומסקנות הרשות	ביצוע
קליטת שידורי טלוויזיה בחו"ל	<p>בימים האחרונים הקהילה היהודית בתורכיה לא קולטת שידורי טלוויזיה ורדיו מישראל. לטענת הפונה, הם פנו לגורמים שונים והחליפו לתדרים חדשים אך לא עזר דבר. מבקשים את עזרת הרשות השנייה.</p> <p>מסוף חודש מרץ 2004 הופסקה קליטה ערוץ 2 בהונגריה.</p> <p>הפונה, עורך אתר אינטרנט בנושא לוינים, מתייחס לעובדה שלאחר שיגורו המוצלח של עמוס 2, שידורי הערוצים הישראליים באמצעות הלויין LMI עומדים להסתיים בקרוב, ולא ניתן יהיה לקלוט את שידורים אלה מחוץ לתחומי המזרח התיכון. לטענתו אנו המדינה היחידה בעולם שהשידור הציבורי אינו מגיע לאזרחיה השוהים בחו"ל או למיליוני היהודים הצמאים למידע מהארץ. לְדַעַת הפונה ניתן בתקציב זעום לארגן שידור מיוחד נטול סדרות וסרטים מיובאים ולמלא את הזמן בתוכניות מקור.*</p>	<p>1. עד כה נקלטו הערוצים הישראליים בחו"ל לא בגלל שאכן כּוּנּוּ לשם השידורים, אלא משום גלישה בשוליים (foot print) של האלומה ששוגרה מהלויין LMI לכיוון ישראל. החלפת הלויין LMI ב"עמוס 2", בחודש פברואר 2004, גם חל שינוי בקליטה האירופאית כיוון שמיקום הלוינים בחלל שוּנָה, לכן זווית אלומתם כלפי מדינת ישראל שוּנָה, וממילא שונתה הגלישה שלהם בשוליים וקליטתם באירופה.</p> <p>2. בשלב זה איננו רואים אפשרות להעביר במתכוון את שידורי הערוצים הישראליים לאירופה, מהסיבות הבאות:</p> <p>2.1 מדובר בתוספת תשלום נכבדה תמורת עליה ללויין שישדר לאירופה. לרשות השנייה אין אמצעים לנטל כספי זה, אם כי ניתן לשקול פנייה לזכייני הטלוויזיה או לזמרים שיחפצו להיות מעורבים במיזם כזה.</p> <p>2.2 גם אם תיפתר שאלת התשלום בגין ההפצה, עדין תישאר שאלת זכויות היוצרים בגין הפצת שידורים. הדבר בולט לגבי שידורים שהם רכש קנייני מחו"ל. לא זו בלבד שהמְשַׁדְרִים הישראליים רכשו את זכויות השידור להפצה רק בישראל, ושילמו בהתאם לכך; אלא גם עלולה להיווצר התנגדות של הערוצים המשדרים באירופה, שרכשו את הזכויות לשידור על אותן סדרות, והשידור הישראלי יתחרה בהם.</p> <p>לאור זאת, יחד עם כל הצער באשר לאי-יכולתם של הישראלים לקלוט את שידורי הערוצים הישראליים, איננו רואים כרגע אפשרות לפתור את הבעיה.</p>	נשלחה תשובה לפונים.
איכות קול	<p>הפונה, איש סאונד, טוען כי בערוץ 10 יש בעיות סאונד חמורות בשידור, וכל העת יש צורך לשחק בכפתור העוצמה, להנמיך או להגביר. הפונה נתן דוגמא משידור חדשות.**</p>	<p>השידור אליו מתייחס הפונה הינו שידור חדשות אשר מטבעו כולל קטעי וידאו שונים (VTR) אשר צולמו בזמנים ובמקומות שונים מחוץ לאולפן השידור. בהחלט אפשרי כי עוצמות הקול בקטעים אלה לא יתאימו זו לזו, או אף לזו הקיימת באולפן השידור. הטכנאים עושים מאמץ להתאים את רמת השמע בכתבות לרמת השמע באולפן, אך הדבר אינו מצליח תמיד.</p>	נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	<p>כאשר יוצאים לפרסומות בערוץ 2 ובערוץ 10 עוצמת הקול גבוהה בצורה מחרידה.**</p>	<p>הנושא בידי משרד התקשורת לבדיקת תקני עוצמת קול, וקביעתם המחודשת ככל שצריך.</p>	נשלחה תשובה לפונה ע"י הנציב.
	<p>הפונה גר בחולון, ורואה את השידורים דרך חברת הכבלים. טוען כי במשך כל שידורי ערוץ 2 יש קיטועים בשמע שמלווה את התוכניות. התמונה עצמה נראית טוב מאוד אך כל מספר דקות יש הפסקות לשבריר שניה בסאונד.**</p>	<p>נעשתה בדיקת רמת שמע באזור המרכז ודוחות של ימים קודמים, ולא נמצאו פגמים או כל קיטוע בשמע. שידורי ערוץ 2 מועברים מהרשות השנייה לחברות הכבלים והלויין (yes) ומשם לצרכן. בכל בוקר נערכות בדיקות שמע ותמונה עם כל אחת מחברות הכבלים ועם חברת הלויין ועד כה לא נתקלו בבעיה שלא נפתרה. מציעים לפונה לפנות לחברת הכבלים, בבקשה לבדיקת הבעיה.</p>	נשלחה תשובה ע"י הנציב.

* תלונות שהפנתה דוברת הרשות.
 ** תלונות שהפנה נציב תלונות הציבור ברשות.

נושא	פרטי התלונה	רקע טיפול ומסקנות הרשות	ביצוע
איכות קול (המשך)	הפונה קולטת את שידורי ערוץ 10 דרך מקלט לוויני פרטי, המחובר לצלחת המופנית ללוויין עמוס. לפני כשבועיים פס הקול לא נקלט סימולטני עם התמונה.**	הרשות השנייה ערכה בדיקה במש"ב הרב-ערוצי למשדר את ערוץ 10 ללוויין "עמוס 1" ממנה עלה כי אין בעיה בשידור.	נשלחה תשובה לפונה ע"י הנציב ובה המלצה לפונה לאפס את (Reset) הממיר.
קליטת שידורי רדיו	בקשה לקלוט את שידורי רדיו חיפה ורדיו צפון ללא הפסקה דרך הממיר של חב' yes. לטענתו פנה לחברת yes והשיבו לו כי לא היתה בקשה מגורם אחר להוסיף התחנות לרשימה*.	לא קיימת מחויבות של חב' yes להעביר את שידורי כל תחנות הרדיו האזורי. הדבר מסור בידי התחנות האזוריות אם לקיים הסכם שידורים עם חברות הכבלים והלוויין. לעיתים העברת שידורי התחנות האזוריות בערוצים אלה כרוכה בתשלום.	נשלחה תשובה לפונה ובה הומלץ לו לפנות ישירות לתחנות בהן מדובר.
עוצמת קול בפרסומות	בעת המעבר לפרסומות עוצמת הקול עולה פלאים לרמות אשר מחייבות אותנו הצופים לשלוח את ידנו אל השלט ולהוריד ווליום. הפונה מציין כי למיטב ידיעתו לפי התקן של משרד התקשורת עוצמת השידור (תמונה וקול) חייב להיות אחיד וקבוע בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים, ובטח לא יכולים להשתנות מידי מספר דקות בתחילת הפרסומות, דבר אשר מאלץ מאות אלפי אנשים באחת להוריד עוצמה ולאחר מכן לשנות שוב.	בשנת 2003 ערכה הרשות השנייה בדיקות מידגמיות, אם כי לאורך תקופה משמעותית, ונמצא ככלל, כי הזכיינים אינם חורגים בעוצמת הקול מסטנדרט השידור המאושר להם. במקרים רבים נובעת הבעיה בהבדלים בין המסר האחרון של התכנית שלפני תחילת מיקבץ הפרסומות, או למסר הראשון שלאחר סיום המיקבץ, לבין הפרסומת הראשונה/האחרונה במיקבץ. ברור, כי עצמת הקול בתוכנית אינה אחידה אף לאורך אותה תוכנית ותלויה במסרים המשודרים בתוכנית. מפאת האופי הדינמי של שיבוץ פרסומות במיקבץ, לעיתים נעשים שינויים ממש בסמוך למועד שידור המיקבץ, ולעיתים בלתי אפשרי לזכין להתאים את עוצמת הקול של הפירסומת לעוצמת הקול של התוכנית. גם משרד התקשורת מנסה להתמודד עם סוגיה זו ולקבוע סטנדרטים הולמים. אולם טרם הגיע לפתרון הנכון והרצוי לכל. הרשות השנייה תמשיך לחפש פתרונות לנושא. בין היתר, מתוכנן לעלות את הסוגיה שוב לדין ולהצעות לפתרון, במפגש משותף של כל הגורמים האחראים על תחום הנדסה אצל הזכיינים לשידורי טלוויזיה של הרשות השנייה.	נשלחה תשובה לפונה.
	זה מכבר נתקלים בתופעה של הגברת עוצמת הקול עת משודרות בערוץ 2 פרסומות. לטענת הפונה, הגברת עוצמת הול גורמת לפגיעה בצופים. הפונה מבקש נתונים העוסקים בעניין זה, ו/או הבדיקות שנערכו.**		נשלחה תשובה ע"י הנציב.
	בתקופה האחרונה בעת המעבר לפרסומות רמת הקול מוגברת מאוד. הדבר מפריע, במיוחד בלילה או בתוכניות שקטות.**		
	כאשר יוצאים לפרסומות בערוץ 2 וערוץ 10 עוצמת הקול גבוהה בצורה מחרידה.**	הפונה התלונן גם בעבר על נושא זה. הנושא עדיין בבדיקת משרד התקשורת לבדיקת תקני עוצמת קול ולהתאמתם ככל שנדרש.	נשלחה תשובה ע"י הנציב.

* תלונות שהפנתה דוברת הרשות.

** תלונות שהפנה נציב תלונות הציבור ברשות.

נושא	פרטי התלונה	רקע טיפול ומסקנות הרשות	ביצוע
שונות	בעבר הלוגו של ערוץ 2 היה כהה יותר וכולט יותר, הפונה שואל מדוע כעת הצבע בהיר ואינו כולט כלל. כמו כן שואל לגבי החלפת הסמל בעתיד, כי הסמל מעל 10 שנים.*	בזמנו הרשות השנייה קיבלה תלונות כי הצבע החזק של הלוגו גורם לצריבה של המסך (אפקט הישארות של סימן גם לאחר שהלוגו נעלם). כדי למנוע את התופעה היה צריך להקטין את המינור של הצבע. וכן, חוזקו של הצבע עלול לגרום לעין להימשך ללוגו ולהפריע לצפייה בתוכנית. הלוגו אינו אמור להיות דומיננטי על המסך, אלא רק מעין תזכורת לצופה באיזה ערוץ הוא צופה. תזכורת זו תעשה רק כשהצופה רוצה (יסיט את עינו לעבר הפינה שם נמצא הלוגו "המוחלש").	נשלחה תשובה לפונה.
	הפונה כותב כי בארצות שונות בעולם נהוג לשדר אות בלתי נשמע במעבר לפרסומות ובחזרה לשידורים, שמטרתו להפסיק ולהפעיל את מכשיר הוידאו. הפונה מבקש לדעת האם אפשרי לשדר גם בארץ את האות הנ"ל.*	בעולם קיימות טכנולוגיות לעקיפת פרסומות, אשר ניתן לאמץן וליישמן גם בארץ. הכלל קובע שיש לסמן את המעבר מתוכניות לפרסומות במעברון חזותי או קולי, על-פי פרמטרים קבועים ומוגדרים. היום בוחרים הזכיינים לעשות זאת באמצעות מעברון קולי וחזותי, שמבחינה טלוויזיונית יפה יותר. הרשות השנייה החליטה להשאיר לשיקול דעתם של הזכיינים אם לעבור למעברון שאין בו קול.	נשלחה תשובה לפונה.

* תלונות שהפנתה דוברת הרשות.

** תלונות שהפנה נציב תלונות הציבור ברשות.

הפעילות המשפטית

מאת: עו"ד דורון אבני, היועץ המשפטי

שנת 2004 הייתה שנה רבת אתגרים ללשכה המשפטית של הרשות השנייה. נוסף לעבודה השוטפת עסקה הלשכה המשפטית באופן אינטנסיבי, בסיוע משרד עורכי דין אפרים אברמזון ושות' בכל ההיבטים המשפטיים הכרוכים במכרז למתן זיכיונות בערוץ 2, אשר פורסם בשלהי שנת 2004. נוסף על כך, עמד היועץ המשפטי לרשות השנייה בראש צוות מיוחד שהוקם ברשות להכנת המכרז (ראו גם פרק מכרז ערוץ 2).

שנה זו החלה בתקווה מחודשת לערוץ 10 בדמותו של הסדר נושים שאישר בית המשפט המחוזי בחודש מרס 2004 לאחר שמשקיעים חדשים, מר שלמה בן צבי ומר רונלד לאודר נכנסו לערוץ. כחלק מהליך יציאתו של הערוץ מהקפאת הליכים תוקן חוק הרשות השנייה (תיקון מס' 19) באופן שהקנה לערוץ 10 (וכן לערוץ 2) שורה של הקלות.

תיקון זה התבכש כהצעת חוק ממשלתית אשר אימצה את המלצות "ועדת יצחקי" ועדה בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה דאז, מר אביגדור יצחקי שבה היו חברים משרד התקשורת, משרד האוצר, משרד המשפטים והרשות השנייה. הוועדה המליצה על שינוי מבנה ההתחייבויות של זכייני הערוצים המסחריים המרכזיים, כך שהתחייבויותיהם השונות ייגזרו כאחוז מהכנסותיהם. כמו כן, המליצה הוועדה כי בהוצאות הזכיינים להפקה ולרכישת תכניות יוכרו גם באופן חלקי הוצאותיהם לשידור חדשות. תיקון 19 לחוק אשר כאמור אימץ את המלצות הוועדה הוא אכן דרך בהתערבות הכנסת באופן קביעת מחויבויותיהם של ערוצי הטלוויזיה המרכזיים. כך, למשל, קובע היום חוק הרשות השנייה, את שיעור ההוצאה הכולל של הזכיינים להפקת ולרכישת תכניות ולהפקת תכניות מסוגה עילית. הוא קובע גם את מכסת התכניות מסוגה עילית שתשודר ואת היקף ההוצאה המינימלית לשידורי חדשות. נראה, כי מעורבות זו של המחוקק יש בה תקדים לא רצוי וכי על המחוקק להסתפק בקביעת מסגרת פעילותם של הערוצים ולאפשר למועצה ליצוק תוכן למסגרת זו.

למרות ההקלות המפליגות שזכה להן הערוץ, הוא שב ונקלע לקשיים בשנת 2004, והחל חיפוש אחר משקיעים נוספים. חיפוש זה נמשך תקופה ארוכה ורק בחודש יוני 2005 נחתם הסכם השקעה חדש בערוץ, בין בעלי המניות, עם הצטרפותו של מר ארנון מילצין כמשקיע. בינתיים, בשנת 2004 הוסיף ערוץ 10 לא לעמוד במלוא מחויבויותיו על פי חוק, ומועצת הרשות השנייה נאלצה לשוב ולהתמודד עם הצורך לאזן בין התועלת שמביא ערוץ 10 לציבור הצופים, לשוק ההפקות ולתחרות בתחום הפרסום הטלוויזיוני לבין החובה המוטלת על המועצה לאכוף על הערוץ את מחויבויותיו. התמודדות זו נמשכה גם בשנת 2005, עד שבסופו של דבר החלה שרת התקשורת לקדם הליכי חקיקה שמטרתם לתקן את החוק באופן שיאפשר למועצה, בין היתר, לפרוס את מחויבויותיו של הערוץ (משנת 2004) על פני שארית תקופת הזיכיון.

בשנת 2004 פרסמה הרשות מכרז לבחירת משרד עורכי דין שיסייע ליועץ המשפטי לרשות על בסיס ריטיינר. בסיומו של ההליך נבחרו שני משרדים לבצע את העבודה, משרד עורכי דין יהודה רוה ושות' ומשרד עורכי דין כספי ושות'. משרדים אלו החליפו בשלהי שנת 2004 את משרד עורכי דין אפרים אברמזון ושות' אשר ליווה במקצועיות רבה ובמסירות את עבודת הרשות מיום הקמתה. זו ההזדמנות להודות לאנשי המשרד, בעבר ובהווה, על תרומתם הרבה והאיכותית לעבודת הרשות בתקופה של למעלה מעשור.

השנה ייצגה הלשכה המשפטית את הרשות בשני כנסים שארגן ארגון EPRA, בו חברה הרשות, בשוודיה ובטורקיה. הארגון מאגד בתוכו את הרשויות הרגולטוריות האירופאיות בתחום השידורים.

חוות דעת משפטיות

להלן יתוארו בתמצית מספר חוות דעת מרכזיות, מאלו שנערכו בשנת 2004:

שימוש בדמותם של אנשי ציבור או "ידוענים" בתשדיר פרסומת

השאלה אשר נבחנה בחוות הדעת, היא אם חיקוי דמותו של איש ציבור בתשדיר פרסומת, ללא קבלת הסכמתו מראש, היא עוולה אזרחית. השאלה עלתה עקב פנייה של משרד פרסום לרשות השנייה בבקשה לשדר תשדיר פרסומת ובו חיקוי של דמותו של הנשיא קצב (בלי שביקשו הסכמתו לכך).

בחוות הדעת נדונה הסוגיה לפי שלושה מצבי משנה, אשר בעניינם נקבעו מסקנות כדלקמן:

1. שימוש בדמותו "האמיתית", או בשמו, של איש ציבור או "ידוען", ללא קבלת הסכמתו מראש, יש בה לכאורה עוולה לפי חוק הגנת הפרטיות ולפי חוק עשיית עושר.
2. שימוש בכפילו של איש ציבור או "ידוען", העולה לכדי הטעיה כי המדובר באדם עצמו, ללא קבלת הסכמתו מראש, יש בה לכאורה עוולה לפי חוק הגנת הפרטיות ולפי חוק עשיית עושר.
3. בעניין חיקוי של איש ציבור או "ידוען", כאשר ידוע למפרסם מראש כי הצופים ידעו שאין מדובר בדמות האמיתית (חיקוי חלקי), לכאורה אין בשימוש בדמות משום פגיעה בפרטיות או עשיית עושר. עם זאת ייתכן שבמקרים מסוימים, תעמוד לאיש הציבור עילה לפי חוק לשון הרע.

ייחוס החזקות קופת גמל וקרן נאמנות לתאגיד בנקאי (ניתן במסגרת שאלות הבהרה במכרז ערוץ 2)

השאלה אשר נבחנה בחוות הדעת, היא אם יש לייחס לתאגיד בנקאי המחזיק בחברות המנהלות קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות (להלן - **קרנות וקופות**) את ההחזקה בתאגידים המוחזקים על ידי הקרנות והקופות. זאת לצורך הבחינה אם תאגיד המבקש להגיש הצעה במכרז למתן זיכיון לשידורי טלוויזיה בערוץ 2 עומד בדרישות הכשירות שבסעיפים 41 ו-56 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן - 1990 (להלן - **החוק**).

העמדה שננקטה בחוות הדעת היא שהמילים "ולרבות מכוח החזקה או רכישה בידי שלוח או נאמן" שבהגדרת "במישרין או בעקיפין" שבסעיף 1 לחוק, נועדו אמנם לייחס את ההחזקות שבידי שלוח או נאמן לשולח או לנהנה, אולם כשמדובר ב"אמצעי שליטה", הקשורים בהפעלת שיקול דעת, וכאשר הנהנה או השולח מנוע מהפעלת שיקול הדעת ואינו נותן הנחיות, והנאמן או השולח הוא המפעיל אותן, קובעת חוות הדעת, כי יש לייחס גם לנאמן ולשולח את החזקה אמצעי השליטה.

כשמדובר בקרנות ובקופות, הרי לכל אחד מבעלי היחידות בקרנות והעמיתים בקופות אין מייחסים ניירות ערך ספציפיים.

כלל נכסי הקרן/הקופה מוחזקים בעבור כלל בעלי היחידות/העמיתים. חוות הדעת קובעת, כי לא ניתן לומר שבמקרה זה אין "מחזיק" לעניין החוק, אלא יש לומר שאמצעי השליטה הנובעים מניירות ערך שהם חלק מנכסי קרן או קופה, נחשבים כמוחזקים בידי מי שמוסמך להחליט לקנות או למכור את ניירות הערך, מי שמוסמך לנקוט הליכים משפטיים כדי להגן עליהם, ומי שמוסמך להפעיל זכויות הצבעה מכוח ניירות הערך. מסקירת הוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964 עולה כי גורם זה הוא המנהל (או החברה המנהלת).

העובדה שמנהלי הקרנות והקופות מתוקף תפקידם אמורים לפעול לטובת העמיתים ולא לטובת האינטרסים שלהם או של השולט בהם, לא מעלה ולא מורידה לעניין הקביעה שבידיהם אמצעי שליטה בתאגידים הללו, שכן במילוי תפקידיהם לטובת העמיתים יש להם שיקול דעת עצמאי. זאת ועוד, עמדה זו, הרואה במנהל קרן או קופת גמל "מחזיק" אמצעי שליטה משום ששיקול הדעת לענין רכישתם או מכירתם של ניירות הערך ולענין הפעלת זכויות ההצבעה מכוחם, נתון בידי, משרתת גם את תכלית החקיקה. זאת שכן מטרת ההוראות בחוק המטילות הגבלות על בעלויות צולבות, היא עידוד מגוון דעות והשקפות עולם שישפיעו על תוכן השידורים, וכן חלוקה מבזרת של המשאב הציבורי הכספי הגלום בזיכיון.

לפיכך מסקנת חוות הדעת הייתה שעל פי ההגדרות שבחוק יש לראות את החברות המנהלות את הקרנות והקופות כמחזיקות באמצעי השליטה בתאגידים שניירות ערך שלהם הם חלק מנכסי הקופות והקרנות. הואיל והחברות המנהלות הן תאגידים שלובים של התאגיד הבנקאי השולט בהם, יש לייחס לתאגיד הבנקאי החזקות אלה. כן נקבע בחוות הדעת שקיומן של הוראות דין שונות בענין חובות נאמנות והרכבי הדירקטורים וועדת ההשקעה של החברות המנהלות, אינו משנה את המסקנה בדבר פרשנות החוק.

בג"ץ 7686/04 מקאן אריקסון בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירה שהגישו משרד הפרסום מקאן-אריקסון ומשרדי פרסום נוספים, העותרים לחייב את הרשות השנייה לסווג תשדירי פרסומת לפי סוג התכנית במקום לפסול אותם, וכן לבטל את החלטותיה לפסול תסריט לפרסומת לחברת "YES" ולסווג פרסומת של חברת "הונדה" לצפייה לאחר חצות או בידי בני 18 ומעלה. בג"ץ הוציא צו על תנאי המחייב את הרשות לנמק את החלטותיה נשוא העתירה ונמנע מהוצאת צו על תנאי בקשר לפסילת תשדיר של חברת yes. הרשות הגישה את תשובתה לצו. ההליך טרם הסתיים.

בג"ץ 226/04 מ.ע. סחר מזון בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירה שהגישה מ.ע. סחר מזון בע"מ עתירה נגד הרשות השנייה. עניינה של העתירה בהחלטת הרשות השנייה לאסור לשידור תשדיר פרסומת ל"מגיף נודלס", ארוחת אטריות להכנה מהירה שמשווקת העותרת. העותרת ביקשה לשדר בערוץ 2 ובערוץ 10. התשדיר נאסר לשידור בהתאם לסעיף 88(2) לחוק ולסעיפים 3 ו-14 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (אתיקה בפרסומת בטלוויזיה), תשנ"ד-1994, בנימוק כי הוא פוגע בטעם הטוב וברגשות הציבור, תוך פגיעה בכבודן של נשים בכלל ונשים תאילנדיות בפרט, בשל המשפט שבו: "לא כל תאילנדית חמה ומוכנה בתוך 4 דקות" הכלול בו.

טענותיה המרכזיות של העותרת היו, כי אין בתשדיר פגיעה בטעם הטוב או ברגשות הציבור, וכי החלטת הרשות השנייה מפלה את העותרת לרעה בהשוואה למפרסמים אחרים. לפיכך טענה העותרת, כי על בית המשפט הנכבד לבטל את החלטת הרשות השנייה ולקבוע, כי חובה על הרשות להתיר את שידור התשדיר דנן.

בתגובתה לעתירה טענה הרשות השנייה כי תשדיר הפרסומת מנוגד לדין מהסיבות האלה: תשדיר הפרסומת מציג ומנציח את הסטראוטיפ שלפיו הנשים התאילנדיות הן "קלות להשגה", תוך פגיעה בכבודן וברגשותיהן של נשים אלו בפרט ושל נשים בכלל; תשדיר הפרסומת מעודד גזענות והפליה של תאילנדיות ואף עשוי לגרום לפגיעה בנשים אלו, על ידי כך שבגברים יתייחסו אליהן כ"זולות"; תשדיר הפרסומת כולל רימוז מיני, שיש בו משום השפלתן של נשים, ולפיכך הרימוז המיני הוא "מעבר למידה הראויה" ויש לפסול שידורו; חופש הביטוי המסחרי פחות ביחס לביטוי בתוכניות, ואינו כולל פרסומות פוגעות. עוד טענה הרשות השנייה, כי אין יסוד לטענת ההפליה, וכי הרשות נוהגת שוויון בין מפרסמים ופרסומאים שונים.

בדיון שהתקיים בעתירה בפני הרכב (הנשיא א' ברק, השופט א' גרוניס והשופט ס' ג'ובראן), הציע בית המשפט לצדדים הצעת פשרה, אך הצדדים לא הגיעו להסכמה ביניהם. בפסק דין שניתן לאחר מספר חודשים קיבל בית המשפט את העתירה, והוציא צו מוחלט נגד הרשות השנייה. בית המשפט קבע, כי האמירה "לא כל תאילנדית חמה ומוכנה בתוך 4 דקות", בהקשר שבו היא מופיעה בפרסומת, אינה פוגעת בטעם הטוב במידה המצדיקה את פסילת הפרסומת, וכי קשה לראות בה משום פגיעה קרובה לוודאי או פגיעה חמורה וניכרת, ברגשות הציבור. כן נקבע, כי החשש לאפליה או להטרדה מינית נגד נשים תאילנדיות הוא מרחיק לכת. לפיכך כך קבע בית המשפט, חרבה החלטת הרשות ממתיחם שיקול הדעת הסביר, ודינה להתבטל. הרשות השנייה הגישה עתירה לדיון נוסף (דבג"ץ 8279/04). בית המשפט דחה את העתירה בקבעו, כי פסק הדין מבסס עצמו על עקרונות שנקבעו בעבר בפסיקתו של בית המשפט, ואינו קובע אמות מידה חדשות להגנה על חופש הביטוי המסחרי. בית המשפט ציין עוד, כי גם אם ניתן לסבור, כי ישום העקרונות אינו משקף את ההלכה הקיימת, הרי שאין בכך עילה לדיון נוסף.

בג"ץ 5082/04 א.מ. ג"י. אם ספורט טריידינג בע"מ ואח' נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עניינה של העתירה בהחלטת הרשות השנייה לאסור לשידור שלושה תשדירי פרסומת ל" Skechers" (אופנה ספורטיבית), אשר העותרות מבקשות לשדר בערוץ 2 ובערוץ 10. תשדירי הפרסומת עוסקים בבחורה צעירה, שאמורה להיות נערה בגיל התבגרות, היא יושבת בחדרה, ומעסיקות אותה מחשבות שונות בעניינים "שבינו לכינה". בתשדיר הראשון ("משהו נוח") נראית הבחורה/נערה, חושבת על סיטואציה שבה הייתה עם בחור, היא מפזרת מבטים מיניים, נושכת שפתייה, מסירה את כתפייתה ולבסוף מדמיינת את הבחור לבוש בקומביזון ונעלי עקב נשיות. בתשדיר השני ("בלינד-דייט") היא מדמיינת בחור הקשור בחבל לכיסא ומחזיק ביזו פרח. בתשדיר השלישי ("יום הולדת") מופיע בחור עירום שלגופו סרט מתנה בלבד, ומבטה של הבחורה מתמקד באיזור חלציו. התשדירים נאסרו לשידור בהתאם לסעיף 88(2) לחוק ולסעיפים 3 ו-14 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בטלוויזיה), תשנ"ד-1994, בנימוק כי הם פוגעים בטעם הטוב וברגשות הציבור, משום שיש בהם רמיזות מיניות בכלל, ובפרט רמיזות מיניות המופנות לקטינים (בניגוד לסעיף 3(3) לתקנות הגנת הצרכן (פרסומת המכוונת לקטינים, תשנ"א-1991).

טענותיהן המרכזיות של העותרות הן, כי אין בתשדיר פגיעה בטעם הטוב או ברגשות הציבור, וכי החלטת הרשות השנייה, מפלה את העותרות לרעה בהשוואה למפרסמים אחרים. לפיכך התבקש בית המשפט לבטל את החלטת הרשות השנייה.

בתגובתה לעתירה טענה הרשות השנייה, כי שידורו של תשדיר הפרסומת מנוגד לדין מהסיבות האלה: תשדירי הפרסומת מופנים לקטינים, ומציגים סיטואציה האופיינית לקטינים, כמו כן יש בהם כפיה והשפלה בהקשר המיני, ולפיכך הרמיזה המינית שבהם מצדיקה את פסילתם; אין להשלים עם מצב שבו חלק קטן מהפרסומאים מנסים להעלות את הרף של הרמיזות המיניות המוצגות בטלוויזיה ובכך "כופים" טעמם על כלל הציבור, ועל הרשות להותיר את המרקע הציבורי פתוח לרובו של הציבור; חופש הביטוי המסחרי פחות ביחס לביטוי בתכניות, ואינו כולל פרסומות פוגעות; הפגיעה בחופש העיסוק ובתחרות החופשית - ככל שמתקיימת - מידתית וסבירה; כן טוענת הרשות השנייה, כי אין יסוד לטענת ההפליה.

בדיון שהתקיים בעתירה בפני הרכב (השופט י' טירקל, השופטת א' פרוקצ'יה והשופט א' רובינשטיין) המליץ בית המשפט לעותרת לתקן ולעצן את התשדירים, ולהביאם לאישור מחדש של הרשות השנייה והעותרת נענתה להמלצה. ועדת הערר של מועצת הרשות השנייה דנה בבקשת העותרת לאשר לשידור נוסח מעודן של שניים מהתשדירים (העותרת ויתרה על שידורו של תשדיר נוסף) והחליטה להיענות לבקשה. לפיכך הורה בית המשפט, לבקשת הצדדים, על מחיקת העתירה, ללא צו להוצאות.

בג"ץ 8485/04 ההסתדרות החדשה נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירה כנגד החלטת הרשות שלא להתיר לשידור תשדירים של ההסתדרות החדשה. בתשדירים נראו חנויות ריקות שהביטו בהן מחוסרי אמצעים וילדים אשר לכאורה אינם יכולים לרכוש את המוצרים. מטרת התשדיר הייתה למחות נגד שיעורו של שכר המינימום.

התשדירים נפסלו מכיוון ששידורם מנוגד לסעיף 86 לחוק וכן לכלל 11 לכללי האתיקה.

בדיון שהתקיים בעתירה, העלתה הרשות טענת סף בדבר אי מיצוי הליכים, שכן לא הוגש ערר על החלטת הרשות לפני ועדת הערר של מועצת הרשות. בדיון הציגו השופטים, כי העותרת תסכים להחזיר את הדיון לוועדת הערר של המועצה, והעותרת הסכימה לכך. לפיכך, הוחזר הדיון לוועדת הערר.

העותרת העבירה לוועדת הערר נוסח מתוקן של התשדירים, ששידורם נתבקש, (נוסח אשר לא הועבר עד אותו מועד לרשות). לאחר דיון אישרה ועדת הערר חלק מתשדירים אלו, בנוסח המתוקן שהוגש לוועדה.

לאחר האמור, נתייתרה העתירה והיא נמחקה ללא צו להוצאות.

בג"ץ 344/04 פוקס ויזל בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'

עניינה של העתירה בהחלטת הרשות השנייה לאסור לשידור תשדיר פרסומת ל"פוקס", רשת חנויות אופנה, אשר העותרת ביקשה לשדר בערוץ 2 ובערוץ 10. התשדיר עוסק ב"דיינר" אמריקאי, וכולל הצגה גרוטסקית של אינטראקציה בין מלצרית ללקוח. בתשדיר מוצגת נשיקה "בהפתעה" לבעלת המקום, הצגת קטטה, ונשיקה "לוהטת" בין הלקוח למלצרית. התשדיר נאסר לשידור בהתאם לסעיף 288(2) לחוק ולסעיפים 3, 7 ו-14 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בטלוויזיה), תשנ"ד-1994, בנימוק כי הוא מציג אלימות מינית, השפלה ופגיעה בכבוד האדם, וכן רמיזות מיניות בוטות ואלימות. גרסה מעודנת ומתוקנת של תשדיר הפרסומת אושרה לשידור מהשעה 22:00.

טענותיה המרכזיות של העותרת היו, כי אין בתשדיר פגיעה בטעם הטוב או ברגשות הציבור, וכי החלטת הרשות השנייה מפלה את העותרת לרעה בהשוואה למפרסמים אחרים. לפיכך טענה העותרת, כי על בית המשפט הנכבד לבטל את החלטת הרשות השנייה.

מספר ימים לפני המועד שנקבע לדיון, הגיעו הצדדים להסכמה, לפיה התשדיר יעודן פעם נוספת, והרשות תאשר שידורו בכל שעות היממה. בהתאם להודעת הצדדים בעניין נתן בית המשפט החלטה על מחיקת העתירה, ללא צו להוצאות.

ת.א. 7543/04, 1457/04 (מחוזי, תל אביב) חוגלה קימברלי שיווק בע"מ נ' פרוקטר אנד גמבל א.מ. די. או. בע"מ, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'

בקשה לצו מניעה זמני ותביעה לצו מניעה קבוע שהגישה חוגלה כנגד פרוקטר אנד גמבל, וכן, בין היתר, כנגד הרשות השנייה זכיינית, ובה התבקש בית המשפט לאסור את המשך שידורי תשדירי הפרסומת של תחבשות "Always" בעלות "מרכז ספיגה כחול חדש", בטענה להטעיה בפרסומת. חוגלה טענה כי בתחבשות אין מרכז ספיגה חדש, וכל החידוש שבתחבשות הינו בצביעת חלקן בכחול.

לאחר קבלת התלונה, התגובה לה, הבקשה לצו המניעה והמחקרים שצורפו לה, ותגובת המפרסם, החליטה ועדת הפרסומות של הרשות להתנות את המשך שידור התשדיר בתוספת כותרת גדולה שתבהיר כי החידוש במוצר הוא בסימון מרכז הספיגה.

בדיון שהתקיים בבקשה הסכימה המבקשת למחוק את הבקשה והתביעה נגד הרשות השנייה. בסופו של דבר לאחר חקירת המצהירים והמומחים מטעם הצדדים, קבע בית המשפט כי אין בתשדיר האמור הטעיה ודחה את הבקשה. בקשת רשות ערעור על ההחלטה נדחתה גם היא (רע"א 3211/04). לאור האמור, החליטה הרשות לבטל את החלטתה הקודמת, ולהתיר את שידור התשדיר בגרסתו המקורית, ללא כל הגבלה.

בש"א 9190/04 (מחוזי, תל אביב) רייטינג זום ליהוק הפקה ובימוי בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'

בקשה לצו מניעה נגד שידור התכנית "כלבוטק". המבקשת טענה, כי לא ניתן לה די זמן להעביר את תגובתה לתכנית, וכן כי לא נמסרו לה מלוא הפרטים בעניין הטענות המועלות נגדה בתכנית.

בתגובה שהוגשה מטעם הרשות נטען, כי אין לבית המשפט המחוזי סמכות עניינית לתת סעד נגד הרשות, וכי הרשות אינה בעל דין מתאים בבקשה. כן נטען כי לגוף העניין, עמדת הרשות היא כי הזכיון פעל כדיון.

בדיון שהתקיים נמחקה הבקשה ע"י בית המשפט, ללא צו להוצאות וזאת לאחר הסכמת הזכיון לאפשר למבקשת להעביר תגובה כתובה עד למחרת היום.

בש"א 1362/04 (שלום, אילת) דני בן שבת ואח' נ' ארז רותם והרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

בקשה למתן צו עשה נגד הרשות השנייה ונגד ארז רותם, כתב חברת החדשות של ערוץ 2. עניינה של הבקשה במסמכים בקלטות אשר נמסרו לטענת המבקשים לארז רותם כדי שיכתוב כתבה על בנם, אך הוא לא כתב את הכתבה ולא השיב להם את המסמכים והקלטות. כנגד הרשות השנייה נטען, כי היה עליה להורות לארז רותם להשיב את המסמכים ואת הקלטות, שכן האירועים נשוא הבקשה היו בשמה, ברשותה ובהסכמתה של הרשות השנייה, אשר לטענת המבקשים היא מעסיקתו של מר רותם. כן ביקשו המבקשים פיצוי.

בתגובתה לבקשה טענה הרשות השנייה כי דין הבקשה להימחק על הסף, שכן לבית משפט השלום באילת אין סמכות מקומית ואין סמכות עניינית לדון בבקשה. כן טענה הרשות, שכיוון שארז רותם הוא עובד של חברת החדשות של ערוץ 2 היא אינה "צד נכון" לדיון, ומשכך יש לדחות ולחילופין למחוק את התביעה על הסף.

בית המשפט הורה על מחיקת הבקשה על הסף בקובעו, כי הבקשה אינה בתחום סמכותו המקומית ואף אינה בתחום סמכותו העניינית, ונוסף על כך, כי לא הוגש הליך עיקרי והבקשה אינה יכולה לעמוד בהליך עצמאי, ופסק כי על המבקשים לשלם לרשות הוצאות.

ת.א. 5609/04 (שלום, ראשון לציון) רמי אהרון נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, שידורי קשת ואח'

תביעה בשל לשון הרע לכאורה שהוצאה נגד התובע בתכנית "יצאת צדיק" ששידרה הזכיינית "שידורי קשת".

הרשות השנייה הגישה בקשה למחיקת התביעה נגדה על הסף. בית המשפט, לאחר דיון במעמד הצדדים, קיבל את בקשת הרשות השנייה, והורה על מחיקת התביעה נגדה עקב הוראת סעיף 107(ב) לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן-1990, הקובעת כי "על אף האמור בחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, לא תישא הרשות באחריות על הפרת הוראותיו של החוק האמור בידי בעל זכיון או בידי שלוחו, זולת אם אישרה הרשות מראש את התכנית שבה הופרו הוראות החוק האמור". על התובע הוטלו הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד לטובת הרשות השנייה.

הליכים נמשכים משנים קודמות

בג"ץ 2761/03 איגוד מקצועי של בעלי קולנוע וטלוויזיה ואח' נ' מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'; בג"ץ 2724/03 רשת חברת תקשורת והפקות (1992) בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו; בג"ץ 2678/03 טלעד - אולפני ירושלים בע"מ נ' מועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו; בג"ץ 2692/03 שידורי קשת בע"מ נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירות שעניינן החלטת מועצת הרשות השנייה, אשר קבעה תנאים להארכת תוקף הזיכיונות של בעלי הזיכיונות לשידורי טלוויזיה בערוץ 2.

בעתירה הראשונה, שהגישו ארגוני יוצרים, נטען, כי התנאים שנקבעו בהחלטת המועצה בעניין מחויבויות הזכיינים בתקופת ההארכה, מקלים מדי, שלא כדין. בשלוש העתירות שהגישו בעלי הזיכיונות נטען, כי התנאים שנקבעו בהחלטת המועצה בעניין מחויבויות הזכיינים בתקופת ההארכה, מחמירים מדי, שלא כדין.

בדיון שהתקיים בתיק, קיבל בית המשפט את העמדה, כי בשל הליכי חקיקה העשויים להשליך על העתירות יש לדחות את מועד הדיון בעתירות לגופן. ואמנם, כ- ביום 6.8.03 התפרסם תיקון 19 לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן-1990, ומאוחר יותר השלימה הרשות את הליך תיקון כללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (שידור תכניות טלוויזיה בידי בעל זיכיון), תשס"ג-2003.

בשל שינויי החקיקה, מחקו כל בעלי הזיכיונות את עתירתם. עתירתם של ארגוני היוצרים עדיין תלויה ועומדת.

בג"ץ 10203/03 "המפקד הלאומי" בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה, רשות השידור, והרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירה שעניינה פסילת מספר תשדירי פרסומת מטעם "המפקד הלאומי", שהתבקש שידורם בקול ישראל ובתחנות הרדיו האזורי. הרשות השנייה פסלה את תשדירי הפרסומת נשוא העתירה משום שנחשבו "תעמולה מפלגתית" בניגוד לסעיף 46(א)(3) לחוק הרשות השנייה, התש"ן-1990 וכן משום שיש בהם העברת מסר בנושא שנוי במחלוקת בציבור, בניגוד לסעיף 5 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בשידורי רדיו), תשנ"ט-1999.

העותרת טענה, כי סעיף 5 לכללי האתיקה ברדיו והכלל המקביל לו בכללי האתיקה בשידורי טלוויזיה בטלים, כי הם פוגעים בחופש הביטוי באופן בלתי חוקתי. לחלופין טענה העותרת, כי יש להתיר את שידור התשדירים גם בהתאם לכללים הקיימים, שכן יש לפרשם על פי אמות מידה חוקתיות.

לאחר שקיים דיון בעתירה הוציא בית המשפט צו על תנאי נגד הרשות השנייה ונגד רשות השידור, וקבע, כי עליהן להגיש תצהירי תשובה. בדיון נוסף שהתקיים קיבל בית המשפט את בקשת העותרת לתקן את עתירתה (כך שמלשון התשדירים יוסר שמו של מר עמי איילון). עוד נקבע, כי ראוי לקיים את הדיון בעתירה בהרכב מורחב. בתחילת שנת 2005 התקבלה החלטת הנשיא א' ברק, ובה קבע את ההרכב המורחב שבפניו תידון העתירה. כן הורה בית המשפט על הגשת סיכומים בכתב.

בג"ץ 10182/03 ח.ל. חינוך לשלום בע"מ נ' רשות השידור והרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

עתירה שהוגשה נגד רשות השידור ומנכ"ל רשות השידור שהגישו ת.ל. חינוך לשלום בע"מ - חברה הפועלת לקידומה של "יוזמת גיבנה". העתירה כוונה נגד החלטת רשות השידור לפסול תשדיר פרסומת מטעם העותרת.

הרשות השנייה הגישה בקשה להצטרף כמשיבה לעתירה, מן הטעם שאף היא פסלה לשידור את תשדיר הפרסומת נשוא העתירה, ולפיכך לכל החלטה אשר תתקבל במסגרת העתירה תהיה השלכה גם על שידורי פרסומת בתחנות הרדיו האזורי, בערוץ 2 ובערוץ 10.

טענות הרשות השנייה בקצרה היו, כי יש בתשדיר הפרסומת "תעמולה מפלגתית", ולפיכך הוא אסור לשידור בהתאם לסעיף 46(א)(3) לחוק הרשות השנייה, התש"ן-1990 ונוסף על כך הוא עומד בניגוד לסעיף 5 לכללי הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (אתיקה בפרסומת בשידורי רדיו), תשנ"ט-1999. הרשות טענה בין היתר, כי שידור הפרסומת יפגע בחובת האיזון בשידורים, כי על חוקיות תשדיר הפרסומת להיעשות לפי "המוצר" ולא לפי נוסח התשדיר, כי לא נדרש "שכנוע" מפורש, כי הדין באנגלייה עולה בקנה אחד עם עמדת הרשות, וכי על כל פנים הרשות השנייה לא חרגה מתחום ההחלטות הסבירות.

ב 19.11.03 נתן בית המשפט פסק דין בעתירה. בית המשפט עשה את הצו על תנאי למוחלט, וקבע כי על רשות השידור והרשות השנייה לשדר את תשדיר הפרסומת שביקשה העותרת, וזאת בשינויים מסוימים (שינוי הפתיח והשמטת משפט הסיום). בית המשפט הודיע כי הנימוקים לפסק הדין יינתנו בנפרד.

ב 25.11.04 ניתנו נימוקי פסק הדין. בית המשפט קבע, כי התשדיר בנוסחו המתוקן (להבדיל מנוסחו המקורי) נעדר מרכיב דומיננטי של ניסיון שכנוע או של התייחסות לגופו של עניין שבו עוסק הסכם גיבנה, וכי הוא אינפורמטיבי בלבד, וככזה לא חלות עליו "הוראות האיסור" הקבועות בחוק.

בג"ץ 1551/02 רדיו קול רגע שידורי העמקים בע"מ נ' אבי בניהו - מפקד גלי צה"ל

עתירה שהגישו לבג"ץ זכייני רדיו אזורי בטענה, כי גלי צה"ל משדרת פרסומת בשידוריה שלא כדין. בעתירה נטען, בין היתר, נגד הרשות השנייה, כי היא אינה ממלאת את תפקידה למנוע שידורים אסורים לפי החוק.

הרשות השנייה טענה בתגובה שהוגשה מטעמה, כי היא פועלת כמיטב יכולתה למניעת שידורים אסורים, אך סמכויות האכיפה בתחום הנוגע לנטען בעתירה אינן בידיה אלא בידי גורמים אחרים. כן הובהר בתגובה, כי הרשות סבורה שאין לגלי צה"ל סמכות לשדר שידורים מסחריים בשידוריה.

ב-13.3.03, לאחר שניתן צו על תנאי בעתירה, התקיים דיון, ובעקבותיו החליט בית המשפט על מתן צו ביניים חלקי האוסר שידורי פרסומת בגלי צה"ל. ב-19.1.04 התקיים דיון נוסף, ובו קבע בג"ץ, כי צו הביניים ימשיך לחול עד הסדרת חוקיות השידורים בחקיקה ראשית, בתוך 6 חודשים. כן הורה בג"ץ כי גלי צה"ל תמשיך ותפעל במגבלות שהטילה על עצמה בדיון בעתירה, ולפיהן לא תתקשר גלי צה"ל עם מפרסמים נוספים, ולא תשדר שידורי חסות במשדירי חדשות.

ביום-31.1.05 נחקק חוק גלי צה"ל - שידורי רדיו של צבא ההגנה לישראל (שידורי חסות ותשדירי שירות) (הוראת שעה), התשס"ה-2005, אשר הסדיר בחקיקה ראשית שידורים מסחריים בגלי צה"ל, בהיקף מסויים ולתקופה של שנתיים ימים. בשל חקיקה זו, נתייתה למעשה העתירה.

בפסק הדין שניתן לאחר חקיקת החוק נמחקה העתירה, משום שלאחר חקיקת החוק, מדובר למעשה בעתירה מוקדמת. לעותרים נשמרה הזכות לשוב ולעתור אם יסברו כי גלי צה"ל אינם מקיימים את החוק. לעותרים נפסקו הוצאות מהמשיבים 1-4, ואולם לא נפסקו הוצאות נגד הרשות השנייה.

ת.א. 542/01 (בש"א 6666/01) (מחוזי, חיפה) רון קלנר נ' תנובה ואח'

עניינה של תביעה זו בתשדיר פרסומת של חברת תנובה בע"מ למוצרי בשר בשם המותג "מאמא עוף". לטענת התובע, המבקש, כי תביעתו תאושר כתובענה ייצוגית, מדובר בפרסומת מטעה. סכום התביעה הוא 70 מיליון ₪.

טענות ההגנה של הרשות, בכתב הגנה שהגישה, הן בשני מישורים: הרשות טוענת, כי היא אינה "המפרסם" כהגדרתו בחוק, וכי טענתו של התובע צריכה להיות מופנית כלפי הזכיינית. כמו כן טוענת הרשות, כי לא התרשלה בביקוח על הזכיינית, וכי לא פעלה בחוסר סבירות כאשר אישרה את התשדירים לשידור. יש לציין כי חלק ניכר מהתביעה אינו מתייחס לפרסום בערוץ 2, אלא להצגת המוצר במרכולים ולכיתוב על עטיפתו. במישור השני, טוענת הרשות כי לגופו של עניין, לא הייתה כל הטעיה בפרסום, והתובע לא יכול היה להיות מוטעה.

ב-22.10.03 הסתיים שלב ההוכחות והוגשו סיכומים מטעם כל הצדדים.

בפסק הדין שניתן בבקשה לאישור התובענה כתובענה נגזרת, דחה בית המשפט המחוזי את טענות התובע, וקבע כי לא היתה הטעיה בתשדירים, וכי התובע עצמו כלל לא ניזוק מהם. עם זאת, לאור תיקון חקיקה מאוחר ממנו עלה לכאורה כי השימוש במילה "טרי" בתשדיר אינו מתיישב עם נוסח התקנות, לא הטיל בית המשפט את הוצאות ההליך על המבקש. בעקבות ההחלטה ביקש התובע למחוק את תביעתו האישית והתביעה נמחקה. לא הוגש ערעור על ההחלטה.

ת.א. 10676/01 (שלום, ירושלים) הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו נ' עוואד גז בע"מ וויזא תקשורת בע"מ

הנתבעות הגישו בקשה לדחיית התביעה בשל חוסר סמכות מקומית, בקשה למחיקת כותרת ובקשה למתן רשות להתגונן. הצדדים הגיעו להסדר דיוני שלפיו הנתבעות ויתרו על טענת חוסר הסמכות המקומית וניתנה להן רשות להתגונן.

לאחר מספר ישיבות קדם משפט שהתקיימו נתן בית המשפט תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים. בהתאם להסכמות הצדדים, חויבו הנתבעות (בחלקים שווים) לשלם לרשות סך של 180,000 ש"ח.

ת.א. 1056/02 (מחוזי, תל אביב) פנחס מלניק - "מלניק פסנתרים" נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ואח'

תביעה כספית שהגיש יבואן פסנתרים, כנגד הרשות, זכיינות ערוץ 2 ("טלעד", "רשת" ו"שידורי קשת") ורשות השידור. בתביעה נטען כי בשנים 1993-1998 שידרו הנתבעות פרסומת מוסווית ופרסומת אגב לכלי נגינה, וכי פרסומת זו גרמה לתובע לנזקים כספיים כבדים. התובע מסתמך בין היתר על פסיקת בית המשפט העליון בבג"ץ 7833/96 מלניק נ' הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו (פ"ד נב(3) 586) שבו קבע בית המשפט, כי בהצגת שמות כלי נגינה, במופעי אולפן לכלי נגינה גדולים, עשויה להיות פרסומת אגב אסורה, והורה לרשות לגבש הסדר סביר לבעיה "בין בדרך של כיסוי המותג ובין בדרך אחרת".

בכתב הגנה שהגישה טענה הרשות, כי האיסור לשדר שידור העומד בניגוד לחוק מוטל על בעלי הזיכיונות בלבד, ולכן אין לתובע עילת תביעה כלפיה. עוד טענה הרשות, כי מדובר בענייננו בטעות בשיקול הדעת בהפעלת סמכות פיקוח, ובכך אין כדי לבסס עילה מזיקת נגד הרשות. לגוף העניין טענה הרשות, כי בנסיבות העניין לא מתקיימים יסודותיהן של העילות המזיקיות שבגינן הוגשה התביעה, וכי התובע לא ביסס את קיומו של הנזק הנתבע.

יצוין, כי הרשות הגישה הודעה לצד ג' נגד בעלי הזיכיונות על בסיס תנאי הזיכיון הקובעים, כי על בעלי הזיכיונות לשפות את הרשות בגין כל נזק, הפסד או הוצאה שייגרמו "כתוצאה ממטן שירותי הזיכיון או עקב מתן השירותים". נוסף על כך, בעלי הזיכיונות הגישו הודעה לצד ג' נגד הרשות, בטענה, כי הרשות היא האחראית להנחות את בעלי הזיכיונות, כי הן פעלו בהתאם להנחיותיה, וכי הרשות הפרה את חובתה והתרשלה כרשות מנהלית.

בעלי הזיכיונות הגישו בקשה משותפת לקביעת קדם משפט בתובענה, וזאת בשל העובדה שלטענתם כתב התביעה הינו מעורפל, ובשל היקפם של השאלון, שאלות ההשלמה, ורשימת הפלוגתאות והמוסכמות שהוגשו על ידי התובע. לאחר שהתקיים דיון לצמצום המחלוקות קבע בית המשפט, כי הצדדים יגישו את כל הבקשות המקדמיות ובקשות הביניים בתוך 90 יום, וכך אכן נעשה.

טרם הסתיים הדיון בתביעה.

ת.א. 2563/02 אליהו רוני נ' אורית ברכה ואח'

תביעה כספית שהגיש מר רוני אליהו, אשר המציא לטענתו שיטת ריפוי מהפכנית הנקראת "שיטת רוני אליהו" ואשר מרפאת לשיטתו מחלות חשוכות מרפא. התובע הופיע בתכנית "שומר מסך", שמשדרת "טלעד" בערוץ 2, בעקבות תחקיר שביצעה מערכת התכנית על אודותיו. התובע טוען כי נגרם לו עוול רב ובו הפסדים עסקיים כבדים עקב הצגתו בתכנית כ"שרלטן" ו"שקרן" וכי שמו הוכפש בלי שניתנה לו זכות תגובה ראויה בתכנית.

בכתב הגנה שהגישה הרשות נטען, כי יש למחוק את התביעה על הסף ולחילופין לדחות על הסף את התביעה נגדה מן הטעם שאינה אחראית לתוכן שידור התכנית. הרשות אינה מעורבת בהפקת התכניות המשודרות בערוץ 2 על ידי הזכיינים, אינה עורכת אותן ואינה מאשרת תכניות ספציפיות מראש. על כך יש להוסיף את סעיף 107(ב) לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, התש"ן-1990, הקובע חסינות מפורשת של הרשות מפני תביעות בגין הפרת חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965, בידי בעל זיכיון.

ביום 9.5.04 ניתן פסק דין, המורה על דחיית התובענה בהסכמה, תוך חיוב התובע בהוצאות.

פש"ר 1392/03 (מחוזי, תל-אביב) הליכים המתנהלים נגד "ישראל 10" ו"חדשות 10"

ביום 14.4.03 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את בקשת ישראל 10 - שידורי הערוץ החדש בע"מ וחדשות 10 בע"מ למתן צו להקפאת ההליכים נגדן, תוך שהוא ממנה את עורכי הדין ד"ר ליפא מאיר ואלי זהר כנאמנים משותפים. צו הקפאת ההליכים הוארך מעת לעת, עד 25.2.04.

בעקבות בקשה שהגישה הרשות בעניין אי-תשלום דמי הזיכיון לרשות השנייה, נערך דיון ואחריו החליט בית המשפט המחוזי, כי על הנאמנים להעביר לרשות סכום של 10 מיליון ₪.

בעקבות ההחלטה האמורה הגישו הנאמנים לבית המשפט את בקשתם לאפשר לישראל 10 לקזז את הסכום שנפסק, מן הסכומים שהעבירה לחברת החדשות. הרשות התנגדה למבוקש ובית המשפט החליט לדחות את בקשת הנאמנים.

ביום 29.1.04 אושר הסדר נושים על ידי בית המשפט המחוזי.

כמו כן ביטל בית המשפט המחוזי את הקפאת ההליכים ומינה את הנאמנים לביצוע יתרת ההסדר.

דוברות פרסום ויחסי ציבור

מאת: אלונה אריאלי להב - ממונה על דוברות, יחסי ציבור וקשרי ממשל

הרשות השנייה היא רשות ציבורית הפועלת מתוקף חוק הרשות השנייה. ככזו, קיימת חשיבות רבה לשקיפות הפעילות והעשייה. הרשות השנייה מקפידה לפרסם את פעולותיה בתחום הרגולציה בדרכים שונות, ואלו הן: פרסום דוחות, מסע פרסום הסברתי, פרסום מחקרים ומתן מידע לציבור על תפקידיה של הרשות על פי חוק.

השקת אות שידור חדש

הרשות השנייה נכנסה בשנת 2004 לעשור השני לפעילותה כאשר היא ממוצבת כגורם התקשורתי המוביל בישראל: 20 זכייני טלוויזיה ורדיו אזורי, בהם שני ערוצי הברודקסט המובילים בישראל, נמצאים תחת אחריותה.

כחלק מחזון ארוך-טווח וממערכת כוללת של מיתוג מחדש, השיקה הרשות השנייה בפברואר 2004, אות-שידור (ID) ולוגו חדשים. אות השידור באורך 8 שניות, משודר חמש עד שמונה פעמים ביום במעברים שבין שידורי הזכיינים השונים במהלך יום שידורים (זכייני ערוץ 2 ו-10, חברות החדשות וחינוכית 2).

הלוגו החדש של הרשות הורכב מ-22 חלקים היוצרים שלם אחד הרמוני ודינמי, וממחיש בכך כי הרשות השנייה היא הבית לערוצי הטלוויזיה המסחריים ולתחנות הרדיו האזורי. על מנת ליצור מיצוב חדש ומזוהה לרשות, נעשה שימוש בשפה גרפית עדכנית וייחודית, המשולבת בעיבוד חדשני של התג המוסיקלי המוכר המלווה את הרשות כבר עשר שנים, ובנוסף את הסיסמה הקבועה "טוב שיש רשות שנייה".

השקת ה-ID היתה סנונית ראשונה במהלך מיתוגי, אשר כלל קמפיין פרסומי שהוכן על ידי לפ"מ (לשכת הפרסום הממשלתית): תשדירי טלוויזיה, אותות שידור ייחודיים לחגים ומועדים וכל המרכיבים הטלוויזיוניים להפקות הרשות השנייה; תשדירי רדיו, עיתונות ואינטרנט. מהלך המיתוג כלל גם שדרוג אתר האינטרנט של הרשות השנייה.

מסע פרסום להסברת תפקידי הרשות השנייה

מבדיקה שערכה הרשות עולה כי הציבור רואה חשיבות במילוי התפקידים האלה:

- הגנה על ילדים (93%)
- מניעת מסרים בוטים (89.7%)
- דאגה לאיכות המשדרים ולרמתם (87.4%)
- הקפדה על אמת בפרסום (86.2%)
- עידוד יצירה ישראלית (85.6%)
- מניעת תכנים או מסרים הפוגעים בקבוצות שונות (84.4%)
- תמיכה וסיוע ליוצרים ישראלים (81.6%)

מהסקר עולה כי קיימת מודעות לצורך בגוף מפקח, אך אין זהות ברורה ואחידה להיותו של הגוף הזה "הרשות השנייה". נתון מרכזי ומעניין עלה בסקר: חוסר מודעות של הציבור ליכולתו להיות שותף לחיזוק האינטרס הציבורי ולהשפיע על החלטות הרשות השנייה.

מכיוון שהציבור רואה חשיבות בביקוח על השידורים, ניבשה הרשות השנייה מסע פרסום במטרה לשקף את התפקידים החשובים של הרשות השנייה וכדי להביא לדיאלוג אקטיבי עם הציבור, דבר שיסייע לרשות כמייצגת האינטרס הציבורי.

המסרים שהציגה הרשות במסע הפרסום הם שהרשות פועלת לייצוג האינטרסים של הציבור בערוץ 2, בערוץ 10 ובכל תחנות הרדיו האזורי, ודרכי נגישות מהירים וידידותיים לרשות השנייה (ת"ד, דואר אלקטרוני ומספר טלפון מקוצר - *3445)

לאחר הבדיקה שנעשתה (והוצגה לעיל) נבחר המסר של "בקרה והגנה מפני מסרים שליליים ובוטים בתכניות ובפרסומות ואמת בפרסום".

לראשונה נבחרה שפה חדשה לרשות השנייה, שפת האנימציה. האסטרטגיה שנבחרה הייתה שימוש במפץ כדורים היוצא מהלוגו של הרשות. כדורים המסמנים את כלל הזכיינים של הרשות השנייה ובתשדיר עוברים תהליך של 'האנשה' ומדגישים את המסרים שביקשנו להעביר.

מסע ההסברה שודר בערוץ 2, בערוץ 10 ובתחנות הרדיו האזורי בחודשים אפריל-מאי 2004. את התשדיר הפיקה לשכת הפרסום הממשלתית.

מסע פרסום לעידוד היצירה הישראלית המקורית

נוסף לתפקידי הפיקוח והבקרה על השידורים אחת ממטרות הרשות היא עידוד היצירה הישראלית המקורית. הרשות שמה לעצמה מטרה בכל כלליה ובכל תהליך הפיקוח לעודד יצירה ישראלית ולתמוך בה.

כחלק מאסטרטגיה זו פתחה הרשות במסע הסברה אשר הסביר כי הרשות היא הגוף אשר מעודד יצירה מקורית ישראלית ומביא לכך שיינתן ביטוי תקשורתי לגוונים ולקולות שונים באוכלוסייה.

מסע פרסום זה חזר על שפת המותג החדשה של הרשות תוך שימוש באלמנטים ישראליים ואומנותיים (דגל ישראל, פלטת צבעים וכו')

מסע הפרסום שודר בערוצים המסחריים בחודשים אפריל- מאי 2004. את התשדיר הפיקה לשכת הפרסום הממשלתית.

יחסי ציבור:

עפ"י חוק הרשות השנייה, רשאית הרשות להפיק עד 2% מזמן השידורים בערוצים המסחריים.

הרשות השנייה שמה לעצמה מטרה להיות מובילה בכל הקשור להפקות דוקומנטריות ישראליות. ככזו, מתקיימים אירועים שונים סביב הקרנות של הפקות הרשות וביניהם:

● **"להתראות הולנד" - סרטו הדוקומנטרי של וילי לינדוור, שהופק בשני חלקים (52 דק' כל אחד) בקפורודוקציה עם הטלוויזיה ההולנדית. הסרט פוער סדקים עמוקים במיתוס "ההולנדים הטובים" במלחמת העולם השנייה, מתוך כוונה לחשוף את האמת הקשה ולפיה מעטים הם ההולנדים שסייעו ליהודים. רבים מהם בחרו לשתף פעולה עם הנאצים. הסרט הוקרן בפסטיבל דוקאביז במרץ 2004, ושודר בשידורי ערוץ 2 בערב יום השואה השנה.**

מספר ימים לפני הקרנת הסרט בערוץ 2 הגיש האזרח ההולנדי, יאן מולדר, שהיה שוטר בתקופה ההיא, דרישה למנוע את הקרנת הסרט בגרסתו המלאה בישראל בשל ראיון אישי ונוקב אל מול המצלמה שם חשף כי סייע למנגנון ההשמדה הנאצי. את מפקדו בלאנק, אשר נשפט לאחר המלחמה ל-20 שנות מאסר בגין פשעיו בהשמדת יהדות הולנד הוא מכנה "איש הגון" תוך שהוא מצר על חומרת העונש וטוען:

"זה מוגזם זה לא הגיע לו". לשאלתו של הבימאי: "מה דעתך על כל זה, הרי היהודים היו חלק מהחברה?" משיב מולדר: "מה דעתי? זה לא נעים. אבל מה יכולנו לעשות?"

בריאיון עימו מתערבת אשתו ומציינת: "אימי תמיד אמרה לי: אם המלחמה תסתיים בשעה 12:00, ב-12:05 היהודי כבר ירמה אותך. אתה מבין? היהודי פיקח מאוד, צריך להיזהר ממנו". הרשות השנייה לא הסכימה לשנות את הסרט והקרינה אותו בגרסתו המלאה.

● הקרנת בכורה פומבית לסרט **"החווה הסינית- רשומון"** ודין ציבורי על משמעויות הסרט: הסרט שהופק עבור הרשות השנייה ובוים על ידי ניר טויב עוסק בקרב ב"חווה הסינית". הסרט הוקרן בהקרנת בכורה באפריל 2004. לאחר ההקרנה התקיימו פאנל ודין סוערים בקשר לקרב, למנהיגות של הקרב ולהשלכות שלו.

בשל הדין הסוער וההד הציבורי העבירה הרשות את שידור הסרט למוצאי יום הכיפורים.

● הקרנת טרום בכורה לסרט **"בלב המוח"** בערב התרמה למחלקה הנוירוכורוגית בבית חולים רמב"ם בחיפה בספטמבר 2004. כל ההכנסות מהאירוע נתרמו למחלקה (העוסקת בניתוחי מוח ובמערכת העצבים המרכזית) לרכישת ציוד הדרוש בדחיפות להקמת חדר ניתוח נוסף.

השקת פרויקט **"דוקו-ילדים"** בשיתוף הקרן החדשה לקולנוע ולטלוויזיה וקשת. השקת הפרויקט התקיימה בפסטיבל ירושלים. **ביום הרשות השנייה** בפסטיבל, הגיע לארץ מהולנד במאי סרטים דוקומנטריים לילדים, בדוויין קול, שהציג את משנתו באשר לקשיים העומדים לפני יוצרים של סרטים דוקומנטריים לילדים. ביום זה הוקרן הסרט **"The day I decided to be Nina"** והתקיים פאנל ובו השתתפו יהושע לביא, מנשה סמירה, דליק וולינג וארי פולמן. בפאנל נידונו השאלות הבאות: שאלת האתיקה בתהליך מיוחד זה (מה מותר ומה אסור לצלם), מהי השפה הקולנועית המתבקשת, איך מספרים סיפור דוקומנטרי לילדים, מהי שפת המדיום (במה שונים הקריינות, המוסיקה ועוד) וכיצד נערכים להפקה שמעורבים בה ילדים (איך מראיינים ילדים וכו').

הקרנת בכורה לסרט **"מועדון הקרב הקווקזי"** בסינמטק שדרות בדצמבר 2004. הסרט מספר על שני עולים חדשים מקווקז בעלי יוזמה ותושייה בלתי רגילים שהקימו כנגד כל הסיכויים, מועדון אגרוף בשדרות. הסרט מציג את קליטת העלייה בישראל בכלל ואת זו של עולי קווקז בפרט. הסרט הוקרן בסינמטק שדרות, העיר שבה מתגוררים כוכבי הסרט והקהילה הקווקזית הגדולה בארץ. בתחילת האירוע התקיים קוקטייל ובו מאכלי העדה הקווקזית. את הקוקטייל ארגנה הקהילה המקומית.

נוסף על כך קיימה הרשות אירועים סביב הקרנות הרשות במסגרת **"מועדון הסרט החברתי" - דוקו יפו ו- דוקו ווסק**, עלמסרט (עונה שנייה) ועוד.

מסיבות עיתונאים:

כחלק מעבודת תחום הדוברות קיימנו שתי מסיבות עיתונאים בשנת 2004 להצגת מדיניות הרשות, האסטרטגיה והצמתים המרכזיים בעשייה של הרשות השנייה:

מסיבת עיתונאים בנושא: אסטרטגיה, מיתוג ותכניות לעתיד - אפריל 2004

במסיבת העיתונאים הוצגה אסטרטגיית הפעולה של הרשות השנייה, המיתוג החדש של הרשות שנבע מאסטרטגיה זו ותכניות הרשות לעתיד בנושאים שונים ובהם: פרסומות, מכרז לערוץ 2, יצירה ישראלית ועוד. במסיבת העיתונאים השתתף מנכ"ל הרשות מוטי שקלאר.

מסיבת עיתונאים לפרסום מכרז ערוץ 2 - ספטמבר 2004

מסיבת העיתונאים התקיימה בירושלים בהשתתפות מ"מ ראש הממשלה ושר התמ"ת אהוד אולמרט יחד עם יו"ר מועצת הרשות השנייה - מנשה סמירה, מנכ"ל הרשות - מוטי שקלאר, חברי המועצה והנהלת הרשות. במסיבת העיתונאים הוצגו עקרונות המכרז לערוץ 2.

ניתן לראות את מצגת מסיבת העיתונאים באתר הרשות השנייה: www.rashut2.org.il

שותפות אסטרטגית בכנסים

יום עיון בנושא "מכרזים בתחום התקשורת - הבטחות במבחן המציאות" - שיתוף פעולה בין הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו ושח"ם - איגוד שחקני המסך. התקיים בחודש מרץ 2004. כחלק מההיערכות לפרסום מכרז ערוץ 2 יזמו שח"ם-איגוד שחקני המסך והרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו דיון ציבורי בנושא דרישות המכרז ודרכים להבטחת מימוש התחייבויות הזוכים בו.

ועידת האזרחים הרביעית בנושא "התקשורת בישראל" - הכנסת ומרכז ציפורי בירושלים יזמו במהלך יוני 2004 הליך ייחודי לשיתוף הציבור בקביעת מדיניות והשנה בנושא תקשורת- חופש הביטוי, חופש הבחירה, פיקוח על התקשורת, אחריות חברתית של אמצעי התקשורת (ציבוריים ומסחריים), נגישות התקשורת לציבור, אופן הייצוג של מגזרים שונים והדרכים שבהן ניתן לבסס את יכולתו של הציבור להשתתף בעיצובה של התקשורת והתאמתה לצרכיו.

הרשות השנייה תמכה בוועידת האזרחית בגלל חשיבות הנושא בעיקר לאור ההיערכות למכרז ערוץ 2.

עם מסקנות הוועידה שהוגשו ליו"ר הכנסת נמנו: ניתוק שידורי החדשות משיקולים פוליטיים, קידוד פרסומות, שימוש מבוקר באינטרנט, הידוק הפיקוח על ביטויי מין ואלימות בפרסומות, הגדלה של מכסת הפקות המקור בשידור הציבורי והמסחרי ומתן ביטוי ישיר לרב תרבותיות בחברה הישראלית בכל דרגי הניהול, התכנון, הביצוע והבקרה באמצעי התקשורת למיניהם.

● **כנס גלובס - יוני 2004.** הכנס עסק במגוון נושאים הקשורים לשוק התקשורת ובהם "שנת המכרז הגדול". המושב עסק בסוגיות שונות הקשורות למכרז הצפוי וביניהם: דרישות וכללים, היערכות הזכיינים למכרז, האם יהיו שחקנים חדשים? ההפשרה ו'הקמבק' של ערוץ 10, השפעת המכרז על הערוצים המסחריים בכלל. נושא נוסף שעלה בכנס הוא "ההפקה המקורית הטלוויזיונית במרכז הדרמה" עסק בסוגיות הקשורות ליצירה הישראלית מקורית וביניהם- האם יש עודף או חוסר של דרישות רגולטוריות למכסות של הפקות מקור, האם הקרב בין הכבלים והלוויין מביא לפריחת השוק, כיצד משתלב ערוץ 10 בשוק ומהו חלקו של ערוץ 1.

כנס זה היה הכנס הראשון שבו השתתפה הרשות השנייה כשותפה אסטרטגית בבניית תכני הכנס.

מכרז ערוץ 2

אין ספק, כי שנה זו עמדה בצלו של המכרז החדש לערוץ 2 - המכרז המרכזי ביותר בתחום הטלוויזיה בשנים האחרונות ובוודאי בעשור הקרוב.

המועצה והרשות השנייה שמו לעצמן מטרה לייצר תהליך מכרזי אשר יהיה מקצועי, אחראי ושקוף למתמודדים במכרז ולציבור כולו.

לאור מדיניות זו עמד תחום הדוברות בפני אחד האתגרים המעניינים והמרכזיים ביותר: הבאת עקרונותיו של המכרז לידיעת המתמודדים, תעשיית התקשורת והציבור כולו.

התחום השיב לעשרות רבות של שאלות ופניות עיתונאים **מדי יום**, ועסק באירועים רבים הקשורים למכרז ששיאם במסיבת עיתונאים לפרסום הזוכים במכרז ערוץ 2 במאי 2005.

במסיבת העיתונאים אשר שודרה בשידור חי בערוץ 2 ובערוץ 10, השתתפו שרת התקשורת דליה איציק, יו"ר המועצה מנשה סמירה, חברי המועצה ומנכ"ל הרשות מוטי שקלאר.

מענקים ופרסים מטעם הרשות השנייה

לשם קידום העשייה הטלוויזיונית והקולנועית בישראל וכדי לחזק את הקשר עם הצופים ברחבי הארץ בכלל ובפריפריה בפרט, מעניקה הרשות מענקים ופרסים מטעמה לאירועים שונים, המתרחשים בארץ וקשורים לטלוויזיה, לרדיו ולתקשורת בכלל.

בשנה זו העניקה הרשות תמיכות בסכום של 246,000 ש"ח:

- הענקת 18 מלגות לימוד לסטודנטים בתחום היצירה הקולנועית והטלוויזיונית הלומדים בבתי ספר בפריפריה החברתית והגאוגרפית.
- תמיכה בפסטיבל הסרטים ה-19 בירושלים.
- הענקת פרס הסרט העלילתי בתחרות יצירה צעירה של מינהל החינוך הדתי.
- תמיכה בפסטיבל הפורום הישראלי לקופרודוקציות בין-לאומיות.
- תמיכה בוועידת האזרחים שנושאה היה תקשורת.
- הענקת פרס בפסטיבל דרום.
- הענקת פרס בפסטיבל ה-10 לסרטי סטודנטים.
- הענקת פרס הסרט התיעודי בטקס פרסי האקדמיה הישראלית לקולנוע וטלוויזיה.
- תמיכה בפסטיבל ראש פינה לטלוויזיה.
- הענקת פרסים בתחרות הפיצינג בפסטיבל ראש פינה
- תמיכה בפסטיבל סרטי נשים ברחובות והענקת פרס הסרט התיעודי ע"ש חברת המועצה ויקי שירן ז"ל.

פניות ציבור

מאת: אלונה אריאלי להב - ממונה על דוברות, יחסי ציבור וקשרי ממשל

הרשות השנייה רואה בפניות הציבור אשר מגיעות אליה כלי למדידת הלכי הרוח של הציבור אשר צופה בטלוויזיה המסחרית-ציבורית ואשר מאזין לשידורי הרדיו האזורי. קיימים שני גורמים ברשות השנייה המטפלים בנושא פניות הציבור. האחד, נציב תלונות הציבור אשר מטפל בכל הפניות אשר עניינן תלונה (ואליו נייחד פרק נפרד בדו"ח זה), והנהלת הרשות אשר מטפלת בכל שאר הפניות שאינן 'תלונות' קרי - פניות שעניינן קבלת מידע, שאלות לגבי תוכניות בטלוויזיה, ברדיו האזורי, נושאים הקשורים לקליטת השידורים, שאלות הנוגעות לפרסומות המשודרות אצל זכייני הרשות השנייה ועוד. נושאים אלו אינן תחת אחריות נציב תלונות הציבור על פי חוק.

תחום הדוברות אחראי מטעם הנהלת הרשות על הטיפול בפניות הללו. בהדמנות זו, אני מבקשת להודות לגבי הילה אלון אשר טיפלה בכל פניות הציבור בתקופה זו וסייעה בהכנת פרק זה.

הפניות אשר מגיעות לרשות השנייה בכתב או באמצעות האינטרנט נענות כולן. הפניות שמגיעות באמצעות הטלפון, באם יש בהם ממש, מועברות לגורם המקצועי ברשות ולזכיין הרלוונטי.

בחודשים אפריל - מאי 2004 עלתה הרשות במסע פירסום טלוויזיוני ורדיופוני אשר מטרתו הייתה לשקף את התפקידים המשמעותיים של הרשות השנייה וזאת כדי להביא לדיאלוג אקטיבי עם הציבור ובכך לסיוע לרשות כמייצגת האינטרס הציבורי.

מלבד הצגת תפקידי הרשות עודד מסע הפירסום את הצופים לפנות לרשות השנייה בכל שאלה בקשה או טענה. הרשות איפשרה לצופים ולמאזינים לפנות אליה באמצעי נוסף מלבד פניות בכתב או באמצעות אתר האינטרנט- המספר המקוצר 3445*.

בחודשי הקמפיין חלה ניכרת של מספר הפונים טלפונית ומדובר במאות רבות של פונים.

בשנת 2004 הגיעו לרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו 3162 פניות, (שאינן באמצעות הטלפון) מהן: מהם 130 פניות בכתב (4.2%) ו-3032 פניות באמצעות אתר האינטרנט של הרשות (95.8%).

חשוב לציין כי מספר הפניות אשר הגיעו בסך הכל לרשות בהשוואה לשנת 2003 ולשנים קודם לכן, עולה באופן מתמיד (3162 פניות בשנת 2004 לעומת 2659 פניות בשנת 2003 - עלייה של כמעט 20%).

עיקר העלייה בפניות הציבור מתבטאים בשני פרמטרים- עלייה הנובעת מגידול השימוש באתר האינטרנט של הרשות מצד אחד וקמפיין טלוויזיוני המעודד פנייה לרשות השנייה באמצעות ת"ד או מספר טלפוני מקוצר 3445* מצד שני.

להלן עיקרי הפניות:

תכניות:

התקבלו 2663 פניות בנושא תוכניות המשודרות בערוצים המסחריים ציבוריים. עיקרן של הפניות היו בקשות לקבל מידע אודות תוכניות, בקשות להשתתף בתוכניות, בקשות לשידורים חוזרים, בקשות לשינוי מועדים של לוחות השידורים והבעת דעה אודות תכני השידור.
בין הפניות **בלטו** הנושאים הללו:

ערוץ 2

טלעד

- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "עובדה"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "שומר מסך"
- קבלת טבלת הציונים של התכנית "המבחן של המדינה"
- בקשות לשידורים חוזרים של הסדרה "זהות בדויה"

רשת

- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "פספוסים"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "סוף הדרך"
- בקשות לשידורים חוזרים של התכנית "המשפט של איימי"
- בקשות לשידורים חוזרים של התכנית "הנשר הגדול" - תכנית על הרמב"ם

קשת

- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "שיעור פרטי"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "עבודת בית"
- בקשות להעביר את יום השידור של "ארץ נהדרת" לאמצע השבוע

חברת החדשות

- בקשות ליצירת קשר עם המהדורה המרכזית, "אולפן שישי"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "סדר עולמי" עם ערד ניר
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית ו"סיכום השבוע" עם דני קושמרו

הטלוויזיה החינוכית

- בקשות לקבלת המתכונים של התוכנית "טעמים"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "תיק תקשורת"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "מבט נשי"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "חוצה ישראל"

ערוץ 10

- בקשות להחזיר לשידור את הסדרה "אנטרפרייז"
- בקשות לשידורים חוזרים של התכנית "24"
- בקשות ליצירת קשר עם התכנית "אודטה"
- בקשות להורדת שידורי התכנית "אקזיט" (52 פניות)

רדיו אזורי

התקבלו 107 פניות בנושא הרדיו האזורי. מרבית הפניות עסקו בשאלה כיצד יוצרים קשר עם תחנות הרדיו האזוריות וכיצד אפשר להקים תחנות רדיו אזוריות חדשות.

פרסומות

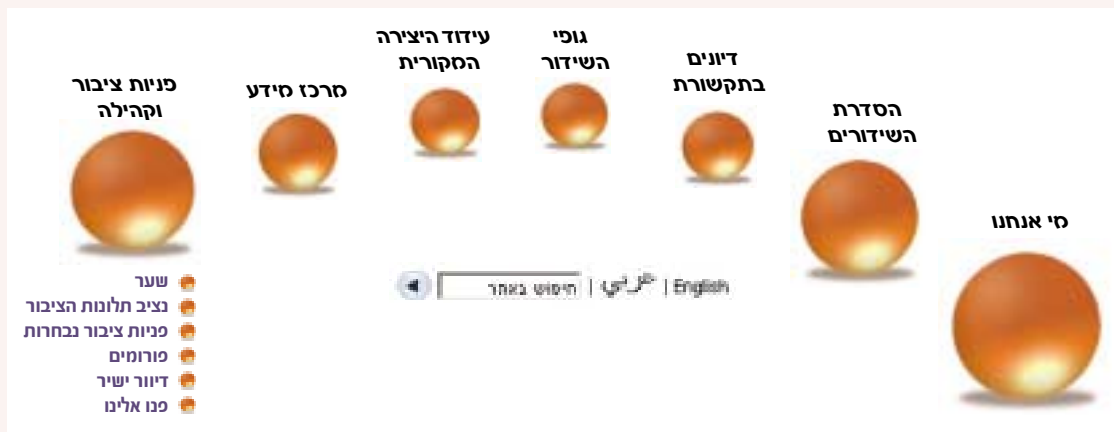
התקבלו 107 פניות בנושא הפרסומות, עניינן של הפניות הוא בקשת פרטים של החברות המפרסמות.

קליטת שידורים

- התקבלו 285 פניות, שעסקו בנושא קליטת שידורי ערוץ 2 וערוץ 10. בתוכם:
 - 41 פניות בנושא קליטת שידורי ערוץ 10 בשיטה האנלוגית.
 - 164 פניות בנושא קליטת שידורי ערוץ 2 וערוץ 10 בחו"ל
 - 80 פניות בנושא שידורי ערוץ 2 וערוץ 10 באמצעות האינטרנט.

אתר הרשות

www.rashut2.org.il

מאת: אורית בן ארי, עורכת אתר האינטרנט

לאחר 3 שנות פעילות, שדרגנו בשנת 2004 את אתר הרשות, כדי לשפר את השירות לציבור הרחב המתעניין בתחומי עבודתה של הרשות.

שדרוג האתר כלל שני היבטים: **ההיבט התוכני** - הוספת תכנים, לרבות בשפות אנגלית וערבית, עידכון המידע ואירגונו מחדש. יצרנו באתר מדור "מרכז מידע", המאפשר נגישות למידע הרב שנצבר ברשות בשנות פעילותה. כמו כן, הוספנו מנגנון תגובות (Talk backs) למאמרים מקצועיים שפרסמו, אחת לחודש, הגורמים המקצועיים בנושאים שונים שעל סדר יומה של הרשות.

ההיבט העיצובי - עיצוב מחדש של האתר והממשק למשתמש (look&feel) בהשראת המיתוג מחדש ושינוי הלוגו של הרשות. העיצוב המחודש יצר אתר ידידותי יותר, נגיש ונוח להתמצאות.

תוצאות מהלך השדרוג ניכרו בנתוני הגלישה בשנת 2004. כמות המבקרים גדלה בכ- 10% יחסית לשנה הקודמת **הסתכמה בכמיליון כניסות לאתר** (ראה תרשים מס' 1). מדי יום גלשו 2,600 איש בממוצע ומרבית הכניסות נרשמו בשעות הערב (18:00 - 22:00). לאורך השנה נשמרה מגמה של יציבות בכמות הכניסות לאתר מדי חודש, שעמדה בממוצע על כ- 80,000 כניסות.

מניתוח נתוני הגלישה ואינדיקציות נוספות, אנו מזהים קהילות קבועות של גולשים, המבקרות באתר בתדירות גבוהה:

🍊 **הציבור הרחב** המתעניין בשידורי הערוצים שבפיקוחה של הרשות, ובין היתר מחפש מידע על הזכיינים, לוחות השידורים, נתוני המדרוג (יומי ושבועי) וכד'.

● **אנשי מקצוע, אנשי אקדמיה וסטודנטים** הפועלים במרחב התקשורת, הנעזרים במידע לצורכי עבודה ומחקר. בין היתר, הם נעזרים במאמרים מקצועיים ובמצגות, בדיונים בפורום לאחריות תקשורתית, בנתוני סקרים, בחוקים, ובחוות הדעת המשפטיות המפורסמים באתר. כך לדוגמה, לאורך השנה הורדו למעלה מ- 4,700 קבצים הקשורים לתחום המשפטי.

● **קהילת היוצרים** המתעניינת בהפקות הרשות, במכרזים ובתמיכות שמעניקה הרשות. כ-5,500 עותקים מקטלוג הפקות הרשות בעברית ובאנגלית הורדו מהאתר במשך השנה.

השירותים שמספק האתר

מטרתו המרכזית של האתר לספק מידע ושירות לציבור ולקיים קשר אינטראקטיבי עימו, בין היתר, בתחומים הבאים:

רשימות דיוור

שירות זה מספק לגולשים מידע יום-יומי של נתוני המדרוג היומי וחדשות בתחום התקשורת. אחת לשבוע מקבלים הגולשים את נתוני המדרוג השבועי. הנרשמים לשירות מקבלים גם את לוחות השידורים העתידיים של ערוצים 2 ו-10 ועדכונים שוטפים ללוחות, וכן עדכונים אודות מכרזים שמפרסמת הרשות. בשנת 2004 כ-1,300 גולשים השתמשו, בצורה רציפה, בשירותים השונים שמספקות רשימות הדיוור.

פורומים

לאורך השנה קיימו פורומים פעילים באתר, בהשתתפות נציגי תלונות הציבור והמפיק הראשי של הרשות, אשר השיבו בזמן אמת לשאלות הגולשים. נוסף על כך, המשכנו להפעיל באתר, בצורה רציפה, פורומים של גולשים בתחומי הטלוויזיה והרדיו, ובהם שמענו את דעות הציבור בנוגע לעבודת הרשות ולשידורי הזכיינים והשבנו לשאלות מגוונות.

פניות ציבור

שירות נוסף שמספק האתר לקהל הרחב הוא אפשרות הפנייה לרשות באפיקים שונים, כאמצעי למעורבות בתהליך קבלת ההחלטות. עקומת המשתמשים באפשרויות השונות ליצירת קשר עם הרשות עלתה ביחס לשנה הקודמת בכ-16%. לאורך השנה התקבלו באמצעות האתר כ-900 פניות לנציגי תלונות הציבור, כ-3000 פניות לרשות וכ-5,700 הודעות בפורומים השונים (ראה תרשים מס' 2). כמו כן, הביעו הגולשים דעתם בסקרי גולשים שהתחילו באתר מזמן לזמן.

מסעות פרסום

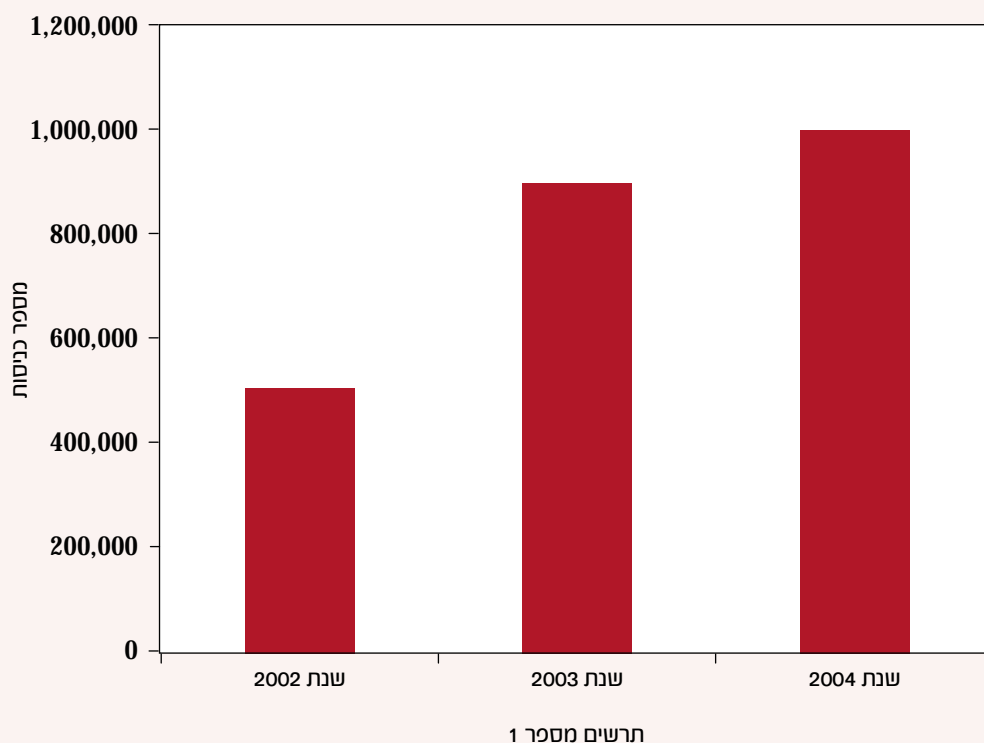
כדי להמשיך בהידוק הקשר עם הקהל הרחב וכדי ליידיע את הציבור על אודות פעילויות שונות המתקיימות ברשות ומחוצה לה והמשפיעות על המרחב התקשורת, פרסמה הרשות לאורך השנה חמישה מסעות פרסום באינטרנט. כל אחד מהם פורסם לתקופה של שבוע עד שבועיים באמצעות באנרים מתחלפים בשניים עד שלושה אתרי אינטרנט. בין היתר, התמקדו מסעות הפרסום בכנסים לאחריות תקשורתית, הפתוחים לציבור הרחב והעוסקים בנושאים שונים הנוגעים לפעילותה של הרשות. האתר אפשר הרשמה לכנסים, נגישות למידע ולנושאים שבדונו בפורומים הקודמים לרבות נתוני מחקרים, מצגות, תקצירי הדיונים וכד'.

מידע על הרשות ופעילותה

כנגזר מאופיה של הרשות כגוף מפקח, מספק האתר מידע על תפקידיה ויעדיה של הרשות, על המבנה הארגוני שלה ועל פעילות הפיקוח המתבצעת בה בנושאי תכניות ופרסומות. לרשות הגולשים עומד באתר מידע, בין היתר, אודות מכרזי הרשות, פרטים על הזכיינים, דוחות שנתיים של הרשות ושל נציב תלונות הציבור. במשך השנה, פורסמו 5 פינות לשון ("מילה טובה"), שעסקו בסוגיות לשוניות שונות שהתעוררו בעבודה השוטפת.

לאחר שלוש שנים של פעילות התבסס אתר האינטרנט של הרשות השנייה ככלי המשרת את הציבור בקבלת מידע מקצועי-מחקרי בתחום התקשורת ופעילות הרשות, והוא משמש פלטפורמה פעילה לקבלת משוב מן הציבור הרחב. כדי להמשיך ולשמור על אתר דינמי ומעודכן, שמנו לנו למטרה לשנת הפעילות הבאה "לא לקפוא על שמרינו" ולהמשיך ולפעול לשיפור האתר ולעדכנו. בין היעדים לשנה הבאה: הצגת מידע בנוגע למכרז ערוץ 2 ובחירת הזוכים במכרז, השינויים הצפויים בתקופת הזיכיון החדשה של ערוץ 2 והעשייה הרחבה בתחום היצירה וההפקה.

תרשים מס' 1: כניסות לאתר בחלוקה על פי שנים

תרשים מס' 2: פילוח פניות הציבור שהתקבלו בשנת 2004

באמצעות האתר

חוק חופש המידע

מאת: אלונה אריאלי להב, ממונה על חוק חופש המידע

חוק חופש המידע, התשנ"ח - 1998, קובע, כי לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע על פעילותו של גוף ציבורי. החוק מפרט את סוג המידע שיש להעביר לציבור ואת אופן העברתו. בשנת 2004 טופלו ברשות 9 בקשות לקבל מידע לפי חוק זה.

4 בקשות נענו בחיוב על פי הפירוט הזה:

- בקשה שעניינה תרגום שידורים לשפה הערבית.
- בקשה שעניינה הצגת תקציב הרשות לשנת 2004.
- בקשה שעניינה תקציב הרשות לשנים 2002-2004.
- בקשה שעניינה תכניתם של שי ודרור.

2 בקשות נענו באופן חלקי:

- בקשה שעניינה הצעות הזכיינים במכרז הראשון לערוץ 2 - נענה באופן חלקי עפ"י סעיף 9 (ב) (6) וסעיף 10 לחוק. הועברו לפונה לוחות השידורים של הזכיינים במכרז הראשון לערוץ 2.
- בקשה שעניינה הכנסות זכייני ערוץ 2 ו-10, הכנסות חייבות בתמלוגים, סך התמלוגים שהועברו - נענה באופן חלקי עפ"י סעיף 9 (ב) (6) לסעיף 13 (א) לחוק. הועברו לפונה מידע באשר לתמלוגי הזכיינים, שיעור התמלוגים והסכומים שהועברו לאוצר.

בקשות שלא טופלו:

- 2 בקשות שעניינן קבלת מידע על תקציבי טלוויזיה ורשימות כוח אדם - עקב אי תשלום אגרה על פי החוק.
- בקשה אחת בוטלה על ידי הפונה - בשל אי רלוונטיות הפנייה.
- כל הבקשות נענו על פי המועדים הקבועים בחוק.

ביקורת פנים

מאת: דר' הרצל כהן, מבקר פנים

מבקר הפנים של הרשות השנייה פועל מתוקף חוק הביקורת הפנימית 1992, המחייב גופים ציבוריים לקיים ביקורת פנימית. מועצת הרשות השנייה מאשרת את תכנית העבודה של המבקר הפנימי. ממצאי הביקורת נדונים בוועדת הביקורת של המועצה והחלטותיה מאושרות על ידי המועצה.

בשנת 2004 נערכו ביקורות מיוחדות בנושאים האלה:

- קרנות לעידוד היצירה
- תקנים, שכר והעלאות בדרגה
- ביקורת חוזרת - אגף שידורים ובקרה:
 - מבנה ארגוני
 - תקני כוח אדם

כמו כן נערכו ביקורות שוטפות בנושאים אלה:

- עדכון נוהלי הרשות והגדרות התפקיד הקיימים וקיומם.
- נהלים חדשים בנושאים האלה: שכר, העלאות בדרגה והעברות תקציביות.
- נוהל עבודת המועצה וועדותיה.
- מעקב אחר תיקון ליקויים.
- תיעוד ישיבות המועצה וועדותיה: רישום הפרוטוקולים ואישורם.

קניב תלונות הקניב רוב

מאת: גיורא רוזן, נציב תלונות הציבור

מוסד הנציבות

עצמאותו של נציב התלונות מעוגנת בחוק הרשות השנייה, על-פיו אין הנציב כפוף לשדרת הניהול של הרשות השנייה למעט תלותו בתקציב הרשות ובאמצעים הלוגיסטיים שלה. הנציב מפרסם בכל שנה דוח פעילות ובו מופיעים עיקרי פעילותו לרבות נתונים על אודות השנה החולפת המסווגים עפ"י קני מידה שונים ובחתיים שונים.

היקף הפעילות ואופיה

בעבר היה היקף פעולתו של נציב התלונות והפניות קטן יחסית, והוא מנה כמה מאות מתלוננים בשנה. אולם בשנת 2003 עלה מספר הפניות לאלפיים. עובדה זו חייבה את הנציב להיערך ארגונית באופן שונה מבעבר כדי לתת מענה לכל המתלוננים והפונים, ואף להיערך לטיפול נרחב יותר שיהלום את תכניתו האסטרטגית ואת מאמצי השיווק המתוכננים לשנת 2004 (ולקראת 2005).

בשנת 2004 חלה ירידה מסוימת במספר התלונות. אנו סבורים, כי הגורם העיקרי לכך הוא העובדה ששנת 2004 עמדה בסימן המרכז לחידוש זיכיונות ההפעלה של ערוץ שתיים לעשר השנים הבאות. מאחר שהמרכז קבע, כי בעשר השנים הבאות יפעלו שני זכיינים בלבד, נקטו כל הזכיינים קו זהיר מאוד בחודשים שקדמו למכרז. הייתה לכך השפעה מרכזית על תוכן השידורים ועל אופיים. כתוצאה מכך חלה ירידה במספר התלונות שהתקבלו בלשכת נציב תלונות הציבור.

יש להדגיש כי בעבר הגיעו רוב התלונות בדואר ובפקס. השנה חל שינוי במגמה זו, וכעת רוב התלונות מגיעות באמצעות הדואר האלקטרוני. אין הדבר משנה את הליך הטיפול בתלונה האישית, אבל יש בנגישות חדשה זו שינוי מהותי, משום שהיא מיידית, כלומר שהתלונות מועברות מיד כאשר הצופה חש עצמו נפגע. לפיכך קיים צורך עתידי לקצר את משך הטיפול בתלונה.

זאת ועוד, אשתקד הוזמן הנציב לפורומים באינטרנט, וזו צורה חדשה של קשר עם הציבור בעתיד שיימצא לה מקום גם בדוחות השנתיים שלנו. יתרונה הגדול הוא הקשר הבלתי אמצעי בין המתלונן לנציב התלונות. אנו מפרשים שיח זה כחוקי, עפ"י חוק הרשות השנייה, שכן הוא מתועד משלב זיהוי המתלונן לרבות גיבוי טקסטואלי של התלונה והמענה.

שיווק

כדי לשפר את פעולתו של נציב התלונות הוקדש בשנת 2004 מאמץ מיוחד בהפקת מסע פרסום למוסד הנציבות ברדיו ובטלוויזיה. מסע הפרסום התחיל בראשית שנת 2005, ואת פירותיו היה ניתן לראות בראש ובראשונה במספר התלונות הרב שהגיע ללשכת הנציב, ובאופיין המגוון הן לגבי הרדיו והן לגבי שידורי הטלוויזיה המסחרית. למשל, בחודשים פברואר מרס 2004 התקבלו בלשכת הנציב 235 תלונות, בעוד שבאותם החודשים בשנת 2005, שבהם התנהל מסע הפרסום, התקבלו 448 תלונות.